

מאיר וילנר

הדרך לשחרור

(מדיניות המפלגה הקומוניסטית הפלשתינאית)

אושר ע"י הועד המרכזי כחומר לקראת הועידה ה־X
שתתקיים בימים 29.X - 2.X.2, 1946

מאיר וילנר

הדרך לשחרור

(מדיניות המפלגה הקומוניסטית הפלשתינאית)

אושר ע"י הועד המרכזי כחומר לקראת הועידה ה"א"
שתתקיים בימים ו'א. 29 - ו'א. 2, 1946

המצב הבינלאומי לאחר המלחמה

המאבק לשלום בריקיימא

השנה שבין הועידה התשיעית והעשירית היא השנה הראשונה לאחר מלחמת העולם השנייה. במשך השנה הזו היו מרוכזים מאמצי כל העמים שוחרי החופש והכוחות הדימוקרטיים בעולם במלחמה ליציקת בסיסים איתנים לשלום יציב ובריקיימא. בסיון השנה האחרונה מוכיח, כי מאבק זה הוא קשה ביותר. מול העמים שוחרי החופש עומדים כוחות ריאקציוניים בינלאומיים, אשר מנסים לסכל את המאבק לשלום. הם תומכים בחוגי בעלי ההון ובעלי-האחוזות הפרו-פאשיסטיים נגד הכוחות הדימוקרטיים, וביחוד נגד מעמד הפועלים; כוחות כיבוש בריטיים נשארו בחלקים שונים בעולם לאחר גמר המלחמה: בקולוניות האיטלקיות, ביוון, בחלקים מסויימים במזרח הרחוק (אינדונזיה). כבושים צבאיים אלה משמשים בידיהם אמצעי להתפשטות אימפריאליסטית ולכבוש צבאי קבוע בקולוניות החדשות. ארצות הברית של אמריקה הקימו מ-1940 — 450 בסיסים צבאיים בכל חלקי העולם ושואפות להתפשטות נוספת. השאיפה של האימפריאליסטים האמריקאיים לשלטון עולמי מתבטאת באופן הבולט ביותר בבניית בסיסים אלה. האימפריאליסטים באנגליה ובאמריקה מפירים את ההסכמים החגיגיים ביותר בדבר עקירת שיירי הפשיזם, ביטול הסיבות הפוליטיות והסוציאליות של המלחמות ותמיכה במשטרים דימוקרטיים. הם משאירים בגרמניה את היסודות הסוציאליים הכלכליים והפוליטיים של הפשיזם, מעודדים את חידוש הפוטנציאל התעשייתי של הטרנסטים הגרמניים והידוק הקשר שלהם עם המונופולים האמריקאיים והבריטיים. הם מעלים לתפקידים אחראיים נאצים לשעבר ואלמנטים ריאקציוניים אחרים. הם שואפים לאחד את גרמניה כולה תחת השלטון הריאקציוני של האלמנטים הללו. ביפאן תומכים שלטונות הכיבוש בבעלי האחוזות הפיאודליים ובעלי ההון הגדול, המתרכזים סביב אותו הקיסר הירוהיטו, אשר עמד בראש יפאן במלחמת העולם השנייה. הם תומכים במשטרו הפשיסטי של הגנרל פרנקו בספרד, במשתפי-הפעולה ובריאקציונרים בארצות הבלקאן, ובמיוחד ביוון; בגנרל אנדרס, הפשיסט הפולני. הכוחות האימפריאליסטיים, המכונים מלחמת עולם שלישית פתחו במסע הסתה נגד ס.ס.ס.ר. והמשטרים הדימוקרטיים באירופה. מציתי המלחמה — הכוחות האנטי-דימוקרטיים בכל ארץ וארץ, שואפים לשמור על הפריבילגיות המעמדיות שלהם ע"י החנקת החופש הפוליטי, פגיעה בחופש האגוד המקצועי (החוק של טרומן נגד השביתות) ופילוג הכוחות המתקדמים. דוגמה מאלפת לכך היא המלחמה של ממשלות אנגליה ואמריקה נגד אחדותם הפוליטית של הקומוניסטים והסוציאליסטים בגרמניה. וכמורכב התנגדותה של ממשלת אמריקה ושל ממשלת ה"לייבור"

תוכן הענינים

א. המצב הבינלאומי לאחר המלחמה

3	המאבק לשלום בר־קיימא
4	יחסי אנגליה—אמריקא
6	כוחות השלום
7	המזרח התיכון
11	האימפריאליזם הבריטי ופלשתינה
12	האימפריאליזם האמריקאי ופלשתינה
13	ארגון האומות המאוחדות ובעיית הארץ

ב. ההתפתחות הכלכלית בארץ

15	המדיניות הכלכלית של הממשלה
18	אימפורט ואקספורט —
21	התקציב הממשלתי
23	ההתפתחות הכלכלית בסקטור היהודי
25	ההרכב הסוציאלי של הישוב היהודי
27	התפתחות הכלכלית בסקטור הערבי
31	המצב הסוציאלי של האוכלוסיה הערבית

ג. הכוחות הפוליטיים ביישוב היהודי

32	השיתוף עם האימפריאליזם וההתקפה על היישוב
35	התנועה הציונית עם תום המלחמה
38	המפלגות האזרחיות
39	מפלגות ההסתדרות
45	בהסתדרות העובדים

ד. ההתפתחות הפוליטית בתנועה הלאומית הערבית

47	הועד הערבי העליון בעבר ובהווה
48	התפתחותו של מעמד הפועלים
49	התכנית המדינית של המפלגות הימניות
51	חכנית לחזית לאומית דימוקרטית

ה. הבעייה הלאומית

52	מדיניות ה"הפרד ומשול"
55	יטודות
57	האפשרי הסכם יהודי-ערבי?

ו. בעיות העם היהודי

ז. המפלגה הקומוניסטית

63	ההתפתחות בין ועידה לוועידה
65	בעיית האחדות האינטרנציונלית של המפלגה

ח. על מה אנו לוחמים?

הבריטית לשיתופה של, הפדרציה העולמית של האגודות המקצועיות" בארגון האומות המאוחדות.

פעילותם של כוחות אדירים המכונים מלחמת עולם שלישית מיד לאחר גמר מלחמת העולם השנייה, קשורה בכל המצב הפוליטי בעולם לאחר המלחמה האנטי־פשיסטית. החלקים של המונופול־קפיטל באנגליה ובאמריקה, אשר עמדו בזמן המלחמה על בסיס הקואליציה האנטי־פשיסטית, על בסיס החלטות ועידת טהרן וקרים, מעולם לא היו שותפים בלב ובנפש למטרות האנטי־פשיסטיות של המלחמה. בזמן המלחמה נאלצו נציגי המונופול־קפיטל האנגלי והאמריקאי לחתום על התחייבויות מרחיקות לכת לגבי בנין העולם לאחר הנצחון תחת לחץ המסיבות וההמונים. לאחר המלחמה, כשבא מועד פרעון השטר, שעליו חתמו מתכחשים לו בגלוי רובם המכריע ומתאחדים עם יתר חלקי המונופול־קפיטל, כדי למנוע שינויים סוציאליים, עקירת שיירי הפשיזם ושלום בר קיימא, וכדי לבודד ולהחליש את ברית המועצות. בה בשעה שברית המועצות ממשיכה ללחום למען הגשמת מטרות המלחמה של הקואליציה האנטי־פשיסטית נסוגו החוגים המונופוליסטיים והתיצבו מול ונגד כוחות החופש בעולם, שאתם יחד, אם כי באופן בלתי־עקבי, לחמו נגד הציר הפשיסטי. לגבי צ'רצ'יל וחוגים דומים באמריקה, המלחמה הגדולה של העמים נגד הפשיזם לא התנהלה למען עצמאות העמים והדימוקרטיה, כי אם נגד יריב אימפריאליסטי, אשר התימר להגיע לשלטון עולמי לא רק על חשבון ברית המועצות, אלא גם על חשבון האימפריה הבריטית ואמריקה. אחרי שהוכרע היריב האימפריאליסטי הגרמני ושותפו היפאני, הפנו מיד החוגים האימפריאליסטיים הבריטיים והאמריקאיים את כוחותיהם המזוינים, הדיפלומטיים, הכלכליים לשם שמירה על המשטרים הריאקציוניים בעולם ולשם הבטחת כבושים חדשים. זהו "השנוי" במדיניות החוגים המתרכזים סביב צ'רצ'יל. זוהי הסבה לכך שצ'רצ'יל מזכיר מאד את היטלר — כדברי החבר סטאלין.

יחסי אנגליה-אמריקה

המעצמות האימפריאליסטיות־פאשיסטיות — גרמניה ויפאן — נשברו. צרפת נחלשה בתקופת המלחמה. נשארו כמדינות חזקות בעולם הקפיטליסטי רק ארצות־הברית של אמריקה ובריטניה הגדולה. אך ההתפתחות הבלתי־שווה הביאה לידי כך שאנגליה מפגרת בהרבה אחרי אמריקה. גם לפני המלחמה עלתה כבר אמריקה בפוטנציאל התעשייתי והפיננסי שלה על אנגליה. אך יחסי הכוחות בין שתי המעצמות האלו השתנו עוד יותר במהלך וכתוצאת מלחמת העולם השנייה. אנגליה איבדה חלק גדול משווקיה לטובת ארצות־הברית (דרום־אמריקה, המזרח הרחוק). אמריקה חודרת יותר ויותר לאחר מתן המלוה האמריקאי לבריטניה (אשר זו האחרונה נאלצה לקבל בשל מצבה הפיננסי הירוד, על אף תנאיו הקשים), לתוך "גוש השטרלינג" הבריטי ולתוך שווקי האימפריה גיפא. ארצות־הברית חודרות יותר ויותר למזרח התיכון (צנור הנפט האמריקאי מסעודיה לחיפה). אנגליה זקוקה לעזרתו של האימפריאליזם האמריקאי למען ייצוב עמדתה במזרח התיכון.

הניגוד העיקרי בעולם הקפיטליסטי

ההתחרות האימפריאליסטית האנגלו-אמריקאית זהו הניגוד העיקרי בעולם הקפיטליסטי בימינו. שיתוף-הפעולה האנגלו-אמריקאי באיזורים רבים בעולם אינו משנה עובדה יסודית זו. העובדות מוכיחות, כי קיים הסכם בין אנגליה ואמריקה, אשר מצד אחד מחלק את העולם לספרות השפעה בין שתי המעצמות, ומצד שני פותר עתה את הניגודים הפנימיים שביניהן על חשבון מדינות אחרות. כך, למשל, השאירה אנגליה לאמריקה את ההכרעה ביפאן ובסין. מצד שני השאירה אמריקה לאנגליה את ההכרעה בעניני הודו, בכמה ענינים אירופיים (יוון), וכמו כן בענינים רבים של הים התיכון. תמורת זאת תומכת בריטניה במדיניות ההתפשטות האמריקאית של הקמת בסיסים צבאיים בכל חלקי העולם. גם בשאלת האנרגיה האטומית תומכת בריטניה בתכניות ברוך האמריקאיות. הנשק האטומי משמש בידיהם אמצעי לסחיטה ואיומים.

המטרה של בלוק אנגלו-אמריקאי זה, למרות ההתחרות והניגודים הגדולים בין שתי המעצמות — מטרתו אחת: להקים הגמוניה עולמית אנגלו-אמריקאית שבה אמריקה תנגן את הכנור הראשון. מכאן מובן גם, מדוע ממשלת בריטניה יוזמת ועדות אנגלו-אמריקאיות לעניני המזרח התיכון (פלשתינה). המטרה היא — קבלת עזרה אמריקאית לשמירה על האימפריה הקולוניאלית הבריטית. אך במה שנוגע למזרח התיכון — אין הסכם מלא בין שתי המדינות. אמריקה שואפת גם במזרח התיכון לתפוס את המקום הראשון. פעולותיה בכיוון זה הן למורת-רוחה של הממשלה הבריטית (ההשתלטות הכלכלית על סעודיה ותימן, חדירה לסוריה והלבנון וכו').

הניגוד בין שני המשטרים

הבלוק האנגלו-אמריקאי אינו שיתוף לשם הבטחת השלום והדימוקרטיה בעולם. זוהי פעולה המכוונת להרוס את הקואליציה האנטי-פשיסטית הגדולה שניצחה במלחמה. במקום שיתוף-פעולה אנגלו-אמריקאי-סובייטי, פועלות למעשה ממשלות אנגליה ואמריקה ביחס לבעיות רבות ברוח נאומו של צ'רצ'יל בפלטון. בצורת בלוק מלחמתי אנגלו-אמריקאי, שתודו מכוון נגד ברית המועצות. אחד האמצעים לביצוע המדיניות הזו הוא התעמולה האנטי-סובייטית, אשר התריפה בתקופה האחרונה בכל רחבי העולם הקפיטליסטי; ההסתה מכוונת להכשרת הלבבות למסע צלב נגד ברית המועצות. הניגוד בין המשטר הקפיטליסטי והסוציאליסטי הוא הניגוד היסודי בזירה הבינלאומית בצדם של הניגודים האימפריאליסטיים.

בועידת השלום בפריז התגלה פעם נוספת כל הנזק לענין השלום העולמי שמביאה המדיניות של בלוק אנגלו-אמריקאי. הולנד, ממשלת יוון הפשיסטית הדומיניונים הבריטיים ויתר גיוררי הגוש האנגלו-אמריקאי ביזמתן של אנגליה ואמריקה מכניסים הצעות בניגוד לאלו שהוסכם עליהן בועידת ארבעת מיניסטרי-החוץ שהכינה את הועידה. מדיניות זאת עלולה לסכן את כל שיתוף הפעולה בין המעצמות. אם הסכמים שכורתיים מיניסטרים אנגליים ואמריקאיים הופכים לפיסות-

נייר, הרי זה מערער בהכרח את האימון בין המעצמות ועלול להחזיר אותנו לתקופת חבר הלאומים ומינכן.

כוחות השלום

מול כוחות האימפריאליזם ניצבים כיום כוחות קידמה עצומים שהלכו והתפתחו בזמן המלחמה ולאחריה. העולם כיום שונה מזה שלאחר מלחמת העולם הראשונה. עם כל הקשיים שבהקמת השלום אין לשכוח את השינוי העצום ביחסי הכוחות.

בועידת השלום בוורסייל ברית המועצות הצעירה לא השתתפה. כיום ברית המועצות היא אחת המעצמות העיקריות בקביעת חווי השלום. ברית המועצות, על אף אבידותיה הגדולות, יצאה מן המלחמה חזקה יותר מבחינה כלכלית, צבאית ופוליטית, מאשר לפני המלחמה. תכנית החומש החדשה תגביר עוד יותר את עצמתה. ברית המועצות מנהלת מאז ומתמיד מדיניות שלום עקבית. מדיניות זאת נובעת מעצם מהותה הסוציאליסטית של ס.ס.ס.ר. ברית המועצות היא המבצר העיקרי של השלום בעולם, אשר מסביבה מתלכדים כל העמים שוחררי השלום והחופש. מדינות הדימוקרטיה החדשה באירופה — פולין, יוגוסלביה, צ'כוסלובקיה, בולגריה, רומניה וכו', שהיו אחרי מלחמת העולם הראשונה שדה-אינטריגות של הטרוריסטים הבינו-לאומיים, משמשות עתה, יחד עם ברית המועצות מבצרים של מחנה השלום והדימוקרטיה. בארצות אלו בוצעה רפורמה אגררית יסודית, הולאמו ענפי התעשייה העיקריים, היסודות הפוליטיים והסוציאליים של הפשיזם והריאקציה הולכים ומתחסלים; מעמד הפועלים בברית עם המוני האכרים והאינטליגנציה העובדת — הוא הכוח העיקרי העומד כיום בארצות אלו ליד חגה השלטון. בצרפת מעמד הפועלים משפיע כיום השפעה רבה על המדיניות של הממשלה, ובתנאי של אחדות מעמד הפועלים שם — יכול להביא לשינוי מכריע.

גדל כוחן והשפעתן של המפלגות הקומוניסטיות בשורת ארצות. ב-14 מדינות באירופה משתתפות כיום המפלגות הקומוניסטיות בממשלות. במזרח הרחוק גדל כוחה של סין העממית למרות האינטרנציה הצבאית האמריקאית לטובת כוחות הריאקציה. אנו עדים להתפתחותו של מעמד פועלים, אגודות מקצועיות וארגוני אכרים חזקים בשורת ארצות קולוניאליות, אשר בהן התגברה המלחמה לשחרור לאומי. באנגליה ובאמריקה גופא גברה האהדה לברית המועצות בקרב מעמד הפועלים והחוגים הרחבים של העם. לקח המלחמה וזכר סטאלינגראד לא ימושו מקרב המוני העם. מתגבשת הפדרציה העולמית של האגודות המקצועיות.

כל אלה קובעים יחסי כוחות חדשים בעולם. אחדותם של כל הכוחות המתקדמים במלחמה לשלום, לביסוס הדימוקרטיה ולעצמאות הארצות הקולוניאליות והתלויות — הוא צו התקופה ותהווה גורם מכריע במלחמה להצלת האנושות מטבח עולמי חדש.

המאבק לשלום קשור קשר בלתי-נפרד עם המאבק לדימוקרטיה וקידמה סוציאלית. השלום תלוי בחזקם ובאחדותם של הכוחות הדימוקרטיים בכל ארץ וארץ.

ובקנה-מידה עולמי, יותר מאשר בכל גורם אחר. והבסיס לכל אחדות דימוקרטית מגובשת ויעילה היא אחדותו של מעמד הפועלים בכל ארץ וארץ ובקנה-מדה עולמי. כל כוח, המסייע למלחמת עולם שלישית ולהכנותיה מצד החוגים האימפריאליסטיים, הנותן את ידו להקמת בסיסים צבאיים אנטי-סובייטיים; כל כח המטפח את הכוחות הפשיסטיים והריאקציוניים ואשר מתנגד לשחרור קולוניאלי — הוא אויב האנושות. הפרוגרסיביות של כל מפלגה פוליטית ושל כל אדם נמדדת לפי העמדה למאבק זה לשלום, לדימוקרטיה, לקידמה סוציאלית ולשחרור קולוניאלי. ביטול סכנת המלחמות בכלל יושג רק עם הגשמת הסוציאליזם בקנה-מידה עולמי, כלומר עם ביטול הסיבות הסוציאליות שלהן. אולם אין זה פוטר את הכוחות המתקדמים מללחום לשלום ממושך ובר-קיימא בכל התנאים, ושלום בר-קיימא בתנאים שלאחר מלחמת העולם השנייה יכול להיות דבר של ממש רק בתנאים של שיתוף-פעולה פוליטי וכלכלי בין המעצמות הגדולות, ובמיוחד בין אנגליה, אמריקה וברית המועצות. תחת שיתוף פעולה זה הותרים מציתי המלהמה האימפריאליסטיים. לכן המלהמה לאחדות המעצמות הגדולות, לחיזוק הארגון של האומות המאוחדות — קשורה במלהמה נגד המונופולים והטרוסטים, במלהמה להלאמת ענפי המפתח בכלכלה — הבסיס המעמדי של מציתי המלהמה.

המזרח התיכון

המזרח התיכון מהווה איזור קולוניאלי בדרגות שונות של תלות מהאימפריאליזם הבריטי ובאופן חלקי — מהאמריקאי. בעיראק, במצרים ובעבר-הירדן חונה צבא בריטי. ההון המונופוליסטי הבריטי קובע במידה רבה את המדיניות של הארצות הללו. בפלשתינה שולט האימפריאליזם הבריטי שלטון פוליטי, כלכלי וצבאי מלא. בקפריסין ובכרתים שולט צבא בריטי. סעודיה ותימן תלויות מבחינה כלכלית מאמריקה. קיימת התחנות אנגלו-אמריקאית על ההשפעה בסוריה והלבנון לאחר שנדחקו רגלי צרפת.

בשביל האימפריאליזם הבריטי, המזרח התיכון לפלשתינה בכלל זה הוא עורק החיים של האימפריה. כל הארצות הנ"ל יחד עם הסואץ מהוות, לפי תכניות הממ"שלה הבריטית, בסיסים אסטרטגיים נגד ברית המועצות, דרכי תחבורה להודו ויתר המושבות הבריטיות במזרח הרחוק, מקור חמרי-גלם ושוק למוצרי התעשייה הבריטיים.

התפתחות תנועת הפועלים והכוחות הפרוגרסיביים

מול המזימות של הטרוסטים והמונופולים הזרים וממשלותיהם, עומדות תנועות שחרור לאומיות במזרח התיכון, אשר התחזקו במהלך המלחמה האנטי-פשיסטית בעקב ההתפתחות הכלכלית והסוציאלית בארצות אלו והודות לגידול כוחות הקידמה בעולם. במצרים התעצמה התנועה הלאומית הערבית, הכוללת את הפועלים, האכרים, האינטליגנציה המתקדמת והלקים מתוך הבורגנות התעשיתית. הוקמו ועדי פועלים וסטודנטים, הממלאים כיום תפקיד מכריע במלחמה האנטי-

אימפריאליסטית במצרים לאחר שחלקים גדולים של ה"וואפד", המייצג את הבורגנות המצרית הגדולה, נכונים להתפשר עם ואימפריאליזם. בעיראק גדל מעמד הפועלים והתחילו להתפתח אגודות מקצועיות בתנאים פוליטיים קשים.

יחד עם התפתחות תנועת הפועלים, התפתחו המפלגות הקומוניסטיות. בלבנון ובסוריה, שתי הארצות הערביות בעלות מסורת דימוקרטית גדולה ביותר במזרח התיכון, קיימות מפלגות קומוניסטיות חזקות, אחת מונה 10,000 חבר והשניה — 15,000. גם במצרים ובעיראק התפתחה התנועה הקומוניסטית, אף על פי שהן נאלצות שם לפעול עתה בתנאי רדיפות. המפלגות הקומוניסטיות במזרח התיכון, הן הכוחות העקביים ביותר בתוך התנועות הלאומיות, הן לוחמות באופן העקבי ביותר את מלחמת השחרור הלאומי של עמם ומשלבות את מלחמתם במלחמה הכללית של כוחות החופש בעולם לשלום ולדימוקרטיה.

החוגים הערביים הפרו-אימפריאליסטיים

מצד שני, מבכרים בעלי האחוזות, הבורגנות המסחרית הגדולה ושכבות אחרות של בעלי ההון בארצות הערביות, הקשורים עם המינופולים הבריטיים, ללכת בדרך של כניעה גמורה לשלטון הזר בארצם. הם מפתחים יותר מבני עמם הם מאשר מבני-מעמדם הבריטיים, שכבות אלו, העומדות כיום בראש השלטון בארצות הערביות פתחו בזמן האחרון בהתקפה מזגברת (תוך איום בדחליל הקומוניסטי ו"סכנת רוסיה") נגד החוגים המתקדמים בתנועה הלאומית, השואפים לעצמאות לאומית מלאה. פעולות אלו, שנעשו לפי הוראות מלונדון, באו "להקל" על המשא-ומתן המצרי-בריטי ועל הכנת הכניעה של ממשלת מצרים, וביחוד באו "להקל" על הכנסתה של "הליגה הערבית" למעגל האינטריגות וההכנות למלחמת-עולם שלישית מצד החוגים האימפריאליסטיים.

בקרבת הארצות הערביות קיימת שאיפה טבעית של העמים הערבים לשיתוף פוליטי, כלכלי ותרבותי. אך הליגה של הארצות הערביות היא, למעשה, כיום ארגון, הכפוף לאפוסטרופוס שלה: "דאונינג סטריט" בלונדון. אפייניות הן החלטות ועידת נציגי ממשלות הארצות הערביות בבלודאן, ועידה זו לא מצאה לנכון לדרוש את הוצאת הצבא הבריטי מארצות; כמו עיראק, עבר-הירדן ופלשתינה. להפך, הועידה אישרה את החוזה של עבר-הירדן—בריטניה, שלפיו עבר-הירדן הופכת לבסיס צבאי בריטי, במסווה של עצמאות. ועידה זאת קיבלה את ה"עיקרון" של יציאת הצבא הבריטי ממצרים, דבר אשר בוויין הכריז עליו כבר קודם לכן. בולט למדי התיאום בין פעולות מיניסטריין החוץ הבריטי ובין מדיניות כמה ממנהיגיה של הליגה הערבית, ובתוכם מזכיר הליגה, עזאם פחה.

החרם של הליגה הערבית

אחד הביטויים לשירות שעושים מנהיגי הממשלות הערביות לאימפריאליזם היא ההכרזה הרשמית של חוים על תוצרת יהודית מפלשתינה. החוגים הריאקציוניים הערבים רוצים בזה לשאת הן בעיני השליטים והאכספורטרים הבריטיים, אשר הם

היחידים המפיקים תועלת מהחרם ע"י הגדלת האכספרט שלהם. בשביל המוני העם הערבי החרם גרם להגברת הספקולציה והפקעת המחירים בעקב ההברחה שגדלה. אך התוצאה הגרועה ביותר מהחרם היא התוצאה הפוליטית — השנאה שהוא מטפח בין היהודים והערבים. לא יכול להיות שירות טוב יותר לאימפריאליזם.

נגד האימפריאליזם ונגד פוכניו

אך אין לדון על המלחמה לחופש ולעצמאות של עמי הארצות הערביות לפי מדיניות מנהיגיהם הנוכחיים. מדיניות צדקי פחה המצרי, האמיר עבדאללה מעבר-הירדן ודומיהם היא בניגוד לאינטרסים הלאומיים של העמים הערביים. במצרים ובעיראק ובארצות אחרות לוחמים המוני העם מלחמה אקטיבית נגד מדיניות ההשתעבדות לאימפריאליזם מצד ממשלותיהם. מלחמת עמי המזרח התיכון לעצמאות מלאה של ארצותיהם היא מלחמה פרוגרסיבית. מלחמה זאת מתנהלת נגד האימפריאליזם וסוכניו בפנים הארצות. הנסיון מצד חוגים מסוימים ביישוב לזהות את העמים הערבים ושאיתם לשחרור לאומי עם האינטרסים של פיאודלים ונסיכים ערבים — אינו אלא סילוף דמות המלחמה האנטי-אימפריאליסטית של הארצות הקולוניאליות במזרח התיכון. המכוונת נגד האימפריאליזם ומשענותיו הסוציאליות — החוגים הפרו-אימפריאליסטיים הערביים.

המלחמה לעצמאות של הארצות הערביות היא חלק בלתי נפרד ממלחמת השחרור של כל הארצות הקולוניאליות בעולם. והמלחמה לשחרור מהדכוי הקולוניאלי היא חלק בלתי נפרד מהמלחמה לשלום עולמי, לביסוס הדימוקרטיה ולסיכול מזימות המונופולים והטרוסטים הבינלאומיים להצית מלחמה עולם שלישית.

עצמאות מהי?

נוכח הנסיגות של המשעבדים האימפריאליסטיים לסלף את בעית העצמאות ע"י כך שהם מכנים בשם "מדינות עצמאיות" את בסיסיהם הצבאיים בארצות משועבדות, — יש לקבוע ברורות: ארץ שבה נמצא צבא אימפריאליסטי זר אינה עצמאית כלל. ארץ שבה הכלכלה תלויה מבעלי הון זר אינה עצמאית אלא למראית עין. רק אבקואציה מלאה של הצבא הבריטי ומתן אפשרות לפיתוח כלכלי חפשי של הארצות הקולוניאליות בעזרת ארגון האומות המאוחדות, הקמת מוסדות שלטון דימוקרטיים, יחד עם ריפורמות סוציאליות וביסוס הזכויות הדימוקרטיות של ההמונים — יבטיחו עצמאות מלאה של הארצות הקולוניאליות. מבחינה זאת "הענקת" ה"עצמאות" לעבר-הירדן אינה אלא מחזה היתוליים. נדיבות הלב של בוויין ביחס ל"עצמאות" טריפוליטניה, תוך השארת הצבא הבריטי — אינה אלא מעשה דימגוגיה.

השינויים במצבן הבינלאומי של ארצות המזרח התיכון

במלחמת העולם השניה חלו לא רק שינויים סוציאליים, כלכליים ופוליטיים בתוך הארצות הערביות, אלא אף במצבן הבינלאומי וביחסיהן ההדדיים. במשך שנים

רבות מנסה האימפריאליזם הבריטי להקים גוש מזרח תיכוני הכפוף לו. בארצות הערביות הביטוי לנסיגות אלה הוא תכנית „סוריה הגדולה“. לפי תכנית זאת צריכות להתאחד סוריה והלבנון, עבר-הירדן, עיראק וחלק מפלשתינה במדינה אחת ובסיס צבאי בריטי אחד. הנסיגות הבלתי פוסקים לחלוקת פלשתינה אינם באים לכן מתוך חיפוש „פתרון“ ליחסים בין היהודים והערבים, אלא להקמת ברית איתנה של שכבות בעלי-הון ערבים ויהודים לשם דכוי התנועות העממיות בפנים הארצות ולשם ארגון מערכת „הגנה“ נגד ברית המועצות והעמים הקולוניאליים. לפני המלחמה עלה בידי בריטניה להקים את הברית המכונה „ברית סעד-עבאד“, שכללה 4 ארצות של המזרח התיכון: פרס, עיראק, אפגניסטן ותורכיה. כיום מנסה הממשלה הבריטית לבצע את תכניתה בהתאם לתנאים החדשים. פרס אינה יכולה לשמש כיום שדה חפשי לאינטריגות אימפריאליסטיות בריטיות כמו לפני המלחמה. גברה הדרישה מצד התנועה הלאומית במצרים להוצאת הצבא הבריטי. נוכח התנאים האלה והמצב הבינלאומי הכללי מנסה ממשלת בריטניה לרתום את הליגה הערבית בתכניותיה האיסטרטגיות להכנת מלחמת-עולם שלישית ולצרף לברית בלתי קדושה זו את תורכיה, בעלת המשטר הריאקציוני, אשר עזרה בזמן המלחמה לגרמניה הנאצית. בתכנית זאת צריכה פלשתינה המחולקת להוות אחד ממרכזי הבסיסים הצבאיים הבריטיים במזרח התיכון, תוך השלטת האמיר עבדאללה על החלק הערבי ו„ממשלה“ יהודית בחסות בריטית על החלק היהודי של פלשתינה. ובשמי פלשתינה המבוותרת יחוגו, על יסוד הסכם „הפשי“ של „מדינות עצמאיות“, אירונים בריטיים. רק תוך ראיית המצב הבינלאומי הכללי והתנאים הכלליים במזרח התיכון אפשר להבין את בעיית פלשתינה בימינו. השולחן העגול בלונדון הוא אחד הנסיגות מצד האימפריאליזם הבריטי לבצע את תכניתו האסטרטגית הנ"ל על גבם של העמים ומאחורי גבו של ארגון האומות המאוחדות.

אחרות אנטי-אימפריאליסטית של עמי המזרח התיכון — צו השעה

המזרח התיכון מהווה איזור, אשר בתנאים „נורמליים“ צריך היה להיות איזור כלכלי ופוליטי אחד. אי-אפשר, למשל, להעביר תכניות-פיתוח מרחיקות לכת בפלשתינה, מבלי שהדבר ייגע גם בעבר-הירדן ואף במדינות ערביות אחרות. החלוקה הגיאוגרפית הנוכחית במזרח התיכון אינה נובעת משיקולים אטניים או כלכליים. היא תוצאה ישירה של ההתחרות ההדדית של אימפריאליזמים שונים, אשר חילקו ביניהם לאחר מלחמת העולם הראשונה את השלל שנפל לידיהם מה-אימפריה העות'מנית. השיקולים האסטרטגיים של המעצמות המתחרות (בעיקר אנגליה וצרפת) גרמו ליצירת מדינה מלאכותית, כעבר-הירדן, וקביעת הגבולות הנוכחיים בין המדינות הערביות השונות. לכן חלק בלתי נפרד מתכניתה המדינית של המפלגה הקומוניסטית הוא שיתוף פעולה כלכלי ומדיני בין פלשתינה ובין הארצות הערביות השונות, שיתוף, אשר יכול בתנאים פוליטיים מסוימים (כוחות דימוקרטיים חזקים בכל הארצות הערביות) להביא לאחדות פוליטית במסגרת של מדינה פדרטיבית אחת או כל צורה קונסטיטוציונית אחרת. אך תנאי לאחדותן של

המדינות במזרח התיכון היא עצמאית כל אחת מהן. שאם לא כן יהא זה איחוד לבסיס צבאי-בריטי אחד. במלחמה לעצמאות חייבות כל המדינות הערביות (ובמיוחד הכוחות המתקדמים בתוכן) לעזור אחת לשניה, כי גורלן קשור אחדדי. הבסיסים הצבאיים הבריטיים בעיראק, עבר-הירדן ופלשתינה, לא זו בלבד ששוללים את עצמאות הארצות האלו, אלא אף מהווים איום מתמיד על סוריה והלבנון. ההקפה הצבאית של סוריה והלבנון משמשת אחד מאמצעי הלחץ העיקריים של האימפריאליזם הבריטי בחירותו הכלכלית והפוליטית ובהתערבותו בעניינים הפנימיים של סוריה והלבנון. שיתוף פעולה אנטי-אימפריאליסטי של כל הארצות הערביות הוא באינטרס השלום והדימוקרטיה במזרח התיכון.

האימפריאליזם הבריטי ופלשתינה

השנה שחלפה היא גם שנה ראשונה לממשלת ה"לייבור" הבריטי. היא הכזיבה את התקוות שבוחריה והחוגים המתקדמים בעולם תלו בה. ממשלה זאת ממשיכה במסורת האימפריאליסטית של השמרנים במדיניות-החוץ ולגבי הארצות הקולוניאליות. מדיניות כזאת מן ההכרח כי תביא לכניעת לריאקציה הבריטית גם בשאלות פנים. עם המדכא עם שני אינו יכול להיות חפשי.

המדיניות לגבי פלשתינה היא חוליה במדיניות האימפריאליסטית הכללית של ממשלת ה"לייבור".

בארץ הולכים ומוקמים בסיסים צבאיים בקנה-מדה גדול. ההכנות הצבאיות מצד השלטון הקולוניאלי קדחתניות הן ממש כבזמן המלחמה. עשרות אלפי פועלים עסוקים בעבודות הצבא. פלשתינה עומדת להיחפך לאחד הבסיסים הצבאיים הבריטיים העיקריים בחלק עולם זה.

על כוונות האימפריאליזם הבריטי לגבי עתידה של פלשתינה אפשר ללמוד בין השאר מהספר: "גרייט בריטיין אנד פלסטיין" מ-1946, שהוצא על-ידי המכון המלכותי לעניינים בינלאומיים בלונדון. שם נאמר: "איזה משטר שלא ישלוט בפלשתינה היא חשובה כמצרים מנקודת ראות קוי התחבורה הבריטיים האימפריאליים. מבחינה איסטרטגית זוהי עמדה קדמית במזרח נגד כל איום פוטנציאלי על תעלת סואץ. זהו הקצה של צנור הנפט מקירקוק; זוהי תחנת חניה בקו האוירי הבינלאומי להודו והלאה מזה, ונקודת מוצא לנתיב המכוניות דרך המדבר לעיראק". (ע' 1)

הגברת הדיכוי הקולוניאלי

פלשתינה היא ארץ קולוניאלית. אין לתושבים כל זכויות לקבוע את גורל ארצם. כל השלטון המחוקק והמוציא לפועל נמצא בידי פקידים בריטיים. אך מה שמציין את המצב בשנה הראשונה לאחר המלחמה הוא: הגברת הדיכוי הקולוניאלי ושליטת אותן הזכויות הדימוקרטיות המעטות שהתושבים רכשו לעצמם אחרי מאבק קשה בשנות המלחמה. כיום קיימת צנזורה על העתונות עוד יותר חמורה מזו שבשנות המלחמה. הוטלה צנזורה רשמית על טלגרמות לחוץ-לארץ ואפילו על

שיחות-טלפון בפנים הארץ. קיימים חוקי חירום ברבריים הנותנים זכות לכל חייל ושוטר בריטי לאסור כל תושב בארץ על דעת עצמו; חוקי החירום מאפשרים לשל-טונות לבצע מאסרים המוניים ולהחזיק את האסירים בכלא ללא משפט במשך זמן בלתי מוגבל. יוצא, איפוא, שנשללה מתושבי פלשתינה זכות ה"האביאס קורפוס", זכות שהושגה ע"י המהפכה הבורגנית של קרומבל באנגליה וע"י המהפכה הצרפתית הגדולה. בעיר הבירה בארץ פוזרה העירייה היהודית-ערבית ונתמנה דיקטטור בריטי המנהל עד היום על דעת עצמו את עניני העיר. הנוף בפלשתינה קושט בבת-משטרה על כל צעד ושעל. כל מרכז ירושלים הוקף בגדרי-תיל והתושבים גורשו מבתיהם. נישולים דומים היו בחיפה ובתל-אביב. כל הבנינים הממשלתיים, הצבאיים והמ-שטרתיים מוקפים גדרי-תיל ועמדות של שקי-חול. פלשתינה הפכה "למדינה צב-אית משטרתית" — כהודית ועדת-החקירה האנגלו-אמריקאית. להשתוללות השל-טונות אין גבול. באופן שרירותי מטילים עוצר על מאות אלפי תושבים ללא כל צורך. חיי התושבים נעשו הפקר. בחיפה ירה הצבא בהמונים והיו הרוגים ופצועים. במקרים אחדים נורו ונהרגו עוברים ושבים לתומם. מתנהלים חיפושים אכזריים ההורסים משקים שלמים, בנינים עירוניים ורכוש פרטי. גניבות ושוד מצד הצבא הפכו לתופעה רגילה בפלשתינה. פוגרומים כלליים והתקפות בודדות הפכו לתופעות יום-יום.

ברור לכן, כי פלשתינה היא אחת הארצות הקולוניאליות המשוועבדות ביותר בעולם. בניגוד להחלטת הצ'רטר של ארגון האומות המאוחדות, בנוגע לארצות המנדט מטעם חבר הלאומים אין ממשלת בריטניה מעבירה את בעית פלשתינה לאו"ם. במקום לפתור את בעית הארץ בדרך זו בהתאם לאינטרס השלום — מנסה הממשלה הבריטית "לפתור" את בעית הארץ על דעת עצמה בעזרת האימפריאליזם האמריקאי.

האימפריאליזם האמריקאי ופלשתינה

כאמור למעלה מתבטאת בשנה שחלפה המדיניות של ממשלת ה"לייבור" בחלוקת העולם לספירות השפעה עם האימפריאליזם האמריקאי, תוך שאיפה משו-תפת להגמוניה עולמית אנגלו-סכסית. המזרח התיכון הוא בספירת ההשפעה של האימפריאליזם הבריטי ואחד מעמודי התווך של האימפריה הבריטית בכלל. אך החלטתו של האימפריאליזם הבריטי לאחר המלחמה וחזקו של האימפ. האמריקאי הביאו להדירתו של זה האחרון אף למזרח התיכון. הדירתו הכלכלית של האימפ-ריאליזם האמריקאי לפלשתינה מוצאת את ביטויה, בין השאר, בהקמת צנור הנפט האמריקאי החדש מסעודיה לחופי פלשתינה. במזרח התיכון הננו עדים להתחרות קשה בין אמריקה ואנגליה. אנגליה מוכנה לשתף את אמריקה בעניני המזרח התיכון רק כשותף-משנה, כערב לשלמות האימפריה הקולוניאלית הבריטית, כמסייע בצורה כלכלית ודיפלומטית לדכוי העמים הקולוניאליים ולמניעת השפעה סובייטית. הקמת ועדת החקירה ולאחריה ועדת מומחים לבעיות פלשתינה ע"י שתי הממשלות, מוכיחה על נסיון שני האימפריאליזמים לבוא לידי שיתוף פעולה גם לגבי המזרח התיכון.

אך חוסר הסטביליזציה בפלשתינה ובמזרח התיכון — מוכיח, בין השאר, שהניגודים בין שתי המעצמות הם חזקים בחלק עולם זה. אמריקה היתה לבטח מסכימה להקים בסיסים צבאיים שלה בפלשתינה, אך ברצונה לשחק את התפקיד הראשון ולא להטיל את משקל כחה הצבאי והפוליטי להגנת אינטרסים בריטיים בעיקר. אך בדבר אחד מאוחדים שני האימפריאליזמים: למנוע את הפיכתו של המזרח התיכון לאיזור של שלום, קידמה ושיתוף פעולה בין המעצמות עלידי אי-שיתופה של ס.ס.ס.ר. בהכרעה; הם שואפים למנוע במידת האפשר מלהביא את בעיית פלשתינה לפני ארגון האומות המאוחדות. כי פירושו של הדבר הוא שיתוף ברית המועצות. אולם הנסיון של השנה האחרונה מוכיח, כי אי-אפשר לפתור את בעיית פלשתינה פתרון דימוקרטי בלי ארגון האומות המאוחדות. האימפריאליסטים רואים את פלשתינה לא מבחינת האינטרסים הלאומיים של העמים השוכנים בה, אלא מתוך חשבון אנוכיי אימפריאליסטי. לכן האינטרסים של היהודים והערבים בפלשתינה הוא להוציא את הכרעת היחיד מידי אילי ההון האנגליים והאמריקאיים ולשתף את ברית המועצות בהכרעה ע"י העברת הבעיה לארגון האומות המאוחדות.

ארגון האומות המאוחדות ובעיית הארץ

בועידת סן-פרנסיסקו הוחלט כידוע, על קביעת נאמנות בין-לאומית מטעם ארגון האומות המאוחדות על ארצות המנדט לשעבר וחלק מהשטחים היפאניים מעבר לים. עד עתה מנעה בריטניה בעד הדבר הזה. היא שואפת להעמיד את ארגון האומות המאוחדות בפני עובדה קיימת. כך, למשל, היה במקרה של עבר-הירדן. עתה מנסה בריטניה למצוא "פתרון" על ידי הסכם אנטי-עממי עם הריאקציה היהודית והערבית. תכניות "חלוקה" ו"פדרציה" מיועדות להוות צורות חדשות לשלטון הבריטי, לבסיסים הצבאיים הבריטיים. בריטניה רוצה להקים בפלשתינה ממשלות בובות כבעבר הירדן.

בעד הסכם דימוקרטי יהודי-ערבי

הבעיה המכרעת היא: בידי מי השלטון? בכל התכניות של האימפריאליזם הבריטי ובשתי התכניות של הועדות האנגלו-אמריקאיות — ההכרעה בכל בעיות צריכה להשאר בידי השלטון המנדטורי-קולוניאלי. לכן מתנגדת המפלגה הקומוניסטית לתכניות הללו. לעומת זאת אנו נתמך בכל תכנית דימוקרטית, בכל הסכם דימוקרטי בין היהודים והערבים, אשר יבטא את האינטרסים הלאומיים והסוציאליים של כל תושבי הארץ, בלי הבדל דת וגזע. אין העברת בעיית פלשתינה לדיון לארגון האומות המאוחדות פותר לכשעצמו באופן מלא את הבעיה. אך זה יכול לשמש סיוע רב במלחמת תושבי הארץ הזאת נגד האימפריאליזם, לקידום ענין הדימוקרטיה והעצמאות של פלשתינה.

נראה הדבר, כי ממשלת בריטניה עושה צעדים בשביל לסלק את בעיית הנאמנות הבין-לאומית ביחס לפלשתינה. היא מנסה לחלק את הארץ ולפתור את הבעיה ע"י מתן "עצמאות" עבר-ירדנית. אך אם לא תצליח בכך, הרי היא תנסה

להמשיך בשלטון הדיכוי הקולוניאלי ובהחזקת הבסיס הצבאי ולהחליף את השם "מנדט" במלה "נאמנות", מבלי לשנות את התוכן, מבלי לקצץ אף כמלוא הנימה משלטונה הבלתי-מוגבל. יתכן גם שתנסה לבוא לידי הסכם עם ארצות הברית על נאמנות אנגלו-אמריקאית משותפת.

השלטון הקולוניאלי — המקור העיקרי לאנטגוניזם הלאומי

המפלגה הקומוניסטית תלחם נגד "נאמנות" בריטית ונגד "נאמנות אנגלו-אמריקאית, כי אין אלה אלא מסווה לדיכוי קולוניאלי. אנחנו לוחמים להוצאת הצבא הבריטי לעצמאות ומשטר דימוקרטי בארץ ולשוויון זכויות לאומי. השלטון הבריטי מפר את השלום בארץ ומסכן את השלום בכל המזרח התיכון. בעיית פלשתינה אינה הניגוד היהודי-ערבי. בעיית פלשתינה היא בעיית ארץ קולוניאלית לית משועבדת לשלטון זר והצמאה לחופש. בעיית פלשתינה היא בניגוד האינטרסים שבין האימפריאליזם הבריטי ובין תושבי הארץ הערבים והיהודים כאחד. המתיחות הקיימת בין היהודים והערבים אינה יכולה להיות הצדקה לשלטון הבריטי ולהימצאות הצבא הבריטי בארץ. ההיפך מזה הוא הנכון: 28 שנים של שלטון בריטי וקיום צבא בריטי בארץ הם הסיבה העיקרית ליחסים הנוכחיים בין היהודים והערבים. השלטון הקולוניאלי הוא המקור העיקרי לאנטגוניזם הלאומי בארץ. ביטול המנדט הבריטי והוצאת הצבא הבריטי מהארץ, הקמת מדינה ערבית-יהודית דימוקרטית ועצמאית — זהו הפתרון היחידי לבעיית פלשתינה.

מנגנון התעמולה של האימפריאליזם הבריטי מנסה להעמיד את בעיית פלשתינה על הראש, בטענו שהניגודים בין היהודים והערבים אינם מאפשרים, כביכול את הוצאת הצבא הבריטי. תשובתנו בענין זה לוועדת החקירה האנגלו-אמריקאית ביום 25.3.46 נשארת שרירה וקיימת גם עתה: "אם בריטניה לא תשלוט בארצנו ישרור שלום בין היהודים והערבים אף על פי שנוכח המתיחות וההסתה שטופחו ע"י האימפריאליזם הבריטי יכולים להיות קשיים במשך זמן מסוים, אך רק מועצת הבטחון של ארגון האומות המאוחדות הוא המוסד שעליו לטפל בקשיים אלה".

ונוסיף: אם הכרחית תקופת מעבר עדי העצמאות המלאה עקב זריעת הרעל הלאומני ע"י האימפריאליזם (בעזרת ההנחגה הציונית והמנהיגים הערבים הפרו-אימפריאליסטיים) הרי גם בתקופת המעבר הכרח הוא לבטל את המנדאט הבריטי והצבא הבריטי חייב לעזוב את הארץ. כי כל המשכת השלטון הבריטי מסייעת להגברת הניגודים בין הערבים והיהודים. כבר בתקופת המעבר הכרחית הקמה מיידית של מוסדות דימוקרטיים ועצמאיים של הארץ, אשר יכריעו בכל הבעיות, תוך הבטחת שוויון זכויות מלא של היהודים והערבים. מתפקידו של ארגון האומות המאוחדות לתת עזרה לפיתוח הכלכלי של הארץ, להעברת ריפורמות סוציאליות ובמיוחד ריפורמה אגררית. האימפריאליזם הבריטי מעודד ומעלה ע"י חוקי בחירות אנטי-דימוקרטיים ובשיטות מינויים, את בעלי האחוזות, הפרדסנים הגדולים ובעלי ההון להסחרים הגדולים הערבים ואת בעלי ההון והסחרים הגדולים והפרדסנים הגדולים ברחוב היהודי, המשמשים משענות סוציאליות

לשלטונו. השכבות הסוציאליות השליטות ברחוב הערבי מעונינות לשמור על היחסים האגרריים המפגרים בעזרת השלטון הבריטי. מאידך גיסא רוצה הבורגנות היהודית הגדולה לבצע את תכניות ההשתלטות הפוליטית והכלכלית שלה בעזרת אותו אימפריאליזם בריטי.

בלי השתתפות פ. פ. פ. ר. — אין פתרון בינלאומי

מלהמתה של פלשתינה לשחרור מהעול האימפריאליסטי היא חלק בלתי נפרד מהמלחמה לשלום במזרח התיכון והעולם כולו. לכן משטר דימוקרטי בארצנו אינו רק האינטרס של היהודים והערבים. זהו ענינם של כל העמים שוחרי החופש והשלום. ביטול המנדט הבריטי והעברה מיידית של בעיית פלשתינה למועצת הבטחון של ארגון האומות המאוחדות — זוהי הדרך להבטחת השלום בארץ. המזימות האנגלו-אמריקאיות למנוע את השתתפותה של ברית המועצות בהכרעת בעיית פלשתינה, אינה בעייה של מזימה לוקלית גרידא; זהו חלק מתכניות הבידוד האנטי-סובייטיות של הבלוק האנגלו-אמריקאי. ברית המועצות היא המעצמה הגדולה היחידה המגינה בכל העקביות על זכותם של העמים הקולוניאליים לעצמאות לאומית ולהגדרה עצמית. לכן ברית המועצות היא בת-הברית הטבעית לכל העמים התלויים והקולוניאליים. כל פתרון בין-לאומי בלי השתתפותה האקטיבית של ברית המועצות, אינו יכול להיות פתרון שהנו באינטרסים של העמים המשועבדים; ואיננו יכול גם להיות פתרון בינלאומי, כי אף בעייה חשובה בזירה הבינלאומית אינה יכולה להיפתר באורח דימוקרטי בלי השתתפותה המלאה ושוות הזכויות של ברית המועצות.

ב.

ההתפתחות הכלכלית בארץ

המדיניות הכלכלית של הממשלה

בארץ, אשר הממשלה לא דאגה לשום תכנית כלכלית לפיתוח, להבטחת עבודה ושיכון, להרחבת השירותים הסוציאליים, המצב הכלכלי מתנווד בין תקוה ליאוש, בין סכנת משבר ובין יציבות זמנית. כל השלטון על היבוא והיצוא והמדיניות הכלכלית בדרך כלל, נמצא בידי הממשלה. לשם בלימת ההתפתחות הכלכלית של הארץ מסתמכת הממשלה בין השאר על סעיף 18 של המנדט, האוסר להפריע לחדירה הכלכלית לפלשתינה של המדינות השייכות לחבר הלאומים. האמצעים שהממשלה משתמשת בהם לעיכוב ההתפתחות הכלכלית הם: צמצום יבוא מכוניות, יצירת

קשיים להשגת חומר גלמי זול ובדרך כלל מניעת אפשרות ההתחרות של התעשייה המקומית. הממשלה, המייצגת את האינטרסים של המונופולים הבריטיים, משתדלת להחזיר במידת האפשר את פלשתינה למשק של מונוקולטורה (פרייהדר).

עורקי הכלכלה העיקריים בידיים בריטיות

יש לזכור שעורקי הכלכלה העיקריים של הארץ (הקונצסיות של ים המלח וחברות החשמל, חברות הביטוח והבנקים העיקריים וכו') נמצאים בידיים בריטיות. תעשיית החשמל, נמצאת בידי שתי פירמות בריטיות. מכירת החשמל הולכת וגדלה. ב-1939 היתה המכירה 95 מיליון קילוט-שעות, ב-1944 כבר 187.8 מיליון, וב-1945 216 מיליון ק"ש. אך הננו רחוקים עדיין ממצב החישמול שבאירופה. אם נחשב את כמות החשמל על כל נפש של התושבים נקבל שהגענו רק ל-1/10 התיצרוכת על כל נפש באנגליה, ורק ל-10% מהשיעור של שוויצריה, שודיה ונורבגיה. אחת הסיבות המעכבות את ההתפתחות היא עצם אפיינה המונופוליסטי של החברה, הבלתי-מוגבלת בזכויותיה.

חברת החשמל העיקרית היא "פלשתיין אלקטריק קומפני", המוכרת 92% מכלל מכירת החשמל בארץ. ה"גרדולס אלקטריק קורפוריישן", שיש לה הזכויות רק לשטח ירושלים, מוכרת כ-8%. כל מכירת החשמל נמצאת בעיקר בידי מונופול זר אחד.

מעמדו של ההון הזר בארץ יתברר עוד יותר כשנשווהו להון התעשייתי הכללי. ניקח לדוגמה רק שתי פירמות בריטיות בארץ "הברת החשמל הפלשתינאית" ("פלשתיין אלקטריק קומפני") וחברת האשלג של ים המלח ("פלשתיין פוטאש קומפני").

מעמדם של שני המפעלים המונופוליסטיים

בכלל התעשייה הפלשתינאית

1943		1937		התעשייה כולה
%	הון בלירות	%	הון בלירות	
100	18.244.000	100	11.064.000	
31	5.640.000	33,5	3.701.000	חברת החשמל הפלשתינאית
10	1.817.450	7,3	806.900	חברת האשלג הפלשתינאית
41	7.457.450	40,8	4.507.900	שתי החברות ביחד

(הטבלא מתוך מאמרה של שולמית משקה ב"המשק השיתופי" מ-7 למאי 1946)
מכאן אפשר לראות מצד אחד, שרק שתי הפירמות הבריטיות הגדולות בארץ מחזיקות 41% של ההון התעשייתי. ומצד שני — שהרווחים של הפירמות המונופוליסטיות הזרות צומחים כעל שמרים. במשך שש שנים עלה ההון של חברת החשמל ב-52% ושל חברת האשלג ב-111%. פירוש הדבר — הכפלת ההון של החברה ולמעלה מזה במשך שש שנים בלבד.

הקונצפציות לחברות הנפט

חזויהזכיון שניתנו לחברות הנפט הבינלאומיות להעביר צנורות נפט דרך הארץ ולהקים בתי-זיקוק — משחררים אותן מכל מסים שהם מעניקים להן זכויות ממלכתיות ממש. הממשלה לא מצאו לנחון אפילו להבטיח נפט זול לתושבים המקומיים. המחירים של מוצרי נפט בארץ הם גבוהים ביותר ועולים באופן מתמיד.

ב־31 למאָרס 1946 ניתן זכיון חדש ע"י ממשלת פלשתינה לחברה מונופוליסטית אמריקאית, שיצרה חברת-נפט „טרנס-ערבית“. לפי חוזה זה יועבר צינור חדש מסעודיה לחופי פלשתינה, נוסף לצינור הבריטי מעירק. החברה מקבלת זכויות של ממשלה עצמאית אקסטרטוריאלית בארץ, היא רשאית להקים נמלים, לבנות מסילות ברזל, שדות תעופה, להחזיק משטרה משלה; היא רשאית להטיל מסי נמל, חניה, פריקה וכו'.

מצד שני לא יוטל כל מס הכנסה וכל מס אחר על החברה. הזכיון החדש והן הקודמים לו מבליטים את שעבודה הכלכלית של הארץ ואת שירותה של הממשלה את המונופולים הזרים.

בלימת ההתפתחות התעשייתית

אך לא זו בלבד שעיקר הכלכלה בארצנו נמצאת בידים בריטיות אלא אף אותו השטח המצומצם שנשאר לתעשייה המקומית תלוי לגמרי מהשלטונות הבריטיים ומדיניותם הכלכלית. כאן אנו סובלים בין השאר מההתחרות האנגלו-אמריקאית. בעתון הכלכלי של הסוכנות היהודית „חדשות הכלכלה הארצי-ישראלית“ מפרוואר 1946 כתובים דברים מאלפים אלה:

„אפשר היה לקבל מכונות טוויה מארצות הברית, אולם השלטונות מסרבים להרשות את יבואן משם והם מפנים את היצרנים לאנגליה. אך שוב — אנגליה „מבטיחה“ מכונות לסוף שנת 1946 ולשנת 1947. והתוצאה מזה — תעשיית האריג שלנו עבדה בחודש פברואר ב־30% עד 35% מכח היצור שלה. תעשיית השוקולדה נשארה ללא פולי קקאו. יש ביכלתה לקבל את פולי הקקאו ישר ממקורות האספקה וזה לא ניתן לה. אלא עליה לפנות ללונדון. לבלונדון ישנם בני-מיצר אחרים. תעשיית המיצים אינן בידה לקיים את האקספורט מחוסר סוכר — ויבוא של סוכר אינו מותר. מחיר החיטה המובאת ארצה הוא עדיין 25 לא"י הטונה, בשעה שבאנגליה מחיר אותה חיטה הוא 16 לא"י הטונה. אין ניתן לנו להביא בשר קפוא מאוסטרליה גם כשישנן הצעות לכך. כשמוצעת אבקת חלב מאוסטרליה ב־50 לא"י הטונה — אין מקבלים רשיון לזה. האימפורטר נאלץ להביא אבקת חלב מארצות הברית ב־90 לא"י הטונה. דוגמאות כאלה של איסור יבוא ממקורות זולים והיתרו ממקורות יקרים מרובות מדי ואין בהן משום מקריות גרידא.

„הרושם המתקבל הוא: אנגליה שומרת את מקורות היבוא הזולים לעצמה. הועדה הבריטית לאספקה בקהיר, אינה מאפשרת לאימפורטרים של ארץ-ישראל להופיע כמתחרים בארצות היצוא הזולות. אנגליה אינר מאפשרת יבוא מכונות מארצות הברית — והיצרנים באנגליה הפועלים כיום לפי הוראות ממשלתיות אינם מספקים

מכונות או מצרכים מוגמרים חיוניים אחרים לארץ-ישראל אלא בכמויות מצומצמות מאוד. יצרני אנגליה רואים שוק זה כמובטח להם ושולחים מכונות לארצות שיש לחשוש שם מפני התחרות אמריקאית. קשה לנו להשיג המרי גלם הנמצאים בידי אותם הטרוסטים הבינלאומיים שהנהלותיהם יושבות בלונדון. הפוליטיקה של הנהלות אלה היא להקציב חומרי גלם לארצות שאין לחשוש בשנים הקרובות מפני התחרות. התעשייה והאימפורטים נאבקים ביחד במצור זה..."

אך אין זה ענין של "רושם" בלבד. זוהי מדיניות מחושבת ומתוכננת היטב מצד האימפריאליזם.

הסוכנות אינה מסיקה כל מסקנות עקרוניות ממצב דברים זה. היא רוצה לשמור על הברית עם האימפריאליזם ו"לשכנע" אותו שישנה את מדיניותו "לטובת היהודים". מדיניות זו היא הרת-סכנות לישוב ולכל הארץ. אין לנו עתיד במשטר קולוניאלי. בשטח הכלכלי, כמו בשטח הסוציאלי והפוליטי המסכנה היחידה היא: מלחמה יהודית-ערבית משותפת נגד האימפריאליזם והמונופולים הזרים. המדיניות הכלכלית של הממשלה אינה תלויה ב"שכנוע" של מי שהוא. היא מכירה יותר טוב מאנשי הסוכנות את האינטרסים של המונופולים והטרוסטים הבריטיים.

באופן קונקרטי, התוצאה של התנגדות הממשלה למדיניות של יבוא אשר תתאים לאינטרסים של המשק הארצי, היא התמדת יוקר החיים בארץ וסכנה מתמדת של חוסר עבודה. אינדקס יוקר החיים הרשמי הוא כיום כבחדשים הגרועים ביותר של המלחמה 260 — 270 (לגבי 1939) ולמעשה 400.

אימפורט ואקספורט

המחזור המסחרי הכללי של פלשתינה הולך וגדל. ב-1943 הוא היה 40 מיליון לירות, ב-1944 עלה ל-51 מיליון ובשנת 1945 ל-61 מיליון, ז"א גידול של 50% במשך שלש שנים. גם היבוא וגם היצוא גדלו. בשנת 1944 עלה היצוא ל-14.6 מיליון לירות, ובשנת 1945 ל-20.4 מיליון. באותו זמן גדל היבוא מ-36.2 מיליון לירות עד 40.7 מיליון. ז"א המאזן המסחרי הסתכם ב-1945 בגרעון של 20.3 מיליון. אם נוריד את יבוא הנפט הגולמי מעירק ואת היצוא של מוצרי הנפט המעובדים, נקבל בשנת 1945 יבוא כללי בסך 31 מיליון ויצוא בסך 13.9 מיליון לירות.

אבל מספרים אלה אינם מלמדים עדיין במידה מספקת על המצב בשטח היבוא והיצוא. יש להבדיל בין האינדקס הפיסי (ז"א כמות התוצרת הממשית) מהאינדקס הכספי (ז"א הערך של היבוא והיצוא לפי המחירים הנוכחיים).

לפי החישובים הממשלתיים הגיע האינדקס הפיסי של היבוא הפלשתינאי בלי יבוא היהלומים הגולמיים לכדי 55, ועם יבוא היהלומים הגולמיים — ל-68 נקודות, לעומת 52 נקודות או 61 נקודות בשנת 1944. יוצא מזה, שבשנת 1945 חלה הרחבה נוספת — אם כי מצומצמת — בביטוי הפיסי של היבוא הכללי, אלא שבהשוואה עם שנת 1939 (100 =) עודנו מפגר יבוא זה פיגור ניכר למדי.

בשטח היצוא תופסת תעשיית היהלומים מקום בולט למדי ומהווה עתה את הנקודה המרכזית באקספורט של פלשתינה. בשנת 1945 עלה האקספורט של

היהלומים ל-6 מיליון לירות, שהם כמעט שליש מכל היצוא של הארץ באותה השנה. יצוא הנפט מגיע ל-30 אחוז ויצוא תוצרת ים המלח ל-5%-6% מהיצוא הכללי של פלשתינה.

כאן יש לציין גם את התרחבות ההשפעה הכלכלית של ארצות הברית על הארץ. לפי הסכם בין הסוכנות היהודית וממשלת פלשתינה נוצלו 4 מיליון דולר לסכסי הקרנות הציוניות באמריקה לשם רכישת ציוד לתעשייה והחקלאות בארץ, ועוד: ברבע האחרון של שנת 1945 גדל היבוא לפלשתינה מארצות הברית ב-33% מהיבוא הממוצע מכל הארצות האחרות בשנה זו. בנובמבר 1945 הגיעו לפלשתינה מאמריקה מכוונות ומכוניות בעד \$ 370.000.

היצוא הפלשתינאי (מחוץ לתוצרות נפט)

1945 אחוזים	לפני המלחמה אחוזים	1945 לירות	לפני המלחמה (ממוצע 1937-9) לירות	
15,0	74,7	2.085.945	3.975.050	פרי-הדר
2,6	1,7	367.038	90.002	צרכי מזון אחרים
2,4	4,8	327.298	255.382	מצרכי מזון (מעובדים)
6,5	6,1	904.953	322.450	תוצרת ים-המלח
42,6	—	5.909.297	—	יהלומים מלוטשים
30,9	12,7	4.260.458	674.673	תוצרות אחרות
100,0	100,0	13.854.989	5.317.557	סך-הכל

השפעת החרם על האקספורט של התעשייה

כל המצב של אקספורט חלק מענפי התעשייה עדיין אינו ברור ויציב. מצב החרם ההדדי שבין היהודים והערבים הינו אחת הסיבות העיקריות לכך. היצוא של פלשתינה לארצות הערביות ירד במידה ניכרת מאד. אם נוציא מהחשבון את תוצרת הנפט של בתי הזקוק בחיפה, השייכים למונופול בריטי, אשר עליו אינו חל החרם הערבי, נקבל שברבע השנה הראשון של 1946 ירד היצוא לארצות הערביות לעומת הרבע האחרון של 1945 כדלקמן:

לסוריה	מ-394.387	ל-141.391	לירות	ז. א. ב-64%
למצרים	מ-297.500	ל-90.404	לירות	ז. א. ב-70%
לעיראק	מ-295.443	ל-31.780	לירות	ז. א. ב-89%

רק לעבר הירדן עלה היצוא מ-116.132 לירות ל-207.026.

אם ניקח את הסך הכל של ארבע הארצות הערביות מתקבל שהיצוא ירד ב-632.861 לירות בשלושת החדשים, מתוך אקספורט כללי של 4 מיליון לשנת 1945 (תעשייה, בלי יצוא יהלומים).

מכאן שמדיניות החרם מביאה נזק ניכר למשק הארץ, נוסף על הנזק הפוליטי העצום. נפגעו במיוחד ע"י החרם תעשית הפרמצבטיקה והחמיה. יש לציין כי באותו פרק זמן (רבע ראשון של 1946) לא ירד היבוא לפלשתינה מהארצות הערביות השכנות. הסיבה היא שארצנו תלויה ביחס למצרכים מסוימים (תבואה ובקר) מאספקת חוץ. חלה הגדלה ניכרת של יבוא תבואה ובקר מהארצות השכנות. נשווה את היבוא ברבע הראשון של 1945 לרבע הראשון של 1946 (אחרי שמחסירים את יבוא הנפט הגלמי מעיראק השייך לטרוסט הנפט הבריטי): „היבוא ממצרים עלה מ-300,481 לירות ל-427,107, מסוריה מ-411,415 לירות ל-768,304, ומעיראק מ-671,772 לירות ל-844,749, ורק היבוא הרשמי מעבר הירדן ירד מ-318,967 לירות ל-233,162; בין היתר הוכנס השנה מעיראק 21,000 טון שעורים לעומת 13,000 טון ברבע 1945 ו-3,500 ראשי בקר, לעומת 500 ראשים אשתקד. בשני הסעיפים האלה בלבד שילמו 240,000 לירות יותר לעומת רבע 1945. ואילו מסוריה הכניסו 13,500 טון חיטים לעומת 3000 טון ב-1945 ושילמו ב-440,000 לירות יותר מאשתקד.“

(„המשק השתופי“, 14.8.46)

מצב היצוא הירוד בקשר עם החרם של הארצות הערביות שופר באופן חלקי וזמני על ידי רכישת כמה שווקים מצומצמים חדשים. „אם נוציא שוב מהחשבון את מוצרי הנפט עלה היצוא לקפריסין מ-59,253 לירות ל-73,956 לירות; ליוון — מאפס ל-19,500 לירות; לאפריקה הדרומית — מ-969 לירות — ל-103,738 לירות; למאלטה — מכמעט ולא כלום ל-69,924 לירות. רק ארבע הארצות הללו קלטו ברבע הראשון של 1946 ב-200 אלף לירות יותר מאשר באותם החדשים של 1945.“ (שם). אך התעשייה אינה יכולה כלל וכלל לבנות על שווקים מקריים כאלה ולחשוב (כמו שנוהגים „המשקיף“ ו„הבוקר“) שאנו יכולים בשקט גמור לפתח את התעשייה מבלי שים לב ליחסים בין היהודים והערבים. כי האקספורט החדש הנ"ל אינו מהווה גורם בטוח לעתיד מודה העתון „חדשות הכלכלה הארצישראלית“, המוצא ע"י המכון לחקר הכלכלה שע"י הסוכנות, מיולי 1946:

„השיפור במצב היצוא בא כתוצאה מהמצב הבינלאומי הנוח... אין אנגליה וארצות הברית מספקות אלא חלק קטן של הביקוש הבינלאומי הקיים — על כן מוכנים האימפורטרים לקנות סחורה המסופקת מיד במחירים גבוהים יותר.“ יש להוסיף לכך, שאף בתנאים הנוכחיים, היצוא החדש (200,000 לירות) אינו עולה אפילו לשליש מההפסד שהיה לתעשייה מהחרם הערבי. (למעלה מ-600,000 לירות ברבע שנה).

כדי שהתעשייה הפלשתינאית תוכל להתחרות בשוק העולמי הכרחי מחוץ לתנאים פוליטיים, הוזלת הייצור, טכניקה מודרנית יותר, חומר גלמי זול ורמת חיים יותר גבוהה של הפועל כדי להגדיל את כוח קנייתו.

פעולת החרם המתנהלת בין מוסדות כלכליים יהודיים וערביים מביאה נזק חמור לצרכן. מלחמה שובינית זו מעלה את המחירים לצרכן ומעכירה את האוירה הפוליטית בארץ. „האיגוד למען תוצרת הארץ“ (קרי: יהודית) וארגונים דומים שקמו לתחייה, לא זו בלבד שאינם מביאים תועלת להמונים היהודים, אלא מורידים

את רמת חייהם. אותו הדבר אפשר להגיד לגבי הארגונים הערביים של החרם, אשר קמל לראשונה לאחר מלחמת העולם השנייה, בה בשעה שמוסדות החרם היהודיים יש להם כבר מסורת ממושכת רבת שנים. האבסורד שבכל הענין הוא בזה שבו בזמן שהריאקציונרים הערבים והיהודים קוראים לחרם, הרי אפשר לראות בחלונות הראווה של החנויות בתל-אביב היהודית וביפו השכנה הערבית, סחורות מוצגות לתפארת ועליהן כתובות: *Made in England*. מהחרם היהודי-ערבי, המתנהל מאחורי הקלעים ע"י סוכנים בריטיים נהנים רק הפירמות הבריטיות והשלטון הבריטי בארץ.

לתעשייה בארץ נחוצה חומר גלמי זול בכמות מספיקה, מכונות חדישות יותר, מודרניזציה של הציוד ושיטות העבודה, ומעל לכל שיתוף פעולה עם ארצות המזרח התיכון, לא על בסיס תכנית השתלטות וראיית האוכלוסיה הערבית בארץ ובארצות השכנות כ"עורף הקלאי" לשיווק התוצרת התעשייתית היהודית, אלא כשותפים שווים זכויות בפיתוחה הכלכלי של הארץ ובמלחמה המשותפת נגד מזימות החנק של הפירמות הבריטיות.

לחקלאות נחוצים מקורות אספקה זולים, מכשירי עיבוד מודרניים ושוק שאפשר להגדילו ע"י העלאת רמת חיי ההמונים. תכנית כלכלית אנטי-אימפריאליסטית הנותנת אפשרויות שוות ליהודים ולערבים, השוואת רמת חייהם של שני העמים ע"י העלאת דרגת החיים, השוואת השכר של הפועל הערבי והיהודי לקביעת העקרון של "שכר שווה בעד עבודה שווה" — אלו הן נקודות חיוניות בכל תכנית לשיתוף יהודי-ערבי אנטי-אימפריאליסטי בארץ.

התקציב הממשלתי

בפלשתינה אין לאוכלוסיה כל אפשרות להשפיע על התקציב. התקציב לשנת 1946-7 מאשר פעם נוספת, כי ארצנו היא מדינה משטרית מהמין הגרוע ביותר. נטל המסים מוטל על המוני העם (רוב המסים הם מסי עקיפין) ההוצאות למטרות סוציאליות הן מועטות ביותר. לפי אומדנת התקציב של הממשלה תהיינה הכנסותיה ב-1946-7 19,78 מיליון לירות, וההוצאות 20,48 מיליון. **פעימים השוברים בהכנסות הממשלה**

הסעיף	1945/6	1946/7	1946/7 % מתקציב
מכס-אימפורט	3.825	6.250	31.0
אקציו הטבק	1.240	1.375	7.0
אקציו משקאות	700	700	3.6
אקציו גפרורים	120	120	0.6
עודף נקי בנמלים			
ובמסילות ברזל	97	201	1.0
בולי-דואר	460	550	2.8
טלפונים	800	800	4.0
טלגרף	130	120	0.6
ס"מ מסים בלתי ישירים עיקריים	7.372	10.116	50.6

ז. א. למעלה ממחצית הכנסות הממשלה באות ממסים בלתי ישירים, המוטלים ברובם המכריע על המוני העם. אלה, בקנותם להם, כלים וכו', משלמים את מכס האימפורט. בקנותם סיגריות וגפרורים משלמים את האקצז. המסים האלה, כפי שמכיחה הטבלא הולכים וגדלים מדי שנה בשנה באופן אבסולוטי ויחסי כאחד. בשנת 1945-6 היו ההכנסות 18,45 מיליון לירות, ז. א. שהמסים שמנינו לעיל כמסי עקיפין היוו 40% מכלל ההכנסות, ואילו בתקציב 1946-7 הם מהווים למעלה מ-50%. נראה עתה את גובה המסים המוטלים על בעלי היכולת בעיקר, אף על פי שגם חלק ממסים אלה (וחלק די ניכר!) משלמים העמלים (למשל מס ההכנסה הבלתי פרוגרסיבי).

סעיפים נוספים בהכנסות הממשלה (באלפים לירות)

ה ס ע י ף	1945/6	1946/7	% מתקציב 1946/7
מס-הכנסה	3.250	2.750	13,9
מס רכוש עירוני	680	680	3,4
מס רכוש כפרי	450	575	2,9
מס חברות	600	550	2,8
מס בהמות	210	250	1,3
בולי-הכנסה	300	350	1,7
מס רישום חברות	100	125	0,6
ס"ה מסים ישירים	5.590	5.280	26,6

יוצא שכל המסים הישירים מהווים קצת יותר מרבע הכנסות הממשלה לעומת מחצית ההכנסות ולמעלה מזה שמהווים מסי העקיפין (הרבע הנותר בא מתשלומי העברות קרקע, בתי משפט, רבית, תרומות מאוצר המטבע וכו'). אין צורך בהדגמה טובה יותר של האופי האנטרעממי של הממשלה הקולוניאלית בארץ, והוכחה יותר טובה על אילו שכבות סוציאליות היא נשענת.

הוצאות התקציב

זעתי נבדוק את ההוצאות. אפשר היה לחשוב, שאם רוב ההכנסות באות מהמוני העם, הרי גם רוב ההוצאות תהיינה לטובתם. אך לא היו דברים מעולם. השלטון הקולוניאלי עושק את העם, מבלי להחזיר כמעט ולא כלום. בראש ההוצאות צועד כרגיל סעיף המשטרה ובתי הסוהר, אלא שהשנה הוא גדול עוד יותר מבשנים הקודמות. למשטרה ובתי סוהר הוקצבו 6.400.000 לירות, ז. א. למעלה מ-30% מכל ההוצאות. זהו שיא אף לגבי המדינה המשטרית צבאית הפלשתינאית.

לעומת הסכומים הענקיים המוצאים למשטרה ולבתי סוהר מעניין להשוות את סעיפי ההוצאות לחינוך ולבריאות בתקציב. הם תופסים כרגיל מקום קטן

ביותר. שני הסעיפים החשובים האלה מהווים יחד פחות מ-8% של התקציב. השלטונות הבריטיים יושבים כעלוקות על גב המוני העם הערבים והיהודים ומוצצים את לשדם. המוני העם היהודים והערבים נאלצים לממן את תקציב ההוצאות לדיכוייהם הם!

ההתפתחות הכלכלית בסקטור היהודי

לאחר המלחמה הועמדו בפני המשק הפלשתינאי בעיות קשות. עם סגירת המפעלים הצבאיים נוצר חוסר עבודה חלקי ובהתחלת השנה הזו הי' כ-4000 מחוסרי עבודה יהודיים וכ-15000 ערביים. אחר כך בא שנוי לטובה במצב העבודה מפני שהעבודות הצבאיות שוב התרחבו כתוצאה מהקמת בסיסים צבאיים במזרח התיכון. בשנים 1942/44 עבדו בצבא 12.000 פועלים יהודיים, בשנת 1945 — 8.500, ב-1 לינואר 1946 — 6.000. בהתחלת 1946 שוב עלה המספר. מאות פועלים נוספים הלכו להקים מחנות צבא חדשים, מתקנים צבאיים וכו', ובעיקר בדרום הארץ. נוסף על כך הורגשה התעוררות מסויימת בענף הבנין. אם בהתחלת 1945 עבדו בבנין 4.000, הרי בהתחלת 1946 עבדו — 8.000.

התעשייה

בתעשייה ובמלאכה היהודית עובדים כיום 43.000 פועלים.

אינדקס ימי העבודה בתעשייה היהודית מראה את המגמות הבאות:

213	(ממוצע)	—	1944	100	(ממוצע)	—	1939
213	"	—	1945	112	"	—	1940
	3) החדשים	—	1945	143	"	—	1941
220	(הראשונים)			185	"	—	1942
203	" "	—	1946	222	"	—	1943

מכאן שחלה ירידה בהתחלת 1946, אף על פי שהגידול בהשואה עם 1939

הוא עדיין 100%. אינדקס מספר העסוקים בתעשייה היהודית הוא כדלגמן:

ענף	ינואר 1940	ינואר 1941	ינואר 1942	ינואר 1944	אוקט. 1944	ינואר 1945	ינואר 1946	מאי 1946
מתכת	100	116,9	170,8	501,6	258,0	289,3	229,4	231,8
חמרי בנין	100	116,8	101,0	94,7	115,9	121,4	130,4	123,6
עץ	100	112,3	138,2	138,6	186,8	141,8	145,9	129,1
מזון	100	125,3	208,0	217,9	233,6	255,0	246,7	211,1
כמיה	100	97,3	117,0	148,2	154,5	167,5	155,5	141,0
אריג	100	129,7	174,0	175,4	200,4	214,2	216,8	201,6
מחט	100	103,8	131,9	176,2	206,4	206,4	211,8	211,4
עור	100	104,9	143,0	140,7	181,8	179,0	163,5	146,8
קרטונז'	100	100,9	91,7	54,7	26,9	32,9	50,4	50,9

(המספרים מ"סיכומים", י"ח, הוצ' המחלקה הסטטיסטית של הוועה"פ של ההסתדרות)

יצא שברוב הענפים חלה ירידה בהשואה למצב השיא של זמן המלחמה. הירידה חלה בעיקר בענף המתכת. יותר מ-50% של הפועלים פוטרו. תעשיית חמרי בנין היא בסימן עליה מסויימת. באריג חלה בהלה בחודש מאי עקב הבאת סחורה בריטית ואמריקאית. בחודש אחד פוטרו 1200 איש. צומצמה העבודה בענף העור ובענפים נוספים. באותו זמן החלו גם השתרורים הגדולים של החיילים מהצבא. כל זה ביחד גרם להתמוטטות מסויימת של שוק הסחורות ושל ענף העבודה. באופן חלקי נפתרה הבעיה על ידי כניסת חלק מהפועלים לבנין והתרחבות כמה מפעלים אחרים. אולם לא יצאנו מהמצב הבלתי בטוח. הדבר בולט, למשל, בשטח האשראי. מתוך 92 מיליון לירות המונחות כפקדונות בבנקים רק 29.6 מיליון ניתנו כאשראי. הסיבה לכך הוא המצב הכללי הבלתי בטוח והעובדה שצריך לחכות זמן רב מההזמנה עד ליבוא הממשי והאקרדיטיבים של הבנקים צריכים להיות ארוכים מאד. כמעט כל המסחר בנוי כיום על מזומנים. נוסף על כך מלמדת על המצב העובדה שחוגים כלכליים שונים מרבים עתה לקנות ניירות ערך בבורסה הלונדונית, דבר שיש לו גם השפעה חוזרת על משק הארץ. על ידי כך שסכומים גדולים מוצאים מהמחזור. זה גרם לעליה בשער הרבית.

אך כאמור מצב התעשייה בארץ תלוי בעיקר מהמצב הפוליטי, והיחסים בין היהודים והערבים, ובין הארץ והארצות השכנות, ומעל לכל ממידת שחרורה של פלשתינה מהמונופולים הבריטיים ושלטונם הפוליטי והכלכלי.

החקלאות

עם התפתחותה של התעשייה, תופסת החקלאות מקום קטן יותר ויותר בחיים הכלכליים של היישוב. אך עצם היצור של החקלאות גדל במידה ניכרת. השתנתה רק הפרופורציה לגבי התעשייה. בשנות המלחמה הפיקה החקלאות היהודית רווחים גדולים, הודות לעליה של מחירי המצרכים. עד היום הזה לא חלה כל ירידה שהיא במחירי התוצרת החקלאית.

ערך התוצרת החקלאית המעורבת הסתכם ב-5.3 מיליון לירות לשנת 1938/39. ובתוך זה — 1.1 מיליון לירות כתוצרת המשק החקלאי היהודי (בלי הדרים). מבחינה ריאלית (כמותית) התרחב היקף התפוקה בסקטור היהודי בשיעור בולט. בחישוב לפי מחירי-שלום, כלומר לפי מחירים משנת 1938/39, הגיע שווי הייצור של המשק החקלאי היהודי (בלי ענף ההדרים) למעלה מ-2 מיליון לירות בשנת 1944/45. מכאן מסתבר, שהתיקף הפיסי של הייצור החקלאי בסקטור היהודי היה בשנת 1944/45 פי שנים לערך יותר גדול, לעומת שנת השלום האחרונה, בעוד שבביטוייה הנומינלי-הכספי היא עלתה פי שבע לערך.

בזמן המלחמה לא עמדה בעיית השיווק של התוצרת החקלאית, מכיוון שהיבוא היה מינימלי והצבא החונה בארץ היווה שוק גדול נוסף על הרגיל. לאחר מלחמה התחיל מאבק על השוק מצד המשקים היהודים ו"האגוד למען תוצרת הארץ". במקום ללחום במשותף עם החקלאים הערבים להבטחת השיווק

וליהורדת מחירי האספקה החקלאית, מתנהלת מלחמה לאומנית שבשביל הצרכן פירושו אחד הוא: מחירים גבוהים של „תוצרת עברית“ שמכריחים לקנותה. אך הרע ביותר הוא כי מלחמה כלכלית היא רק הקדמה להתנגשויות לאומיות. בחקלאות כמו בתעשייה — רק תכנית פיתוח (תכניות השקאה משותפות, הסדר דימוקראטי של בעית הקרקע, הסדר בעית המחירים וכו') ערבית-יהודית משותפת, רק פיקוח האוכלוסיה עצמה ע"י נציגיה הנבחרים על היבוא והיצוא תפתור את הבעיות הכלכליות ואת קשיי המעבר מתנאי מלחמה לתנאי שלום.

הפרדסנות

הפרדסנות היא פרק בפני עצמו. פעם היתה היא כמעט הענף היחידי ביצוא. האימפריאליזם הבריטי רצה לשמור על האופי המונוקולטורי של כלכלת הארץ. אך שנות המלחמה הכניסו כאן שנויים רבים. פרי ההדר אינו תופס כיום את אותו המקום ביצוא שתפס לפני המלחמה. בכנוס הפרדסנים היהודים מ־10 ביולי 1946 נמסר, כי במשך 6 שנות המלחמה מכרו הם 1.3 מיליון תבות בסך של 2.6 מיליון לירות. הוצאות העבודה, לפי חשבונם, עלו ל־13.5 מיליון. ההפסד היה 11 מיליון. בעונת 1945/46 היה ההפסד 2 מיליון מפני שלא כל היבול נמכר. ושנית, אנגליה שילמה רק 13 שילינג התיבה. אפילו אם חשבון הפרדסנים הוא קצת מופרז, ברור הוא, כי ענף זה סבל ביותר בשנות המלחמה ועדיין לא התאושש לגמרי. ההפסדים כוסו בחלק גדול ע"י הלואות מצד הממשלה. בשנה הזאת קיבלו הפרדסנים בסיוע הממשלה אפשרויות נוספות לשיווק. אחת הסיבות לאי הבראתו המהירה של ענף הפרדסנות בארץ היא מדיניות החוץ הריאקציונית של ממשלת ה"לייבור", אשר מתוך תמיכתה במשטרו הפשיסטי של פרנקו קונה ממנו את עודפי פרי ההדר. כך, בששת החדשים הראשונים של השנה הנוכחית היה היבוא של אנגליה מספרד בסך 9,267,000 לירות £ (בשנת 1939 2,878,000 לירות). חלק הארי ביבוא זה היו תפוחי זהב בשווי של 5,586,000 לעומת רק 765,000 בשנת 1939. המדיניות הכלכלית של הממשלה הבריטית וביחוד בשטח האקספורט והאימפורט, קשורה, איפוא, במדיניותה הריאקציונית הכללית. כמה וכמה פרדסנים בארץ, הנלהבים כל כך למדיניותו של בוין לגבי פרנקו מתוך מלחמה ב"סכנת הבולשביזם", מתעלמים מזה כי תמיכה זו מסייעת להקטנת אקספורט פרי ההדר שלהם.

ההרכב הסוציאלי של היישוב היהודי

בכדי לקבל מושג מההרכב הסוציאלי של היישוב, יש לראות את השינויים הגדולים שחלו בו בתקופת המלחמה. מעריכים כי באמצע 1945 היו עסוקים בתעשייה כ־46,000 איש. (כולל את כל העסוקים ולא רק את הפועלים). במלאכה עסקו כ־12,000 מפרנסים; במלאכות בית (תופרות בית, סנדלרים, זגגים וכו') כ־9,000. כל שלשת הסוגים ביחד כ־66,000. במספר זה נכללים גם 3500 פקידים בתעשייה ובמלאכה, וכמו כן המעבידים.

בסך הכל מנה הישוב באמצע 1945 245.000 מפרנסים, שהם 42,5% מכלל האוכלוסיה היהודית. מה שמציין את ההתפתחות היא העליה של % המפרנסים בתעשיה ובמלאכה (לא רק פועלים נכללים במספרים אלה, אלא גם פקידים ונותני-עבודה) וירידת % המתפרנסים על החקלאות. אחת הסיבות (לא היחידה ולא החשובה ביותר) היא ירידת הפרדסנות. אך הסיבה היסודית היא שבניגוד לתיאוריות מסוימות יש לכלכלה חוקי התפתחות משלה. הטבלא הבאה מבליטה את ההתפתחות:

המפרנסים בישוב לפי מקצועותיהם ב-1931, 1939 ו-1945.

הסוג	1931		1939		1945		1945-1931 % לנ"ל
	מספר	%	מספר	%	מספר	%	
1. חקלאית, משק מעורב ופרדסנות	12.300	18,5	37.000	19,3	24.000	10,7	-7,8
2. תעשיה, מלאכה ומלאכת-בית	14.600	21,8	38.000	19,8	66.000	29,3	+7,5
3. בנין ועבודות צבוריות	5.100	7,7	14.000	7,3	6.500	2,9	-4,8
4. הובלה ותחבורה	3.300	4,9	10.000	5,2	12.000	5,3	+0,4
5. מסחר	8.900	13,3	27.000	14,1	35.000	15,6	+2,3
6. כספים והשקעות	2.000	3,0	11.000	5,7	8.000	3,6	+0,6
7. מקצועות חפשיים	7.400	11,1	21.000	10,9	23.000	10,2	-0,9
8. נוטרים ושוטרים	500	0,7	4.000	2,0	5.700	2,5	+1,8
9. שירותי ממשלה, מוסדות צבוריים	800	1,2	6.000	3,2	9.500	4,2	+3,0
10. שירותים אחרים	3.400	5,2	14.000	7,3	17.500	7,8	+2,6
11. מקצועות שונים	8.400	12,6	10.000	5,2	9.500	4,2	-8,4
12. עבודה בצבא	—	—	—	—	8.300	3,7	—
13. מגויסים	—	—	—	—	20.000	—	—
בס"ה	66.700	100,0	192.000	100,0	245.000	100,0	—

(„חדשות הכלכלה הארצישראלית", יולי 1946)

בסיכום: גדל מעמד הפועלים והתפתחה התעשיה. ירד משקלו הספציפי של הסקטור החקלאי במשק ואף בסקטור החקלאי חלה התפתחות של מפעלים תעשייתיים. קבוצים התחילו להקים בתי חרושת בכדי להגדיל את הכנסותיהם. בבתי חרושת אלה מעסיקים לפעמים לא נדירות עבודה שכירה. הקבוצים מקימים אף בתי חרושת בערים בשיתוף עם הון פרטי. בהתישבות העובדת יש כיום כ-200 מפעלי מלאכה ותעשיה, וביניהם מפעלים המעסיקים 30—50 פועלים. בכל המפעלים האלה עובדים למעלה מ-1400 פועלים.

תהליך התפתחות התעשיה בארץ קולוניאלית כפלשתינה, חל בתנאים שהחלק הארי של משקנו קשור ותלוי בהון הבריטי. הקפיטליזציה יוצרת, איפוא,

מצד אחד נקודות ניגוד בשטח הכלכלי בין חלקים של הבורגנות היהודית והמונופולים הבריטיים, אך באותו הזמן היא קושרת את הרוב המכריע של הבורגנות לחיים ולמות עם השלטון הקולוניאלי הבריטי.

גידולו של מעמד הפועלים התעשייתי יוצר תנאים אובייקטיביים נוחים יותר לקידום ההכרה הדימוקרטית והאנטי-אימפריאליסטית בישוב. אך עדיין רבה הדרך. והכרה הפוליטית מפגרת כאן בהרבה אחרי ההתפתחות הסוציאלית של מעמד הפועלים. האידיאולוגיה של קשר עם האימפריאליזם (הנובעת מתלות ההון היהודי בהון הבריטי) הצלחתה הניכרת של מדיניות ה"הפרד ומשול" של הממשלה, — כל אלה גורמים לכך.

חובתם של כל הכוחות המתקדמים בישוב ללחום נגד האידיאולוגיה של הקשר עם האימפריאליזם, נגד השוביניזם ובעד האינטרסים הלאומיים והסוציאליים של הישוב היהודי.

ההתפתחות הכלכלית בסקטור הערבי

החקלאות

(א) החקלאות. אם ברחוב היהודי עבר מרכז הכובד מהחקלאות והפרדסנות אל התעשייה והמלאכה, הרי ברחוב הערבי עדיין הרוב המכריע של האוכלוסיה עוסק בחקלאות למרות ההתפתחות התעשייתית הניכרת בשנות המלחמה. כ־65% של האוכלוסיה הערבית עוסקים בחקלאות. אך זה עדיין אינו מגדיר את המצב הסוציאלי-המעמדי. הניגודים הסוציאליים בכפר הערבי הם חריפים ביותר. אך בניגוד למצב החקירה הסטטיסטית הענפה ביהם לישוב היהודי, אין נתונים מספיקים לגבי הכלכלה הערבית.

החקירה האחרונה בכפר הערבי נעשתה ב־1944. נבחרו 5 כפרים ערביים טפוסיים ונחקרה, בין השאר, חלוקת הקנין הקרקעי. חקירה קודמת מ־1936 כללה 332 כפרים ערביים (שהם למעלה מ־ $\frac{1}{3}$ כל הכפרים). בחקירה מ־1936, כמו בזו של 1944, אין נכללת באופן מספיק דרום הארץ, שם בעלי האחוזות הגדולים מחזיקים באחוז יותר גבוה של הקרקעות מאשר בשאר חלקי הארץ. הנה תוצאות החקירות:

5 כפרים 1944		332 כפרים 1936	
% מכל הקרקע		% מכל הקרקע	
ל־25% בעלי קרקע, שלכל אחד פחות מ־3.2 דונם	0.7	ל־25% של בעלי קרקע, שלכל אחד פחות מ־9.7 דונם	3.0
ל־25% נוספים, בין 3.2 ל־11 דונם	3.4	ל־25% בעלי קרקע, בין 9.7 ל־21.3 דונם	8.6
ל־25% נוספים, בין 11 ל־35 דונם	11.1	ל־25% בעלי קרקע, בין 21.3 ל־48.3 דונם	20.3
בס"ה ל־75% בעלי קרקע	15.2	בס"ה ל־75% בעלי קרקע	31.9
לשאר 25%, בעלי קרקע למעלה מ־35 דונם	84.8	ל־25% בעלי קרקע למעלה מ־48.3 דונם	68.1

במקרה של 332 הכפרים, הוצאו מהחשבון אדמות הממשלה, אך נכללו אדמות הקרן הקיימת, פיק"א והוואקף. לעומת זאת במקרה חמשת הכפרים הוצאו מהחשבון גם אדמות הממשלה וגם אלה של הוואקף (אדמות ק.ק.ל. אין שם). הארסייני לשתי החקירות הוא, שמספר יחידות הקנין יותר גדול ככל ששטח הקרקע הוא קטן יותר; ואילו ככל שגדל שטח הקרקע כן מתמעט מספר הבעלים.

ברור שאם נצרף את הדרום, נקבל תמונה עוד יותר עגומה של דיספרופורציה בחלוקת הקנין הקרקעי. יש לזכור שבסטטיסטיקה השניה אינם נכללים השטחים של הוואקף ובשתי הסטטיסטיקות הוצאו מהחשבון אדמות הממשלה.

הרוב המכריע של הפלחים הערבים חיים בתנאים בלתי-אנושיים, עמוסי-חיובות לנושכי-הנשך ולבעלי-האחוזות. נוסף על כך אלפי האריסים נאלצים לשלם עליש מיבולם ולפעמים אף למעלה מזה בעד השימוש בקרקע. שיטת העבודה בכפר הערבי פרימיטיבית ביותר. אין מכשירים מודרניים אלא במקרים יוצאים מהכלל, מורגש חוסר בזבלים חימיים ושיטות-עיבוד מדעיות מודרניות. בשנים 44—1942 הלה הטבה מסוימת הודות לעליה הניכרת של מחירי המצרכים החקלאיים. הפלח השתחרר מחלק של חובותיו. אך טעות היא לחשוב, כי חל שינוי יסודי במצב הפלח הערבי. בעיית התחוקה להגנת האריס, בעיית השגת הלואות ללא-רביית ומכשירים מודרניים, בעית ההשקאה והזיבול — כל הבעיות האלה עומדות עתה בחריפות, כמו לפני המלחמה. אלה שנהנו בעיקר מהפרוספריטי המלחמתי, הם בעלי האחוזות ושכבת האכרות העשירה ביותר. אפשר להגיד שבשנות המלחמה הדיפרנציאציה הסוציאלית בכפר הערבי, לא רק שלא צומצמה, אלא אף התרחבה.

הבעיה האגררית היתה ונשארה אחת הבעיות המרכזיות בפלשתינה. מאז המנדט הבריטי לא חל כל שיפור יסודי במצבם של המוני הפלחים והאריסים. בעלי האחוזות הערביים מנסים במשך שנים לסלף את הבעיה האגררית על ידי כך שמעמידים אותה כבעיה של ניצול מצד החברות הציוניות בלבד. עם כל הנזק הרב ששיטת "כיבוש הקרקע" על ידי החברות הציוניות הביאה לפלח הערבי, היא מהווה רק חלק של הבעיה. הבעיה העיקרית בשביל הפלח היא בעית ניצולו ונישולו על ידי בעלי האחוזות ונושכי הנשך, בעזרת המשטר האגררי המפגר שמקיימת ומטפחת הממשלה האימפריאליסטית. ואף הנישול מצד החברות הציוניות מתאפשר הודות לקיום המשטר האגררי הנוכחי.

אין קיימת בארץ תחוקת הגנה על האכרים ועל קנינו של הפלח הערבי. דבר זה נותן אפשרות לחברות ציוניות לקנות שטחי קרקע מבעלי-אחוזות ערביים אשר במקרים מסויימים אינם גרים אפילו בפלשתינה. את הקרקע הנקנית (במידה שראויה לעיבוד) מעבדים למעשה פלחים, אשר מבחינת החוק האגררי הקיים (שלא השתנה מאז השלטון העותומני) אינם בעלי הקרקע שאותה הם מעבדים מאות בשנים.

בספרו "פרשת הקרקע בא"י" מוסר ד"ר א. גראנובסקי מספרים אלה: "בסך-הכל רכשה 'חברת הכשרת היישוב' במשך 25 שנים מלבד הנגב 512.979

דונם, מהם 455.160 דונם או 88,7% מאת בעלי האחוות הגדולים. מהפלחים 57.810 דונם, או 11,3%.

ד"ר טהון, ממנהלי "חברת הכשרת היישוב" אמר בפברואר 1940 בועדה החקירה לבירור היחסים היהודיים-ערביים שהוקמה על-ידי הקונגרס הציוני ה-21: "טעות נפוצה בקהל היהודי, שקניית הקרקע שלנו מכניסות עושר בעם הערבי כולו. זה לא נכון. אנחנו איננו קונים מכל פלח 5 דונמים ועל-ידי זה נותנים לו את האמצעים לפיתוח המשק שלו. אנחנו קונים ב-80 אחוז, פעם היה זה ב-90 אחוז מאנשים יחידים עשירים".

הפתרון היסודי של הבעייה האגררית בארץ יכול לבוא על-ידי ריפורמה אגררית יסודית שתבטל את הקנין הקרקעי הגדול ותבטיח קרקע לאכזר הזעיר ולאריס. אפשרויות נוספות להגדלת שטח הקרקע הראוי לעיבוד יכולות לקום רק על בסיס הכשרת שטחי קרקע חדשים. המלחמה לפתרון הבעייה האגררית מהווה אחד מעמודי התווך של כל המלחמה לדימוקרטיזציה ולעצמאות פלשתינה וצריכה להיכלל בתוך הסכם דימוקרטי יהודי-ערבי לפיתוחה הכלכלי של הארץ.

הכוחות המתקדמים בארץ לוחמים לארגון המוני הפלחים למען מאבק לשינוי יסודי של מצבם הסוציאלי, למען הפיכתם לגורם ובי-השפעה בתנועה הלאומית הערבית. הבסיס הקונקרטי לארגונם צריכות להיות הדרישות הסוציאליות שיש ללחום להגשמתן המידית: מורטוריום של חובות הפלח והאריס; חוק להגנת האריס מפני גישול; הקמת בנק ממשלתי למתן אשראי זול ולתקופה ארוכה לפלח; חלוקת אדמות הממשלה למחוסרי קרקע; אספקת מכונות חקלאיות, זבל כימי, זרעים וכו'; העברת מפעלי השקאה; שיפור מצב הבריאות והמצב הסניטרי על ידי בנין כבישים, ביוב, פתיחת מרפאות ובתי-חולים; שיפור מצב השיכון.

בעיה מיוחדת היא בעיית בתי-הספר. 70% מכלל האוכלוסייה הערבית מפלש-תינה הם אנאלפבטים גמורים. בכפר הערבי האחוז הוא עוד יותר גבוה מאשר הממוצע. הקמת רשת בתי-ספר בכפר הערבי היא לכן צורך חיוני ביותר. האימפריאליזם ונושאי כליו מעונינים להחזיק את המוני הפלחים הערביים בבורות ונחשלות כדי שלא יעלה גורם חדש בעל הכרה מעמדית ובעל הכרה לאומית מתקדמת. בעלי האחוות הערביים מחזיקים בעזרת האימפריאליזם את המוני האכרים בנחשלותם על מנת לשמור על המונופול הפוליטי שלהם בהנהגת העם הערבי ולמנוע תסיסה סוציאלית חזקה בכפר.

המדיניות הכבושית של ההנהגה הציונית מסייעת בהרבה למדיניות זאת של האימפריאליזם ובעלי האחוות. תכנית ההשתלטות הבילטמוריות ברחוב היהודי איפשרו למנהיגים ריאקציוניים ערבים לחשל "אחדות לאומית" מול "הסכנה היהודית" ולהפנות את השומת-הלב של חלק מההמונים הערביים מהאויב האימפריאליסטי. מדיניות דימוקרטיית מצד היישוב היהודי תהיה בלי ספק עזרה רבה למלחמת הכוחות המתקדמים ברחוב הערבי לתכנית שחרור לאומית דימוקרטיית, שאחד מיסודותיה הוא שוויון זכויות של שני העמים בארץ ושיתוף יהודי-ערבי. אבסורד הוא כשמדינאים ריאקציוניים יהודים, אשר על ידי מדיניותם השובינית מסייעים

לריאקציונרים הערביים מבין בעלי האחויות, שיפכים דמעות תנין על כך, שחלק מהפלחים הערבים נגרר אחרי מדיניות בעלי האחויות. המנהיגים הרשמיים של היהודים והערבים עוזרים אחד לשני, אם כי לכאורה אויבים בנפש המה. שניהם יחד מסייעים למדיניות „הפרד ומשול” של השלטון הקולוניאלי.

העגאת הכרתם המעמדית והפעלתם הפוליטית והסוציאלית של הפלחים הערביים חביא לידי חיזוק הכוחות הדימוקרטיים בתנועה הלאומית הערבית; פירושו — צעד לקראת חזית ערבית-יהודית אנטי-אימפריאליסטית.

התעשייה

(ב) התעשייה. אף לגבי התעשייה הערבית אין נתונים מספיקים. המספרים האחרונים הם מ-1942. אך לשם אוריינטציה נראה את תוצאות החקירה הממשלתית של התעשייה משנת 1942:

מספר העסוקים	תעשייה של ערבים	תעשייה של יהודים	קונצסיות
	37,773	8,804	3,400
ייצור ברוטו (באלפי לירות)	29,041	5,658	2,131
ייצור נטו (באלפי לירות)	11,488	1,725	1,631
ההון המושקע (באלפי לירות)	12,094	2,131	6,294
כך סך	57,410	3,812	133,128

יש להעיר לכך, שבה בשעה שהמפקד כלל מפעלים יהודיים, בהם עובדים יותר מ-3 אנשים, הרי במפקד בין הערבים נכללו כל המפעלים. יש לזכור שרק אחוז לא גדול של כלל הפרולטריון הערבי מהווה הפרולטריון התעשייתי. הרוב המכריע של הפועלים הערבים עובד במשק הממשלה (כ-40 אלף). כמה אלפים בחברות הבינלאומיות (אשלג, נפט וכו') וכ-20 אלף עדיין עובדים בעבודות הצבא. במספרים אלה לא נכלל הפרולטריון הכפרי, שעליו אין כל נתונים. לגבי התעשייה, העליה במספר העסוקים היא ניכרת לעומת 1939 (אז היו רק 3500 פועלי תעשייה ערביים).

בקרים כלליים נכונה התמונה מ-1942 גם כיום. אף על פי שחלו שינויים ניכרים במשך הזמן, לא השתנתה הפרופורציה בין הסקטורים השונים. אך יש לזכור שהן בסקטור היהודי, והן בערבי, חלה התפתחות גדולה בשנות המלחמה. בסקטור הערבי התפתחה באופן יחסי תעשיית הטכסטיל. אם גם נקח בחשבון את עליית המחירים, הרי גידול הייצור בתעשייה זו מסך של 37,000 לירות ב-1939 עד ל-284,000 לירות ב-1942 היא עליה גדולה. כמו בתעשייה היהודית, כן בערבית נפסקה העליה החל משנת 1945.

הממשלה עושה את כל מה שביכולתה בכדי למנוע את האינדוסטריאליזציה של הארץ. אך צבירת ההון בשכבה העליונה של הצבוריות הערבית נמשכה גם לאחר המלחמה. אחד הבטויים לכך הוא גידול ההון והפקדונות בבנק הערבי. הון

המניות של הבנק גדל ב־1944 מ־250,508 לירות ל־550,000 וב־1945 עד למיליון לירות. ההון הרזרבי גדל בשנת 1944 מ־160,243 ל־471,960 ובשנת 1945 עד ל־1,168,619. הפקדונות גדלו ב־1944 מ־1,785,000 עד ל־4,360,000 וב־1945 עד ל־6,935,000. הבנק שילם ב־1945 דיבידנדה גבוהה על מניותיו, בשיעור 24%. באותו זמן שנמשכת צבירת ההון אצל בעלי־היכולת, מתחילה התקפה על שכר העבודה של הפועל.

בעבודות הממשלה והצבא ונוסף על כך של המונופולים הזרים, שכר העבודה הוא הנמוך ביותר. ניצול מרבית הפועלים משני העמים על ידי המעביד הממשלתי יוצר בסיס איתן למלחמה משותפת של הפועלים היהודים והערבים. הבעיה של השוואת השכר של הפועל היהודי והערבי באותם הענפים, בהם השכר אינו שווה היא אחת הבעיות החשובות במלחמת מעמד הפועלים בארץ. מצד שני ברור, כי השוואת דרגת השכר צריכה להיות השוואה „למעלה“ ולא „למטה“, ז. א. על ידי העלאה כללית של רמת החיים של הפועל הערבי לזו של הפועל היהודי, ולא להיפך. השוואת השכר של הפועלים היהודים והערבים היא באינטרס לא רק של הפועלים הערבים, אלא גם של היהודים. דרגת שכר ערבית יותר נמוכה משמשת איום מתמיד ואמצעי לחץ שיטתי להורדת השכר ותנאי העבודה של הפועל היהודי (למשל בפרדסים).

המצב הסוציאלי של האוכלוסיה הערבית

המצב הסוציאלי. המצב הסוציאלי של ההמונים הערבים הוא תוצאה ישירה של כל משטר השעבוד הקולוניאלי בארץ. כבר צויין למעלה, כי 70% מהערבים בארץ הם עד היום אנאלפבטים, וזה לאחר 28 שנות שלטון „הדימוקרטיה המערבית“ נושאת „הציביליזציה הנוצרית“. ידוע, כי המשטרים בארצות הערביות השכנות אינם מתקדמים כלל, אך בכל זאת סעיף החנוך תופס שם אחוז יותר גבוה בהוצאות המדינה מאשר בפלשתינה. והנה כמה מספרים:

במצרים ב־1938 ההוצאות לחינוך היו 11.2% מכלל הוצאות המדינה בעיראק ב־1940/1 ההוצאות לחינוך היו 12.1% מכלל הוצאות המדינה. בפלשתינה ב־1942/3 ההוצאות לחינוך היו 4% מכלל הוצאות המדינה. הטבלא הבאה היא מאלפת:

הארץ	כלל האוכלוסיה	מספר בני 5—15	מספר התלמידים מכלל בני גיל אחוז התלמידים בבתי־הספר, הלמודים
לבנון	1,000,000	250,000	142,500
מצרים	16,500,000	4,273,500	1,563,000
פלשתינה (ערבים)	1,023,000	285,000	97,000
סוריה	2,500,000	625,000	137,000
עבר־הירדן	335,000	84,000	15,000
עיראק	3,250,000	812,500	129,000

יש להוסיף לכך שבכפר הערבי בפלשתינה רק 5% של הבנות מבקרות בכלל בביה"ס.

רוב המספרים מתייחסים למצב האוכלוסייה בשנת 1941 (לבנון וסוריה ב־1938, מצרים ב־1940). לגבי מצרים מדובר על בני 5—14. מכאן יוצא, כי המצב הירוד של רמת ההשכלה אצל הערבים בפלשתינה לא זו בלבד שאינו עולה על ארצות ערביות עצמאיות יותר, אלא מפגר לגביהן. המצב בין ערביי פלשתינה עולה, אמנם, על הארצות המפגרות יותר, אך השוואה נכונה יכולה להיות רק לגבי לבנון ומצרים. (כל המספרים על החינוך הערבי מספרו של אהרון כהן „השכלה וחינוך בעולם הערבי“, הוצאת „השומר הצעיר“).

נמצא ששום גורם אימפריאליסטי אינו יכול להעלות את דרגת התרבות וההתפתחות של העמים הערביים, כמו של יתר העמים הקולוניאליים והמפגרים. הדרך היחידה לכך היא דימוקרטיזציה של המשטר המדיני, אי־תלות משלטון אימפריאליסטי זה, המעכב את ההתפתחות בכל שטחי החיים, וחיזוק השפעת הכוחות הדימוקרטיים בחיי המדינה.

האימפריאליזם הבריטי הביא, איפוא, לתושבים לא רק בתי־סוהר ומחנות־הסגר, אלא אף מונע בכל הדרכים את התפתחותם התרבותית. בה בשעה שבאנגליה מדברים כבר על העלאת חנוך החובה והחנם עד גיל 16, בפלשתינה הרוב המכריע של האוכלוסייה הערבית אינו זוכה לעבור אפילו פעם בחיים את סף בית־הספר. השלטון המנדטורי הבריטי הוא, איפוא, האשם העיקרי בעכוב התפתחותם הפוליטית, הכלכלית, הסוציאלית והתרבותית של תושבי פלשתינה. סילוקו מהארץ הוא האינטרס הלאומי העליון של התושבים.

א.

הכוחות הפוליטיים ביישוב היהודי

השיתוף עם האימפריאליזם וההתקפה על היישוב

בתקופה שבין הועידה התשיעית והעשירית עבר היישוב בית־ספר קולוניאלי בהיקף כזה שלא היה רגיל לו עד עתה. ההנהגה הציונית הינכה את ההמונים היהודים שנים על גבי שנים על בוכי התיאוריה והפרקטיקה של ברית עם האימפריאליזם. „אנגליה“ — תוארה ככורש חדש. „הערבים“ — תוארו כאויב. על אף תנאי המציאות

ומלחמת הקיום הקשה של הישוב, על אף הדכוי האימפריאליסטי והניצול הקולוניאלי החמור של הארץ במשך כל שנות הכבוש הבריטי, למרות ההשתלטות הכלכלית של המונופולים ובעלי הקונצסיות הזרים — ההנהגה השתדלה להעלים מעיני הישוב שהוא חי בארץ קולוניאלית, שהאינטרס הלאומי והתפקיד המרכזי של הישוב היהודי הוא ללחום להסרת כבלי השלטון הקולוניאלי, לברית אחים אנטי-אימפריאליסטית עם עם הערבי. החדירו בישוב את ההכרה, כי הוא אינו שייך לעם ה"נייטיבס", למחנה המשתרע מהודו, מלאיה ובורמה באסיה, דרך הארצות הערביות במזרח התיכון ועד ללוב ומרוקו בצפון-אפריקה וביתר חלקי העולם. וה"נייטיבס" בארץ — הם הערבים. זאת היתה התורה.

לשם "ביסוס" תיאוריה זו תוארו מפעלים בריטיים מונופוליסטיים, המוצצים את לשד הארץ, כמפעלים לאומיים, אשר בהם חובה "כמובן" לעבור בשכר "הלוץ" (קרי: ירוד).

הבורגנות היהודית, שביטויה הפוליטי היא ההנהגה הציונית, תלויה ברובה המכריע בהון הבריטי. הבנקים קשורים עם הבנקים הבריטיים, ואף מפעלי התעשייה, המסחר הגדול וחברות הבטוח משולבים במדה מכרעת עם ההון הבריטי, לפעמים בצורת שותפות ישירה וגלויה, כמו במפעלי "נשר" ו"שמן" (לאחר הריאורגניזציה), או בצורת תלות אחרת, כגון קרדיטים, מטבע, חומר גלמי, אימפורט, אקספורט וטרנספורט. קשר זה בין ההון היהודי והבריטי נותן תוקף מוחשי לאידיאולוגיה של הברית עם האימפריאליזם הבריטי.

והנה באה ההתקפה הגלויה של האימפריאליזם על הישוב היהודי. תיאוריה בת עשרות שנים נופצה לרסיסים. הדברים באו על הישוב כחתף. רבים — מה רבים — בישוב המרגישים כיום, כי רומז על ידי מנהיגיהם. בפעם הראשונה התחילה בישוב להתעורר הרגשה המונית של עם קולוניאלי. הברוטליות של ההתקפה הזכירה לבני הישוב דברים, אשר תחילה רבים מהם היו רגילים לשמוע על אי-שם בהודו, אינדונזיה, או לראות מעל בד הקולנוע.

מה שלא הבינו תחילה רבים בישוב, למדו עתה באופן כה טרגי: האימפריאליזם במדיניות השעבוד שלו אינו "מתחשב" בשום דבר אלא עם האינטרסים האנוכיים שלו. ואפילו את משרתיו הלואליים ביותר מלקה הוא, אם הללו מעיזים לסטות סטיה כל שהיא מפקודות בעליהם.

המבוכה ביישוב

הישוב נמצא במבוכה גמורה. התכניות המדיניות של ההנהגה הרשמית פשטו את הרגל. הדבורים המתרברבים על עליית מיליונים ו"הפיכת ארץ-ישראל למדינת עברית" (כלשון תכנית בילטמור) בעזרת האימפריאליזם שיהיה "לצדנו" — הופרכו מעיקרן. אלה אשר האמינו בתכניות ובהבטחות משיחי השקר, בעלי האימפריוביזציות והאינסטואיציות המדיניות — נחלו אכזבה מרה. עם התגלותן הרשמית של תכנית "הקוממיות הלאומית" ו"העצמאות העברית" כתכנית חלוקה עלובה — תקף יאוש חלקים ניכרים בישוב. מתוך יאוש מוכנים הם להסכים לכל תכנית-בגידה שתוצע

ע"י המנהיגים ובלבד לפייס את השליט ולחדש את הברית אתו. אך כמו חלקים אחרים, אשר לאט לאט משתחררים מהמעמסה הכבדה של תיאוריות ריאקציוניות ומתחילים לחשוב בכיוון דימוקרטי בכיוון אנטי-אימפריאליסטי, בכיוון של ברית עם העם הערבי.

לויאל-אקטיביזם ולויאליזם

אך ההנהגה הציונית עצמה לא שינתה במאומה את הקו המדיני שלה. עם כל אי-הבהירות של תופעות המפלגות השונות בישוב בזמן האחרון; עם כל חוסר תכנית חדשה והתרוצצות הפנימית בתוך המפלגות — מזדקר דבר אחד כברור בהחלט: למרות הכל ואף על פי כן מדיניותם מתבססת על ברית עם האימפריאליזם. הוויכוח בין הרוב „האקטיביסטי“, הדוגל „בפעולות“ ובין הלויאליסטים המתנגדים להן, הוויכוח בין בן-גוריון ווייצמן בין גולדה מאירסון ושפרינצק, אינו וויכוח על היחס לשלטון הקולוניאלי. הוויכוח היה רק על שיטת המלחמה לאותה המטרה הפוליטית: יצירת מדינה יהודית ע"י חלוקת הארץ תוך הסכמה ש„מדינה“ זו תשמש בסיס צבאי בריטי. „האקטיביסטים“ (בכל אופן הגורמים המכריעים ביניהם) מכריזים בגלוי ש„תכלית המאבק אינה לגרש את הבריטים מהארץ. מטרת המאבק היא לחדש את הברית עם אנגליה“ ועוד: „אין אנו מכירים באף אינטרס אחד מנוגד בינינו לבין בריטניה. אין לנו כל ענין בהחלשת עמדתה של בריטניה בעולם, או במזרח התיכון או בארץ-ישראל. אין לנו כל קשר לשום חתירה מן החתירות הנעשות נגד בריטניה במקומות שונים.“ („החומה“)

לא לחינם קוראים את ה„אקטיביסטים“ בשם „עבדים עם פצצה ביד“. מבחינת תכניתם המדינית ושיטות ה„מאבק“, הקבוצות הטירוריסטיות פשיסטיות מהסוג של אצ"ל וקבוצת **שטרן אינון** נבדלות בהרבה מה„אקטיביסטים“ מסוג בילטמור. לא במקרה מכנה ה„דבר“ את הפשיסטים היהודים בשם חיבה: „קבוצות פורשות“. לא לחינם, הבקורת היחידה של ה„אשנב“ לגבי הפרובוקציה של פצוץ מלון „המלך דוד“ בירושלים ע"י האצ"ל היתה בזאת שהאחרונים לא כוונו יפה את שעת ההתפוצצות. כל „הפעולות“, הן של ה„אקטיביסטים“ והן של „הקבוצות הפורשות“, תוצאה מעשית אחת להן: עזרה לממשלה להגביר את המיליטריזציה של הארץ, הגברת הפרוד בין היהודים הערבים ע"י פגיעה „מקרית“ בערבים בעת „הפעולות“. לשיא הגיעה הפרובוקציה בזמן התקפת השוד על הבנקים ביפו ויריות הטירוריסטים בהמון הערבי, אשר גרמו קרבנות מרובים. התנגדותנו ל„פעולות“ מסוג ידוע ניבעת מהתנגדותנו לתכנית המדינית הריאקציונית של עושי הפעולות, תכנית הבנויה על השתלטות, ברית עם האימפריאליזם ובידוד מכוחות השחרור בעולם.

הדיכוי האכזרי מצד השלטון הקולוניאלי נגד הישוב עורר רצון טבעי אצל ההמונים היהודים לתגובה, למלחמה בשלטון הזר. פעולת ה„אקטיביזם“ ההפתחה הודות להתמרמרות השודרת בישוב נגד הממשלה. ההנהגה הריאקציונית של הסוכנות שילבה באופן מלאכותי „מאבק“ עם התרפסות בפני האימפריאליזם ועם תכנית

מדינית, המבטיחה לשלטון הזר את מלוא שלטונו. במשך זמן מסויים ניסתה הסוכנות היהודית להעלים אמת זו מעיני ההמונים, בטענה, כי הלא מתנהל „מאבק“. המשא-וכתן האחרון בין הסוכנות והממשלה הבריטית, שתוצאותיו פורסמו על-ידי נחום גולדמן באמריקה, מסירים את הלוט מעל תכניותיה של הסוכנות. דבריו צריכים לפקוח אף עיני עיוורים למען יראו, כי ה„אקטיביזם“ של הסוכנות אינו אלא הסוואה להכנותיה לכניעה לאימפריאליזם.

התנועה הציונית עם תום המלחמה

נראה עתה ביתר פרוט את תגובת המפלגות השונות בשוב למצב שנוצר לאחר מלחמת העולם השניה ולאור ההתקפה המרוכזת של האימפריאליזם. כדי שנוכל לעשות זאת הכרחי לנתח את השנויים היסודיים במצב הפוליטי בעולם ובארץ בהשוואה עם תקופת המלחמה.

בפרק על המצב הבינלאומי ראינו כיצד שכבות ואישים מסוימים, אשר השתתפו בזמן המלחמה האנטי־פשיסטית בצד הכוחות המתקדמים, בצד הקאליציה של העמים הלוחמים בפשיזם, עוברים עתה, כשהיריב האימפריאליסטי הגרמני והיפאני אינם מסוכנים יותר, לצד מחנה הדכוי, נגד הכוחות הלוחמים לשלום יציב ולדימוקרטיה. כמו בכל העולם, כך גם בארץ הועמדו בתקופת המעבר לתנאי שלום, נוכח התנאים הפוליטיים החדשים בעולם, במבחן חדש כל המעמדות והגופים הפוליטיים.

התנועה הציונית בארץ על כל מפלגותיה הפוליטיות (מחוץ לקבוצות פשיסטיות קטנות, כגון קבוצת שטרן, שמילאה תפקיד של גייס חמישי) השתתפה באופן אקטיבי במאמץ המלחמה האנטי־פשיסטית בחזית ובעורף, אם כי לא כל החוגים השתתפו באופן עקבי.

אך אם הרוב המכריע של התנועה הציונית נמצא בתקופת המלחמה במחנה האנטי־פשיסטי, כיום, לאחר המלחמה, התנועה הציונית בארץ איננה בת־ברית לכוחות החופש בעולם. על השאלה: האם עלינו להשתתף במלחמת השחרור של העמים נגד הציר הפאשיסטי — ענתה התנועה הציונית: כן! על השאלה שהיא המכרעת בתקופה שלאחר המלחמה: האם עלינו להשתתף במלחמת השחרור הקולוניאלית נגד האימפריאליזם? עונה ההנהגה הציונית בארץ בלאו. זהו ה„שינוי“ שחל לאחר המלחמה. שיתוף פעולה עם בריטניה במלחמה האנטי־פשיסטית נגד היטלר ואפילו כאשר בראשה עמדו השמרנים — היה פרוגרסיבי. שיתוף פעולה עם בריטניה נגד תנועות השחרור הלאומיות בקולוניות — ואפילו בראשה עומדת ממשלת „לייבור“ — הוא ריאקציוני.

מלחמתנו אינה ולא יכולה להיות תלושה מהמלחמה הכללית של כוחות השחרור בעולם לשלום. אחד ממקורות הכוח העיקריים של מציתי המלחמה הוא שלטונם על הארצות הקולוניאליות. לכן המלחמה לעצמאות העמים הקולוניאליים היא חלק בלתי־נפרד מהמלחמה הכללית לשלום עולמי. ואם אנו שואלים: מי הם

כוחות השלום בארץ קולוניאלית? התשובה יכולה להיות רק אחת: הכוחות הדימוקרטיים האנטי־אימפריאליסטיים.

בזמן המלחמה האנטי־פשיסטית היה הכל משועבד למטרה עליונה: השמדת הפשיזם. כיום כוחות הקידמה ממשיכים במלחמה זו בתנאים החדשים. הם לוחמים לשלום, לעקירת שיירי הפשיזם; אך שיירי הפשיזם לכשעצמם ואפילו בגרמניה ויפאן — אינם כה מסוכנים לשלום העולם — לולא העדוד והתמיכה האדירה שהם מקבלים מהחוגים הריאקציוניים באנגליה ובאמריקה. לכן כל חזוק של האימפריאליזם באיזה שהוא חלק בעולם; כל השתתפות ישירה או בלתי־ישירה בהקמת בסיסו הצבאיים נגד ברית המועצות, מבצר השלום בעולם; כל עזרה — ויהיו הטעמים הסובייקטיביים אשר יהיו — לחזוק השלטון הקולוניאלי — היא סיוע לכוחות השחור בעולם, האויבים בנפש של העם היהודי למוד הסבל ושל העמים הקולוניאליים. הכנות למלחמת־עולם שלישית קשורות בהכרח במגמה להרוס את תנועת הפועלים החפשית, בפשיזציה באנגליה ובאמריקה ובעדוד הכוחות הפשיסטיים בכל אתר ואתר. פשיזציה קשורה בהכרח בהגברת האנטישמיות ועלולה לחדש את מאידנק ואושוויץ, את תאי הגזים ותנורי־המות. לכל העמים שוחרי החופש ובמיוחד לעם היהודי פתוחה רק דרך אחת להבטחת עתידם: יחד עם ברית המועצות, המדינות הדימוקרטיות האמתיות וכל כוחות הקידמה; נגד סכנת המלחמה, נגד האימפריאליזם; בעד חזוק ברית העמים שוחרי־החופש; בעד אחדות כל הכוחות המתקדמים בעולם, בעד חיזוקו של ארגון האומות המאוחדות והברית בין המעצמות הגדולות, על בסיס החלטות ועידות קרים ופוטסדאם.

ההנהגה הרשמית של התנועה הציונית בארץ בחרה במהנה האימפריאליסטי. בניגוד לאינטרס הלאומי של הישוב, הנאנק תחת המגף המסומר של השלטון הקולוניאלי — מתנגדת היא להוצאת הצבא הבריטי מפלשתינה, למשטר דימוקרטי בארץ, לעצמאות של הארץ. הם שואפים לקשור את הישוב למרכבתו של האימפריאליזם הבריטי, ואם כבר מעיזים לבוא אתו בריב, הרי מבקשים הם משענת אצל "ידידים" מאמריקה, האימפריאליסטים מה"וול־סטריט". לפני ועדת־החקירה האנגלו־אמריקאית מכרזו בן־גוריון, יו"ר הנהלת הסוכנות, קבל עם: "אין אנו דורשים את יציאת הצבא הבריטי מהארץ". בעצם ימי ההתנפלות של הצבא הבריטי על הישוב מכרזו הד"ר ווייצמן, נשיא ההסתדרות הציונית: "אנו עוזרו ונעזור לאנגליה".

גילוייו של נחום גולדמן

המדיניות האנטי־לאומית של הסוכנות היהודית והתמכרותה לכוחות־השחור בעולם, בולטת ביותר בהצעות הציוניות שזו הגישה לממשלה הבריטית במשא־ומתן החשאי בלונדון. היא מציעה לאימפריאליזם הבריטי את שירות בני הישוב היהודי בארץ כבשר־תותחים במלחמה נגד ברית המועצות. בהצהרתו לפני העתונאים בנייר יוקר ביום ה־24 לאוקטובר ש. ז. גילה נחום גולדמן, המנהיג הציוני האמריקאי שניהל את המו"מ עם הממשלה הבריטית, את תכניתה של הסוכנות. הוא אמר: "הציונים מוכנים לתת לבריטניה זכויות מלאות להקמת בסיסים צבאיים,

ימיים ואיריים בפלשתינה, תמורת הסכמת להקמת מדינה יהודית עצמאית ב־65 אחוז משטח פלשתינה. הקמת בסיסים בפלשתינה תוצע גם לארצות-הברית, אם תוכלנה ותרצינה לקבל על עצמן תפקיד-הגנה שם. הגשת שאלת פלשתינה לארגון האומות המאוחדות רק יתגורר לרשהיה נוספת.

מכאן ברור, כי הסוכנות תומכת בגלוי במצית המלחמה האימפריאליסטיים ומוכנה לגייס את הישוב למלחמה נגד כוחות הקידמה בעולם ונגד רוב רובו של העם היהודי. הסוכנות תובעת „עצמאות“ עבר-ירדנית שאינה אלא בסיס צבאי בריטי. התנגדותה של הסוכנות להבאת בעית פלשתינה לפני א״ם נובעת מתוך כך שהיא התקשרה לחיים ולמות עם האימפריאליזם. זהו הקו הרשמי של התנועה הציונית בתנאים הבינלאומיים שלאחר מלחמת העולם השנייה.

הפאשיסטים מרימים ראש

רקע זה הנו נוח גם להתפתחות הכוחות הפשיסטיים-הרביזיוניסטיים בישוב. איבים אלה של מעמד הפועלים, אשר הצטיינו בשבירת שביתות פועלים בארץ ובקשריהם עם מוסוליני והפשיזם הבינלאומי בחוץ-לארץ — מגבירים בשנה האחרונה את פעילותם. כפאשיסטים בכל העולם הם משתמשים בדימגוגיה סוציאלית ואנטי-אימפריאליסטית. אך הקבוצות הפשיסטיות של השטרניסטים, האצ״ל והרביזיוניסטים הנם עבדים נרצעים לאימפריאליזם הבריטי לא פחות מאנשי הסוכנות. בראש רשימת הרביזיוניסטים לקונגרס הציוני באנגליה עומד א. גרינברג, אשר תכניתו המדינית היא:

„חובתנו לשכנע את האנגלים והאמריקאים, כי דוקא מבחינה אסטרטגית, ישוב יהודי בן-חורין בארץ-ישראל הוא חיוב ולא שלילה במאבק בין העולם האנגלו-סכסי והרוסי... עלינו לשכנע את האנגלים בהשקפה של הזדהות האינטרס הצבאי הבריטי והתביעה הציונית... עלינו להיות חוליה בשרשרת ההגנה האנגלו-אמריקאית.“ (במסיבת עיתונאים בעת ביקורו בתל-אביב ביום 21.8.46).

בבטאון הרביזיוניסטי בארץ, „המשקיף“, ביום 4.10.46, נאמר:

„אנו שואפים לברית עם האימפריה הבריטית ולא עם ארצות אסיה ולא עם הפדרציה הסובייטית“.

וביחס לאימפריאליזם האמריקאי: „אגרתו של טרומן הפיחה בקרב היהודים עוז חדש ותקוה חדשה. היהודים רוצים להאמין בך, אדון טרומן“.

זוהי תורתם המדינית של הרביזיוניסטים. זהו כל תכנה של הדימגוגיה האנטי-אימפריאליסטית של אנשי הדם והבוץ בישוב.

על צבור הפועלים לעמוד על המשמר ולא לתת לנחש הפשיסטי היהודי להרים את הראש.

מכל האמור אין להסיק את המסקנה שאין הבדלים בין המפלגות הציוניות השונות. יש ויש הבדלים הן ביחס לכוחות השחרור בעולם, הן ביחס לבעיות אחרות. יחד עם זאת יש לציין, כי ההתנגדות למלחמת שחרור קולוניאלית („כל זמן

שהיהודים אינם רוב"). משותפת לכולן. מבחינה זאת, מבחינת העמדה לאימפריאליזם אף אחת מהן אינה מתקדמת. להלן ננתה את האופי של המפלגות הפוליטיות השונות בישוב.

המפלגות האזרחיות

הרביזיוניסטים

לימין הקיצוני שייכת המפלגה הרביזיוניסטית. היא פועלת למען האינטרסים של הבורגנות. חלקים מקרב הזעיר-בורגנות נגזרים אחריה. היא מחקה את התנועות הפשיסטיות של ה"גויים". עתונה היומי "המשקיף" מסית יום יום נגד תנועות השחרור בעולם (תומך בפרנקו נגד הרפובליקאים, בפשיסטים היוניים נגד א.א.מ.), תומך בצ'רצ'יל האב והבן בקריאתם למסע צלב נגד ברית המועצות; מסית במיוחד נגד הכוחות המתקדמים היהודיים, ובמיוחד נגד היהדות הסובייטית; המפלגות הקמוניסטיות כצנינים הם בעיני הרביזיוניסטים. את קבוצות הטירור הפשיסטיות לוקחים הם תחת חסותם. הם תומכים במעבידים נגד הפועלים, ומבחינת הדימוגיה הלאומנית האנטי-ערבית יכולים הם להתחרות בכל תנועה פשיסטית אחרת בעולם. תכניתם המדינית, בה מנסים הם לרכוש נוער זעיר-בורגני ומעדות המזרח היא: מדינה עברית על שתי גדות הירדן. פירושה: כבוש עבר-הירדן, חלקים מסוריה, הלבנון ועיראק.

"המזרחי"

"המזרחי" ו"הפועל המזרחי". מפלגות אלו פועלות למען האינטרס של הבורגנות. "הפועל המזרחי" מרכז סביבו חלק של צבור פועלים על בסיס דתי. בתנועה הציונית מהווים אלה אחד החלקים העיקריים התומכים במדיניות הסוכנות היהודית ו"בילטמור". בעזרת מפא"י הם הצליחו להשליט את הקלריקליזם בשטחים רבים בחיי הישוב למורת-רוחו של צבור הפועלים.

הציונים הכלליים

"הסתדרות הציונים הכלליים". עד לפני זמן קצר הם היוו שני פלגים: האחד "התאחדות הציונים הכלליים", שייצגה בעיקר את בעלי התעשייה ואת הסוחרים ועתונה הבלתי-רשמי הוא "הארץ"; ו"ברית הציונים הכלליים" שייצגה בעיקר את בעלי הבתים ואת הפרדסנים הגדולים שבטאונה הוא העתון "הבוקר". שתי הקבוצות הללו התאחדו לפני חדשים מספר למפלגה אחת של הבורגנות היהודית. קבוצה אחת של הציונים הכלליים נשארה מחוץ למפלגה המאוחדת, ואלה הם אנשי "האיחוד האזרחי" שבראשו עומדים רוקח, ראש עיריית תל-אביב, וספיר, ראש עיריית פתח-תקוה.

בבחירות לאסיפת הנבחרים ב-1944 נכשלה ה"התאחדות" כשלון גמור וה"ברית" לא העיזה כלל לגשת לבחירות. כוחה של מפלגה זו אינו בהמיכה

המונית, אלא בעמדה שיש למנהיגיה במועצות המקומיות (במדה רבה תודות למנויים מצד הממשלה ולשיטת בחירות אנטי־דימוקרטיות). כמו כן הם שולטים ב"התאחדות בעלי התעשיה" וארגונים דומים של הבורגנות היהודית. במדיניות הציונית תמכו כל הזמן שתי הקבוצות בקו הרשמי. "ברית הציונים הכלליים" היתה קרובה ביחסה לשיטות "המאבק" למפלגה הרביוניסטית. הקבוצה השניה היא מסוג ה"לויאליסטים" ותומכת ללא סייג במנהיגותו של ד"ר וויצמן. שני בטאונים הם אנטי־סובייטיים.

עליה חדשה

עליה חדשה. מפלגה זו היא כיום הלויאלית ביותר בישוב. אנו זקוקים לקואופרציה הדוקה בין אנגליה ובין ההסתדרות הציונית, כמו ללחם חוקנו "עלינו לעשות הכל כדי להעביר את אנגליה לצדנו" — אלו הן הסמאות המרכזיות של מפלגה זו (ראה Mitteilungsblatt, הבטאון הגרמני של "עליה חדשה" מיום 17.5.46). "אין אנו רואים את בעל המנדט האנגלי ואת נציגיו כ"שלטון זר" ובודאי לא כשלטון אויב. בכל כוחותינו אנו לוחמים נגד זה שישתרש רגש זה בלבבות" — כותב "עמודים" הבטאון העברי של "עליה חדשה" ביום 6.9.46. מנהיגי עליה חדשה הכריזו בגלוי כי במקרה של מלחמת עולם שלישית הם יעמדו לצד בריטניה נגד ברית המועצות. בועידת "עליה חדשה" בשנה זו הכריז התיאורטיקן שלה גיאורג לנדאור: "הים התיכון — הכוחות הרוסיים סובבוהו... אנו מעונינים בכך, שאנגליה תהיה חזקה כאן, זוהי שאלת חיים ומית בשבילנו". ב"עמודים" ביום 6.9.46 מהלק המסית האנטי־סובייטי הידוע רוברט וולטש את העולם לשני חלקים: (1) ליברלי־אנגלו־סכסי, (2) טוטאליטרי — סובייטי, וקובע: "רק הכרה אחת דרושה לנו: הציונות היא בת העולם הליברלי ורק בו היא עשויה להתגשם — תהא צורת הגשמה זו כאשר תהא", ועוד: "בקונפליקט זה (בין "העולם הליברלי" של אנגליה ואמריקה מצד אחד, וברית המועצות "הטוטליטרית" מצד שני. — מ. ו.) עלינו לעמוד בצד העולם הליברלי..." (הדגשות המחבר). מנהיגי "עליה חדשה" מוכנים לקבל כל תכנית מדינית שהאימפריאליזם הבריטי יטיל על הארץ. הם הפכו לקוויזלינגים טפוזיים. הם רועדים מפחד כשמישהו מציע איזו שהיא תגובה למסע הדכוי של האימפריאליזם נגד הישוב. במדיניות הציונית האקטואלית הם תומכים בוויצמן נגד בן־גוריון, כי וויצמן נראה להם פרו־בריטי יותר. הם מותחים בקורת על מדיניות הנהלת הסוכנות היהודית, כי בעיניהם היא לא פרו־בריטית במידה מספקת.

מפלגות ההסתדרות

מפא"י

"מפלגת פועלי א"י (מפא"י). זוהי המפלגה השליטה בישוב. בהסתדרות ובתנועה הציונית בארץ. מפלגה זו היא האחראית העיקרית למדיניות של הנהלת הישוב. ב־1944 התפלגה ממפלגה זו "התנועה לאחדות העבודה", שיצרה

מפלגה נפרדת. התכנית המדינית של מפא"י זוהי תכנית "בילטמור". עתה בימי השלחן העגול בלונדון נתגלה באופן רשמי ה"סוד" שתכנית בילטמור, היא תכנית חלוקת הארץ בהתאם לתכניתיה של בריטניה להקמת "סוריה הגדולה". מפא"י היא חלק ממחנה ה"אקטיביזם". הלאומנות של מפלגה זו והחנוך השוביני שהיא נותנת לנוער, יש להם מתחרה רק במפלגה הרביזיוניסטית. מדיניותה של מפא"י אחראית במידה מכרעת למצב, בו נמצא כיום הישוב. היא האחראית הראשית להרס האנטי ערבי. גולדה מאירסון, היו"ר הזמני של המחלקה המדינית של הסוכנות ומנהיגת מפא"י, הכריזה במסיבת עיתונאים, לאחר שהצבא הבריטי הרס את המשקים דורות ורוחמה, שהבריטים מפקירים את המשקים האלה להרס מצד... הערבים. זוהי השיטה המקובלת של מפא"י: להפנות את זעם ההמונים היהודים מהאימפריה אליוס לעבר ההמונים הערבים. במקום ללחום נגד המהרסים האמיתיים, הם מנפנפים בדחליל "הסכנה הערבית".

במדיניות המקצועית בהסתדרות נוקטת מפא"י בשיטה של "שלום בית" עם הבורגנות. קשריה עם מפעלים קבלניים ותעשייתיים והקואליציה עם המפלגות הציוניות הבורגניות בהסתדרות הציונית קובעת את התנגדותה לכל מלחמה מעמדית רצינית. התיאוריה שלה מתבססת על אחדות המעבידים והפועלים היהודים נגד "הסכנה... הערבית". העובדה שבעד מפא"י מצביעים פועלים שלא הגיעו לכלל **הכרה מעמדית אינה משנה במאומה את העובדה, כי מפלגה זו אינה אלא עושה דברה של הבורגנות היהודית בקרב צבור הפועלים, כשם שהעובדה כי בוויין ואטלי נבחרו ע"י פועלי אנגליה, אינה משנה במאומה את העובדה, כי הם אינם אלא עושי דברם של המונופולים והטרוסטים הבריטיים.**

"דבר", עתון ההסתדרות הוא למעשה בטאון של מפא"י. מגמתו אנטי-טוביטית מובהקת. תעמולת הזוועה המתנהלת על ידו נגד הדימוקרסיות החדשות באירופה ראויה לציון מיוחד. מפא"י יוצאת מתוך הנחה שהתבססות הדימוק-רטיה באירופה מסכנת את תכניתיה המדיניות. היא תומכת בכל כח, המסייע ל"יציאת אירופה". לפי בטאוני מפלגה זו ("הפועל הצעיר", "בטרם", "המשמרת הצעירה") אפשר לקבל את הרושם שבמשטרים החדשים באירופה (יגוסלביה, צ'כוסלובקיה, בולגריה, רומניה וכו') מצב היהודים גרוע יותר מבזמן הנאצים. בקצור: כל מה שרע יותר — טוב יותר — בהתאם לתיאוריה של "הציונות האכזרית". מפא"י מתנגדת בתוקף להעברת בעיית פלשתינה לדיון בארגון האומות המאוחדות. ב"דבר" הכריזה, כי מוכנה לקבל בעין יפה צבא אמריקאי בארץ נוסף על הצבא הבריטי.

בתנועת הפועלים בעולם תומכת מפא"י בחלקים הריאקציוניים ביותר: באמריקה בגרין ובחוגי "פארווערטס", בצרפת בבלום ובדניאל מאיר; באנגליה בואלטר סיטריין.

התנועה לאחדות העבודה

"התנועה לאחדות העבודה — פועלי ציון". בשם זה נוצרה המפלגה הזאת אחרי אחד "התנועה לאחדות העבודה" עם מפלגת פועלי ציון

שמאל בהתחלת ש. ז. "התנועה לאחדות העבודה" עברה התפתחות גדולה ימינה מאז התפלגה ממפא"י. בזמן הפלוג (שהיה אחד הבטויים לתסיסה המעמדית של הפועלים בשנות המלחמה) לחמה המפלגה החדשה נגד המגמות הלאומניות-הקיצוניות במפא"י ונגד הכניעה לתכנית המדינית ושיטות המלחמה של המפלגה הרביזיוניסטית. אולם מנהיגי "הקיבוץ המאוחד", המהווים את הכוח העקרי במפלגה ולא האלמנט של הפועל השכיר, "פיתחו" את מפלגתם החדשה כך, שחזרה להיות דומה לגמרי למפלגה-האם. במהרה התברר, כי ההתנגדות לתכנית "בילטמור" נובעת לא מתוך קבלת העקרון של קיום שני עמים בארץ, אלא מפני שבתכנית "בילטמור" לא נכללה הסתייגות לחלוקה. "התנועה לאחדות העבודה" תיבעת מדינה יהודית בכל הארץ. "אין לעם הערבי מטרות לאומיות ביחס לארץ-ישראל" ("דבר", 27.10.46) — מכריז טבנקין, מנהיג "התנועה לאחדות העבודה" בכדי לחפות על מדיניותו השובינית.

"התנועה" נלהבת ביותר לשיטת ה"אקטיביזם". מבוזנת היחס לכוחות הקידמה אין בתנועה זו עמדה אחידה. במערכה המקצועית דוחף החלק של הפועל השכיר בתוכה לבקורת המדיניות של "שלום בית" של מפא"י. בזמן האחרון חלה גם בשטח המערכה המקצועית נסיגה מסויימת מצד מנהיגי "התנועה לאחדות העבודה". "פועלי ציון שמאל" שהצטרפו לאחרונה ל"תנועה לאחדות העבודה" הלכו בשנה האחרונה מדחי אל דחי. מפלגה זו עברה מהלך רב מאי-השתתפות בקונגרס הציוני בכלל ועד לתמיכה במדיניות ההנהגה הציונית הקיימת. מעולם לא היתה לה השפעה רצינית בישוב. היתה "טרודה" יותר במלחמה נגד המפלגה הקומוניסטית מאשר במלחמה נגד הבורגנות. נציגי "פועלי ציון" אחראים יחד עם מפא"י למצב הגסיסה בו נמצאת במשך השנתיים האחרונות "הליגה לקשרי ידידות עם ברית המועצות".

איחוד שתי המפלגות הנ"ל הוצא לפועל על בסיס הנוסחה הפוליטית של "מדינה עברית סוציאליסטית" בתוספת התנגדות לחלוקה ואי-השתלטות על הערבים. המלה "סוציאליסטית" באה לזרוק חול בעיני תמימים. התנגדות למשטר דימוקרטי ולעצמאות הארץ ומלחמה בעד הסוציאליזם אינם יכולים לדור בכפיפה אחת. הפרזה הסוציאליסטית באה לכסות על הוסר הנסיגות להלחם למגור השלטון האימפריאליסטי. מצד שני הטקטיקה של תוספת המלים "אי השתלטות" לתכנית הדורשת להפוך את הארץ למדינה עברית, תוך אי-התחשבות כלל בזכויות העם הערבי אינה אלא אונאת דעת הקהל בעולם. ברגע זה מתנגדת מפלגה זו לתכנית הרשמית של חלוקת הארץ ולהשתתפות בתנאים אלה במשא ומתן בלונדון.

השומר-הצעיר

"השומר-הצעיר". מפלגה זו בנויה מצד אחד על "הקיבוץ הארצי" ומצד שני על חלק הפועלים השכירים בערים ובמושבות. המשך קיומו של המנדט הבריטי הוא אבן-פינה למדיניותו של "השומר-הצעיר". "אסור להחליף את המנדט בשום תעודה אחרת" נאמר במאמר ראשי בבטאון "השוה"צ" "משמר" מיום

16.9.46. ב-1944 בבחירות לוועידה הששית של ההסתדרות תבע "השוה"צ" מההסתדרות: "אורינוטציה על כוחות המחר" וקודם כל על ברית המועצות. כיום, כאשר הביטוי הקונקרטי של האורינוטציה על כוחות הקידמה היא העברת בעיית הארץ לארגון האומות המאוחדות, דוחקים הם דבר זה לקרן זוית. בה בשעה שהם מכריזים בהתלהבות: "כל ציוני ישמח להשתתפותה של אמריקה בקביעת גורל א"י", מוסיפים הם בטון מלנכולי, שכדאי גם שיתופה של ברית המועצות. מאמריקה הם "מקוים עזרה בטוחה", אך לגבי ברית המועצות יש להם עמדה מהססת. באופן "עקרוני" הם בעד פיקוח בין-לאומי על פלשתינה מטעם א"מ, אך הם מתנגדים להביא את בעיית פלשתינה לפני א"מ טרם שאנגליה תבטל את הספר הלבן. הם בעד הסכם יהודי-ערבי ובעד העקרון של פלשתינה דו-לאומית, אך... מתנים זאת "ברוב יהודי" דוקא. תנאי זה של "רוב יהודי" עם עמדה חיובית למנדט הבריטי הופכים את הקערה על פיה ועומדים בניגוד לסעיפי ההסכם היהודי-ערבי שבתכניהם.

הם בעד הסיסמא — "לקח קילץ — יציאת אירופה" (כותרת של מאמר ב"משמר"). הם תומכים בכוחות המתקדמים בעולם בשאלות כלליות, אך מתנגדים להם בשאלות יהודיות ובשאלת הפתרון הדימוקרטי של בעיית פלשתינה. הם בעד הקומוניסטים "הגויים" ונגד הקומוניסטים היהודים. הם מסכימים לשיתוף פעולה עם המפלגה הקומוניסטית הפלשתינאית נגד הריאקציה, אך מתנים את הביצוע בהסכמת... "התנועה לאחדות העבודה". באמתלא זו מונע השוה"צ רשימות משותפות לאגודות המקצועיות.

הם משתמשים מפנייה למועצת הבטחון של ארגון האומות המאוחדות ובעיקר מאז מסקנות ועדת החקירה האנגלו-אמריקאית. בהערכתם לגבי מסקנות ועדות החקירה, אין הם רואים את העיקר שבהמלצות אלו בהמשך שלטון הדיכוי הקולוניאלי אלא בנקודות "החיוביות" כביכול, וההבטחות המעורפלות לקבלת סרטיפיקטים. **האורינוטציה נקבעת כנראה אצל השוה"צ לפי מספר הסרטיפיקטים שמבטיחים לו.** הוא תומך בחרם האנטי-ערבי.

"השוה"צ" מביע התנגדות מוחלטת לפשיסטים היהודים ולטרור. הוא נמצא באופוזיציה למדיניות המקצועית של מפא"י. יש לו גישה דימוקרטית בעניינים הפנימיים של הישוב.

בסיכום: מפלגת השומר הצעיר שביסודה היא מפלגה נציונליסטית, כיתר המפלגות הציוניות, מנהלת בכמה שטחים מדיניות, היוצרת את האפשרות האוב-קטיבית לשיתוף פעולה בנקודות מסוימות עם המפלגה הקומוניסטית. יש לעשות מאמצים, שבנקודות אלו השוה"צ לא יהא רק נאה דורש אלא גם נאה מקיים.

קבוצת ד"ר מגנס

קבוצת "איחוד". אין זו מפלגה, אלא חוג אנשים שבראשו עומד הד"ר מגנס, נשיא האוניברסיטה העברית בירושלים. הם מוציאים ירחון בשם "בעית", בו כותבים חוגי אינטלגנציה ליברלית. נכונותם להסכם עם העם הערבי

היא הגדולה ביותר בתוך המחנה הציוני. אך אין הם קושרים את תכניותיהם במלחמה אנטי-אימפריאליסטית. יש להם גישה דימוקרטית לענינים הפנימיים של הישוב; הם רוצים לשכנע את האימפריאליזם בתכנית של פריטט מספרי ופוליטי. הם מתנגדים בחריפות לטרור, הן של הקבוצות הפשיסטיות והן של האקטיביסטים. בנקודה זו ובנקודות נוספות אפשרי הוא מבחינה אובייקטיבית שיתוף פעולה בין חוג זה לבין המפלגה הקומוניסטית.

שיתוף פעולה — אפשרי

מתוך כל הניתוח הזה של הכוחות הפוליטיים בישוב נובעות שתי מסקנות: (א) כי המפלגה הקומוניסטית היא המפלגה היהידה העומדת על בסיס המלחמה האנטי-אימפריאליסטית ובעלת תכנית חיובית דימוקרטית לפתרון בעיית הארץ. (ב) כי אפשרי הוא בנקודות מסוימות שיתוף פעולה בין המפלגה הקומוניסטית וגופים ציוניים ובמיוחד מבין המפלגות האופוזיציוניות בהסתדרות. שיתוף פעולה זה יכול להיות גם בשטח הפוליטי. יכולה למשל לקום כיום פעולה משותפת של כמה מפלגות בהסתדרות נגד חלוקת הארץ, אף על פי שהמניעים הם שונים לגמרי אצל המפלגות השונות. כמו כן יכולה להיות פעולה משותפת עם חוגים מסוימים נגד הטרור הפשיסטי והרביזיוניזם.

בקבענו זאת נזכור את דברי לנין: „רק אלה שאינם בטוחים בעצמם יכולים לפחד מלהכנס בבריתות זמניות אפילו עם אנשים שאי-אפשר לסמוך עליהם.“ „...אולם תנאי חיוני לברית כזאת מוכרח להיות החופש המלא לסוציאליסטים לגלות למעמד הפועלים שהאינטרסים שלו הם בניגוד גמור לאינטרסים של הבורגנות“ (כתבים נבחרים, כרך 2, עמוד 40).

בהתאם לעקרון לניני זה אנו מסבירים למעמד הפועלים, כי האידיאולוגיה הציונית היא בניגוד לאינטרסים שלו ובהתאם לאינטרסים של הבורגנות היהודית. יחד עם זאת, כדי להכות באויב העיקרי, למנוע סכנה קונקרטית, המאיימת על הארץ, יש ללחום לשיתוף-פעולה של אלו ממפלגות ההסתדרות, אשר (אם כי מסיבות אחרות) מוכנות ללחום יחד אתנו מלחמה זו.

בעירות ובמועצות המקומיות

בעירות ובמועצות המקומיות אנו לוחמים להקמת רשימות מאוחדות של ההסתדרות לבחירות ולשיתוף פעולה בין מפלגות ההסתדרות למען חזית מאוחדת נגד הבורגנות. בשנה שחלפה היו למפלגה הנסיונות הראשונים במלחמה מוניציפלית. בנהריה הושג הציר הקומוניסטי הראשון במועצה מקומית בארץ. גם בראשון לציון העבירה המפלגה ציר, אך הבורגנות הצליחה בעזרת בית המשפט הקולוניאלי לבטל את הציר הזה. בשני המקרים האלה סרבה ההסתדרות לכלול את המפלגה הקומוניסטית ברשימה הכללית של ההסתדרות וע"י כך פיצלה את קולות הפועלים לטובת הבורגנות. רק לאחר סרוב ההסתדרות, העמדנו רשימות קומוניסטיות עצמאיות לבחירות — והצלחנו. בבחירות הממשששות ובאות בתל-

אביב, פתח תקוה ומקומות אחרים לא נילאה מלהלחם לאחדות כל ההסתדרות בבחירות אלו. במקרה שלא נצליח להביא לרשימה אחידה נקים רשימת המפלגה הקומוניסטית ובלתי מפלגתיים כמו בנהריה וראשון לציון.

האפשרות למלחמה משותפת של כל חלקי ההסתדרות נגד הבורגנות בעיריות נובע מתוך כך, ששם נחתכות בעיקר בעיות סוציאליות ובעיות פוליטיות כאלו אשר כל מפלגות ההסתדרות מוכנות להלחם עליהן במדה זו או אחרת.

הבעיות הסוציאליות הן: מסים פרוגרסיביים וישיבים, נגד מסי עקיפין, הבטחת בית-ספר לכל ילד; שרותי בריאות להמוני העם; הבטחת עבודה לכל דורש ע"י עבודות צבוריות קונסטרוקטיביות מטעם המועצות; שיכון לחיילים משוחררים ולכל מחוסרי גג, החרמת חדרים בדירות מרווחות, הקמת בתי מגורים ע"י העיריית והמועצות; מלחמה נגד הספסרות והפקעת השערים; שיפור התנאים הסניטריים בשכונות העוני (ביוב, כבישים).

הבעיות הפוליטיות הן: מלחמה להרחבת הסמכויות של העיריות ובטיל זכות הוויטו של מושלי המחוזות; מלחמה נגד שיטת המנויים של ראשי העיריות והמועצות; נגד שיטת הבחירות האנטי-דימוקרטית; נגד צנז הרכוש וצנז כספי; בעד מתן זכות בחירה לנשים.

למלחמה פוליטית זו לדימוקרטיוזציה של העיריות אפשר לגייס כוחות אף מבין אלה, המתנגדים לדימוקרטיוזציה של הארץ.

באספת הנבחרים

באספת הנבחרים היתה מדיניותנו: יצירת שיתוף פעולה של כל המפלגות הפוליטיות המתנגדות לתכנית "בילטמור". כיום תכנית "בילטמור" פשטה את הרגל בצורתה הראשונה ("הפיכת הארץ למדינה עברית"). כיום תכנית "בילטמור" היא לא רק למעשה אלא אף להלכה תכנית חלוקת הארץ. בסיסמה: "נגד החלוקה, בעד העברת בעיית הארץ לארגון האומות המאוחדות" יש לגייס כוחות מכסימליים בישוב ובאסיפת הנבחרים. אף על פי שעצם הפנייה למועצת הבטחון של ארגון האומות המאוחדות אינה מהווה עדיין תכנית פוליטית לשיתוף פעולה לזמן ארוך, הרי פנייה כזו מצד הישוב תוכל לשמש התחלה לניתוק הקשר ההדוק עם האימפריאליזם ויצירת קשר עם כוחות השחרור בעולם וקודם כל עם ברית-המועצות. ההתרוצצות הפנימים בקשר לבעייה זו בקרב "התנועה לאחדות העבודה" — פועלי ציון" ו"השומר הצעיר" מוכיחה שבמפלגות הללו קיימים תסיסה ופקפוקים לגבי מדיניות הקשר האקסקלוזיבי עם האימפריאליזם הבריטי. אך לעת עתה הצליח הרוב במפלגות אלו לסכל כל תביעה מצד החברים בדבר פנייה לאו"ם. אי-פנייה פירושה הפקרת הישוב לשבט ולחסד האימפריאליזם. המפלגה הקומוניסטית רואה חשיבות חיונית בפניית 3 המפלגות האופוזיציוניות בהסתדרות ("אחדות העבודה", "השומר" ו"המפלגה הקומוניסטית") למועצת הבטחון ובמלחמתן המשותפת נגד החלוקה.

אספת הנבחרים עצמה הפכה למוסד ריק מתוכן. בימים החמורים ביותר לישוב מאז ה-29 ליוני לא כונסה נציגות הישוב אף פעם. כל הענינים החיוניים

נחתכים לא ע"י הנציגות הנבחרת של הישוב, אלא בישיבות סגורות של הועד הפועל הציוני, הסוכנות היהודית והועד הלאומי. אחת הסיבות לאי-כנוס אספת הנבחרים היא פחד המנהיגים מדין פומבי, בו היתה מתגלה מדיניות הבגידה שלהם והכניעה לאימפריאליזם.

בהסתדרות העובדים

ההסתדרות היא הארגון המקצועי ההמוני ביותר בארץ, אך ארגון מקצועי מיוחד במינו. תחת הנהגתו הנוכחית של מפא"י, שהיא גם הנהגת הישוב והנהגת התנועה הציונית, רוב הכוח של ארגון המוני זה, אינו מנוצל למלחמה מקצועית -- מעמדית של צבור הפועלים ולא למלחמה פוליטית אנטי-אימפריאליסטית, אלא לבצוע הקו המדיני הבילטמורי של ההנהגה הציונית.

בהסתדרות מאורגנים למעלה מ-70% של הפועלים היהודים בארץ. לפי ה"סיכומים", חוברת י"ח של המחלקה הסטטיסטית שע"י הועד הפועל של ההסתדרות יוצא, כי מתוך 163.000 פועלים יהודים בארץ בהתחלת 1946 היו מאורגנים בהסתדרות 122.800, ז. א. 75%. המספר הכללי של חברי ההסתדרות ב-1.1.1946 הוא 163.600, אך 40.800 הן נשי העובדים. כוח עצום זה של פועלים מאורגנים יכול היה להיחפז לנשק מעמדי כביר ולכוח אנטי-אימפריאליסטי בר-משקל בארץ, אילו לא המדיניות של ההנהגה הציונית של שיתוף עם האימפריאליזם ו"שלום בית" עם המעבידים.

משק ההסתדרות

על מדיניות הנהגת ההסתדרות משפיעה במידה לא מעטה עצם הרכבת הסוציאלי של ההסתדרות. הסתדרות העובדים בארץ מורכבת לא מפועלים שכירים בלבד. 23.300 חברי הסתדרות שהם 20,3 מכלל חברי ההסתדרות הם אנשי התישבות העובדת (חברי קיבוצים או בעלי משקים במושבי עובדים), אשר אין להם ולא כלום עם המלחמה המקצועית של ההסתדרות. את הקרקע הם קיבלו מ"הקרן הקיימת" ועזרה מתמדת מקבלים הם מקרן-היסוד ומהסוכנות.

הקואופרטיבים השונים ובמיוחד הקואופרטיבים הגדולים להובלה (כגון "אגד", "המעביר", "דרום-יהודה") מטביעים את הותמם על מדיניות ההסתדרות. קואופרטיבים אלה שהפכו לחברות קפיטליסטיות ומנצלים פועלים שכירים, בולמים את מלחמתה המקצועית של ההסתדרות.

בעית המשק ההסתדרותי הוא פרק בפני עצמו. "סולל-בונה", השייך להסתדרות הוא הקבלן לבנין הגדול ביותר בארץ ובעל בתי-החרושת הגדול ביותר. מספר הפועלים המועסקים ע"י "סולל-בונה" ב-1945 היה 6500, והיקף העבודות הגיע ל-4 מיליון, 130 אלף לירות. ל"סולל-בונה" שייכים אחדים מבתי-החרושת הגדולים ביותר בארץ ולמעלה מ-10% מכלל התעשייה היהודית.

בשנה האחרונה התריפה המלחמה המקצועית בארץ. הסיבה לכך היא יוקר החיים המתמיד ואף עלייתו הנוספת לאחר המלחמה ונסיונות המעבידים להתקף את תנאי השכר והעבודה שהפועלים השיגו בתקופת המלחמה. המונופולים הזרים

(חברות הנפט, חברת האשלג) מצטיינים במדיניות הניצול המחפיר של הפועלים. שבייתה ממושכת נתקיימה בחברות הנפט ("של", "סוקונירוקום", "מנטשף") ובחברת האשלג ביס-המלח. חלק ניכר של השביתות בארץ הן "לא הסתדרותיות". מתוך 116 שביתות ב-1945 רק 86 הוכרו ע"י ההסתדרות, ואף אלה במקרים לא מעטים לאחר לחץ מצד הפועלים שהגיע לשיאו.

בעד שיתוף-פעולה של האופוזיציות

רק שיתוף-פעולה של הכוחות המתנגדים למדיניות "שלום הבית" של מפא"י יכול להביא לשנוי יסודי במלחמה המקצועית של ההסתדרות. הסרוב של השוה"צ ו"התנועה לאחדות העבודה" להקים רשימות משותפות עם הסיעה הקומוניסטית בהסתדרות בבחירות לאגודות המקצועיות מסייע בידי מפא"י. דבר זה מוכיח, כי יש מרחק רב בין ההכרזות של האופוזיציות ובין נכונותן הכמשית לתת יד לשנוי יסודי של המצב.

במשך השנה נעשו מאמצים רבים מצד הסיעה הקומוניסטית בהסתדרות להביא לפעולה משותפת עם "השוה"צ" ו"התנועה לאחדות העבודה" נגד מדיניות "שלום הבית" עם המעבידים מצד מפא"י, לדימוקרטיזציה של האגודות, לשיתוף פעולה עם הפועלים הערבים ואגודותיהם המקצועיות, בעד מלחמה להטלת עול השירותים הסוציאליים על הממשלה והעיריות ולא על הפועלים, בעד תחוקה סוציאלית ותחוקת עבודה מתקדמת, בעד תנאי עבודה ושכר יותר טובים.

כל המאמצים של הסיעה הקומוניסטית להביא לידי רשימות משותפות נגד מפא"י באגודות המקצועיות לא הצליחו עד עתה. "השוה"צ" מסרב לשתף פעולה עם המפלגה הקומוניסטית בלי "התנועה לאחדות העבודה", וזו האחרונה נרתעת מעצם הרעיון של שיתוף פעולה עם הקומוניסטים. זה לא מנע את שתי המפלגות הללו לחתום על הצהרה משותפת עם הפשיסטים היהודים (בית"ר) הקוראת לחרם על הוצרת ערבית. הסיעה הקומוניסטית בהסתדרות תמשיך להלחם לרשימות משותפות של שלוש המפלגות הללו, כי זהו האינטרס של צבור הפועלים.

התפקיד המרכזי שעומד בפני הסיעה הקומוניסטית בהסתדרות הוא ללחום באופן עקבי למען האינטרסים המעמדיים של ציבור הפועלים. עליה לחזק את ארגונה ואת פעולותיה; ללחום במקומות העבודה ובאגודות המקצועיות לשתוף פעולה עם האופוזיציות ההסתדרותיות, ללחום לשיתוף פעולה הדוק בין הפועלים היהודים והערבים ובין ההסתדרות והאגודות המקצועיות הערביות, ולפלס את הדרך להפיכת ההסתדרות למכשיר מעמדי רב-אונים של צבור הפועלים במלחמה להטבת תנאי חייו של הפועל ולהפיכתה לכוח אנטי-אימפריאליסטי — לטובתם של שני העמים בארץ.

המלחמה המקצועית קשורה במלחמה הפוליטית

מצב העבודה כיום אינו יציב. עדיין קיים המחסור הגדול בסחורות בשוק העולמי. אך תהא זו איולת לא לראות את סכנת חוסר העבודה הנשקפת לנו

בשנים הבאות, אם המשק הארצי יהיה נתון בצפראני המוניפוליס הזרים. המאבק של צבור הפועלים להעלאת רמת חייו, להבטחת עבודה לכל דורש קשורה באופן בלתי נפרד עם המלחמה הכללית של תושבי הארץ נגד האימפריאליזם. המלחמה המקצועית קשורה במלחמה הפוליטית.

ד.

ההתפתחות הפוליטית בתנועה הלאומית הערבית

הועד הערבי העליון בעבר ובהווה

הארגון החברתי אצל הערבים בארץ שונה לגמרי מזה של היהודים. אין קיים אצל הערבים מוסד מקביל לזה של הועד הלאומי ואספת הנבחרים בישוב היהודי. הארגון היה במידה רבה על בסיס דתי. החל מ-1921 התקיימה „המועצה המוסלמית העליונה“. לכתחילה היא היתה מורכבת מנשיא וארבעה חברים, כולם נבחרים. אך החל מ-1925 ביטל הנציב העליון את שיטת הבחירות ומאז היה הוא ממנה את המשת הנציגים, עד שב-1937 פוזרה המועצה שניהלה את החיים הדתיים וששלטה גם על רכוש הוואקף המוסלמי. באפריל 1936 (בזמן השביתה הכללית הערבית, שהתפתחה להתקוממות מזוינת) הוקם „הועד הערבי העליון“, בו היו מיוצגות כל המפלגות הפוליטיות העיקריות:

(1) „המפלגה הערבית הפלשתינאית“, שבראשה המופתי מירושלים חאג' אמין אל חוסייני וג'מאל חוסייני. האחרון ממשיך לעמוד עתה בראש מפלגה זו לאחר שהאימפריאליזם הבריטי החזירו מגולת רודזיה.
(2) „מפלגת ההגנה הלאומית“, שבראשה ראג'יב ביי נאשאשיבי, ראש עיריית ירושלים לשעבר.

(3) „מפלגת הרפורמה“ עם ד"ר כאלדי בראש.

(4) „הבלוק הלאומי“ עם עבדול לאטיף ביי צאלח משכם בראש.

(5) „קונגרס הנוער הלאומי“ עם יעקוב גוסיין בראש.

(6) „מפלגת האיסתקלאל“ („העצמאות“) בהנהגת עוני עבדול האדי.

עם זכוי ההתקוממות הערבית בשנים 9—1937 הופסקה למעשה הפעולה הפוליטית ברחוב הערבי למשך שנים אחדות. רק ב-1943 מתחילה שוב התעוררות, המגיעה בהתפתחותה לתסיסה הפוליטית הנוכחית.

רוב המפלגות הערביות מייצגות את האינטרסים של משפחות שונות של בעלי האחוזות ובעלי ההון. "מפלגת האיסתקלאל" ייצגה את הבורגנות הערבית הצעירה. חולשתה של מפלגה זו היא חולשתה של הבורגנות הערבית התעשייתית. לאחר מלחמת העולם השנייה, נוכח התפתחות תנועת פועלים ערבית, טושטש בהרבה ההבדל הפוליטי בין מפלגה זו ויתר המפלגות הימניות. "הועד הפועל הערבי" מורכב כיום מאותם הכוחות הפוליטיים שמהם היה מורכב לפני המלחמה. אך ההתפתחות החדשה נותנת את אותותיה.

התפתחותו של מעמד הפועלים

במה היא ההתפתחות החדשה? קודם כל בהתפתחות תנועת פועלים ערבית, שקבלה ממדים רחבים בשנות המלחמה. יחד עם התפתחותו של מעמד הפועלים התפתחו האגודות המקצועיות הערביות. ההתפתחות הסוציאלית הזו והחרפת המלחמה המעמדית ברחוב הערבי גרמו לפילוג באגודות המקצועיות הערביות. עד המלחמה כמעט כל ההנהגה של האגודות המקצועיות המועטות נמצאה בידי לא-פועליות. עתה קיימים שני ארגונים מקצועיים: (1) "קונגרס הפועלים הערבים", שהוכר ע"י הפדרציה העולמית של האגודות המקצועיות, ושהשפעתו העיקרית בירושלים, יפו ועזה. אגודות מקצועיות אלה מונהגות ע"י השמאל הערבי, המאורגן במפלגה הפוליטית "הליגה לשחרור לאומי". המוציאה זה שנתיים שבועון בשם "אל-איתיחאד". (2) "האגודה הערבית הפלשתינאית", שמרכזו בחיפה, ומונהגת על ידי הריאקציונר סאמי טהא.

"הועד הערבי העליון" הוקם לאחר המלחמה, תוך התעלמות גמורה מההתפתחות הסוציאלית והפוליטית בעם הערבי. אין בו אף נציג של הפועלים או הפלחים. הוא הוקם מלכתחילה על בסיס צרוף הכוחות הישנים שמלפני המלחמה. אלה, (ובמיוחד החוסיינים, מנהיגי "המפלגה הערבית הפלשתינאית", שחלק ממנהיגיה ובראשם המופתי מירושלים התקשרו בשעתם עם הפאשיזם), אשמים במידה מכרעת בכשלון מלחמת התנועה הלאומית לפני המלחמה. עתה מנסה האימפריאליזם הבריטי להעביר מנהיגים אלה לצידו ונגד הכוחות העממיים בתנועה הלאומית. זוהי הסיבה להחזרת ג'מאל חוסייני וקירוב המופתי לגבולות הארץ.

הפילוג הזמני

הארגונים המתקדמים: "הליגה לשחרור לאומי", "הליגה של האינטלקטואלים הערביים", "קונגרס האכרים" ו"קונגרס הפועלים הערבים" אינם מיוצגים בועד הערבי העליון. אף בועד זה אין הדעות אחידות, ואפילו הגיע לידי פילוג במאי 1946. החוסיינים וגירוריהם עם "נציג הפועלים" טאמי טהא היוו אז את "הועד הערבי העליון". יתר המפלגות בצרוף נציג "קונגרס הפועלים הערבים" ו"הליגה לשחרור לאומי" יצרו הנהגה חדשה לתנועה הלאומית בשם "חזית ערבית עליונה". אך פילוג זה לא האריך ימים. ביזמת הליגה של

הארצות הערביות בועידתה בבלודאן בוטלו שני הועדים העליונים והוקם „הועד הפועל הערבי“ הקיים עד עתה והמורכב על טהרת הימין עם ג'מאל חוסייני כסגן-יו"ר; משרת הנשיא נשארה פנויה למופת.

פילוג זמני זה מוכיח מצד אחד שאין הבדל מהותי בין המפלגות הערביות המסורתיות, המיצגות בדרך כלל קבוצות שונות בתוך אותן השכבות הסוציאליות. אף האיסתיקלאל הימין נוכח עלייתה של תנועת הפועלים הערבית. אך עצם העובדה ש-5 מפלגות המיעוט הערביות נאלצו, ולו רק באופן זמני להיעזר במלחמתן נגד מפלגת החוסיינים בשמאל הערבי, מוכיחה כי בפעם הראשונה ממלא השמאל הערבי תפקיד רציני בחיים הפוליטיים של העם הערבי. מעולם לא צדקה הריאקציה היהודית כשניסתה לזהות את העם הערבי עם „אפנדים“, בעלי האחוזות וריאקציונרים. כיום אבסורדלי הדבר עוד יותר.

המפלגות הערביות הימניות מחפשות דרך לפשרה עם האימפריאליזם בכדי לשמור על הסדרים הסוציאליים הישנים ברחוב הערבי ובמיוחד בכפר. הבורגנות הערבית הקשורה ושלובה מצד אחד עם מעמד בעלי האחוזות ומצד שני עם ההון הבריטי, נכונה אף היא לפשרות. ה„איסתיקלאל“ איבד בהרבה מכיושר מלחמתו העצמאית ומצטרף יותר ויותר ליתר המפלגות המסורתיות במדיניות הפשרה שלהן ובמלחמתן נגד השפעת הקומוניסטים הערביים, האינטליגנציה המתקדמת והאגודות המקצועיות. אך קמו גם כוחות אחרים:

האגודות המקצועיות השמאליות ו„הליגה לשחרור לאומי“ יחד עם הארגונים הפרוגרסיביים של האינטליגנציה והפלחים מהווים את הכוח האנטי-אימפריאליסטי העקבי ביותר ברחוב הערבי. כוחות אלה יש להם עמדה פרוגרסיבית לגבי הישוב היהודי בארץ! יש להם אוריינטציה על ברית המועצות והכוחות המתקדמים בעולם. עם כל החשיבות הגדולה שבהתפתחות הכוחות הפרוגרסיביים בשנים האחרונות בארץ, הן בקרב הערבים והן בקרב היהודים, הרי אין להתעלם מהעובדה שאת הצלחתם המלאה ישיגו רק אז כשיהיו מאוחדים ויוכלו להוכיח להמונים היהודים והערבים את האפשרות הפרקטית של שיתוף פעולה ערבי-יהודי אנטי-אימפריאליסטי.

התכנית המדינית של המפלגות הימניות

תכנית הליגה של המדינות הערביות

המפלגות הימניות חובעות בתכניתיהן המדיניות את ביטול המנדט הבריטי והקמת מדינה ערבית עצמאית. בהופעתו לפני ועדת החקירה האנגלו-אמריקאית תבע ג'מאל חוסייני בשם הועד הפועל הערבי אף את הוצאת הצבא הבריטי מהארץ. דרישה אחרונה זו שהיא במידה רבה אבן-הבוחן לכל תכנית מדינית אינה מודגשת משום מה לאחר-מכן על-ידי המנהיגים הערביים הימניים. אין זה מקרה גם, שבדיונים בועידת לונדון בין הנציגים של הממשלות הערביות והממשלה הבריטית בענין פלשתינה, לא העמידו

הראשונים את הדרישה להוצאת הצבא הבריטי מהארץ. יותר מזאת, הם תובעים בעצמם זכות "וויטו" לנציב העליון הבריטי "בתקופת המעבר". סימנים אלה מראים, כי הכוונה היא כאן לעצמאות "עבר-ירדנית" שפירושה בסיס צבאי בריטי נגד המוני העם הערבי, נגד ההמונים היהודים ונגד ברית-המועצות. יחד עם זה יש לציין, כי בפעם הראשונה בתולדות התנועה הלאומית הערבית, נכלל בתכנית המדינית של הנהגת המדינות הערביות העקרון, כי הממשלה הפלשתינאית לא תהיה ערבית בלבד, כי אם ערבית-יהודית. אין להסכים להעמדת הבעייה של יחס מספרי מסויים על בסיס לאומי בתוך הממשלה, דבר המכוון לטשטש את ההכרה המעמדית של הפועלים והפלחים ולמנוע אחדות אינטרנציונלית של עמלי שני העמים בפלשתינה. אך עצם העובדה, כי אף ההנהגה הריאקציונית של הליגה הערבית נאלצה להוריד את הנוסחה המסורתית של "ממשלה ערבית" אקסקלוזיבית — היא סימן לשינויים שחלו בארץ וההכרה להתחשב באופיה הערבי-יהודי של הארץ בכל תכנית מדינית.

יחד עם זאת יש לחזור ולהדגיש, כי שקולים אלה אינם משנים במאומה את הערכתנו השלילית של תכנית הליגה הערבית לגבי פלשתינה מ-5 טעמים:

- (1) היא אינה תובעת את הוצאת הצבא הבריטי.
- (2) היא מציעה לתת זכות "וויטו" לנציב העליון הבריטי.
- (3) היא מתעלמת מענין השלום העולמי ומארגון האומות המאוחדות ורוצה להגיע לידי הסכם עם האימפריאליזם בכדי למנוע את השתתפותה של ברית-המועצות בהכרעה.
- (4) תכניתה אינה דימוקרטית באשר אינה כוללת שום נקודות להבטחת הזכויות של ההמונים הערבים והיהודים, ומוסדות דימוקרטיים עצמיים בשביל הארץ. היא מתכוונת לממשלה "עצמאית" של ממונים ערבים ויהודים על-ידי הנציב העליון והמפקד הצבאי הבריטיים.
- (5) היא מסייעת למדיניות ה"הפרד ומשול" של האימפריאליזם. מתנגדת להסכם דימוקרטי ערבי-יהודי בבעיות היסוד של הארץ ובבעיות ההגירה והקרקעות. היא שואפת לפתור בעיות אלו, תוך ברית עם האימפריאליזם הבריטי.

עמדת החוגים הריאקציוניים

המפלגה השלטת ברחוב הערבי — "המפלגה הערבית הפלשתינאית" ז'חוסיינית — אינה מסכימה אפילו להצעות המדינות הערביות, כפי שנוסחו בלונדון. ריאקציונרים אלה עושים את הכל בכדי להקל על מדיניות ה"הפרד ומשול" של האימפריאליזם. הם מדברים גבוהה על עצמאות ולמעשה על ידי תכניתם המדינית האנטי-דימוקרטית מחזקים את השלטון הזר בארץ ואינם מאפשרים שיתוף-פעולה ערבי-יהודי אנטי אימפריאליסטי. בטאון "המפלגה הערבית הפלשתינאית" (החוסיינים) "אל וחדה" כותב ביום 6 באוקטובר 1946 דברי ביקורת אלה על הצעות המדינות הערביות בלונדון:

"התכנית מציעה שתוקם ממשלה פלשתינאית, ששליש ממנה ייוצג ע"י

יהודים ושפרופורציה זו של ייצוג תהיה לגבי כל מוסד, אך הערבים אינם יכולים לקבל עקרון זה של פרופורציה... זה יסכן את עתיד ערביי פלשתינה".

מכאן ברור, כי החוסיינים ודומיהם אינם מקבלים את עצם העקרון של ממשלה ערבית-יהודית, הכלול בהצעות נציגי המדינות הערביות. אך עתון ריאקציוני זה מרחיק עוד יותר לכת בשירותו לאימפריאליזם. הוא אינו מכיר בזכות האזרחות של כל היהודים היושבים בארץ:

"התכנית קובעת, כי הערבים מוכנים להבטיח ליהודים הפלשתינאים את הזכויות האזרחיות... אבל איזה יהודים צריכים להחשב כפלשתינאים? הערבים אינם יכולים בשום אופן לראות את כל היהודים שהיתה להם לפני 1939 אזרחות פלשתינאית — כאזרחים פלשתינאיים. כמרכן אין הם מסכימים להצעה של המשלחות הערביות שכל יהודי ייהפך לאזרח פלשתינאי לאחר שיגור במשך 10 שנים בארץ... היהודים היחידים שיכולים להחשב בצדק ובאופן חוקי כפלשתינאים הם אלה שגרו בפלשתינה ב-1918 וצאצאיהם".

מתברר פעם נוספת, כי הפאודלים ובעלי-ההון הגדול הערביים לא למדו ולא שכתו כלום. תכנית החוסיינים באה להכשיל כל אפשרות של רסכם יהודי-ערבי ולהכשיל את המלחמה של פלשתינה לשחרור. מעניין, שעתון החוסיינים לא מצא לנכון לבקר את התכנית של הממשלות הערביות, דוקא בנקודות שיש לבקרו, אם מתכוונים באמת להשיג את העצמאות של הארץ: אי-דרישת הוצאת הצבא הבריטי והענקת זכות-וויטו לנציב העליון.

עמדתה של "המפלגה הערבית הפלשתינאית" מחייבת את הכוחות המתקדמים בתנועה הלאומית הערבית יחד עם מלחמתם נגד האימפריאליזם עצמו ללחום נגד התכניות הריאקציוניות של סוכני האימפריאליזם הערביים. לא יכולה להיות עזרה טובה יותר לאימפריאליזם ולהנהגה הציונית הריאקציונית מאשר "תכניתו" של ג'אמל חוסייני שעושה מאמצים לאחד את שתי תנועות הנוער "פיתווה" ו"נג'דה" תחת חסותו.

תכנית לחזית לאומית דימוקרטית

מתפקידם של הכוחות המתקדמים בעם הערבי ללחום להקמת חזית לאומית אנטי-אימפריאליסטית דימוקרטית, על בסיס הדרישות הבאות:

(א) בטול המנדט הבריטי, הקמת מדינה דימוקרטית ועצמאית ערבית-יהודית.
(ב) הוצאת הצבא הבריטי מהארץ והעברת הבעייה של פלשתינה להכרעת ארגון האומות המאוחדות.

(ג) שוויון זכויות מלא של הערבים והיהודים.

(ד) העלאת רמת החיים של הפועלים והפלחים ובמיוחד ריפורמה אגררית.

(ה) בטול חוקי החרום.

(ו) התפתחות כלכלית חפשית של הארץ, שחרור מעול המונופולים הזרים.

(ז) שיתוף פעולה אנטי-אימפריאליסטי ערבי-יהודי.

נגד האימפריאליזם ומשענותיו הסוציאליות

אחדות מלאה בין הפועלים, הפלחים והאינטליגנציה חשובה ביותר למען גיבוש החזית הלאומית הדימוקרטית. אחדות זאת תחושל תוך מלחמה באימפריאליזם ובעושי-דברו בקרב העם הערבי. אי-אפשר ללחום בהצלחה באי-פריאליזם מבלי ללחום באותו זמן נגד משענותיו הסוציאליות ומבלי לנתק את ההמונים מהשפעתן. הנהגה ריאקציונית של התנועה הלאומית הערבית היא לא רק בעוכרי האינטרסים הסוציאליים של ההמונים הערבים, אלא בולמת גם את המלחמה הלאומית האנטי-אימפריאליסטית. תנועת הפועלים הערבית צריכה להיות גורם עצמאי ואבנגרד של התנועה הלאומית הערבית. שיתוף הפעולה עם המפלגות האחרות צריך לקום תוך שמירת העצמאות הפוליטית של מפלגת מעמד הפועלים ותוך הבלטת הדרישות הסוציאליות, שעל בסיסן אפשר לגייס את המוני העם מסביב לאבנגרד. הדברים המציינים את מפלגת מעמד הפועלים ברחוב הערבי הם: מלחמתה להגנת האינטרסים המיוחדים של הפועלים והפלחים הערבים; עמדתה העקבית במלחמה לעצמאותה של הארץ ולדימוקרטיוזציה שלה; קשירת המלחמה של העם הערבי לחופש עם המלחמה הכללית של כוחות הקידמה לשלום ולדימוקרטיה; תכנית דימוקרטית לגבי היישוב היהודי, ההכרה בצורך החיוני של אחדות יהודית-ערבית אנטי-אימפריאליסטית לשם הצלחת מלחמת-השחרור הלאומית ומלחמה נגד נסיונותיהם של המנהיגים הערבים הריאקציוניים לזהות את היישוב היהודי עם ההנהגה הציונית.

ה.

הבעיה הלאומית

מדיניות ה"הפרד ומשול"

הבעיה הלאומית היסודית של פלשתינה היא בעיית שחרור תושביה הערבים והיהודים מעול האימפריאליזם.

מתוך ראיית תפקיד מרכזי זה יש לנתח את היחסים בין היהודים והערבים. המפלגה הקומוניסטית לוחמת לביטול המשטר הקולוניאלי, לדימוקרטיה ולעצמאות. רק אז יוצרו בארץ תנאים להתקדמות לקראת משטר סוציאליסטי. כיום עומדת ארצנו לפני התפקיד של מלחמה לשחרור לאומי. המושג "שחרור לאומי" פירושו בתנאי ארצנו שחרור לאומי של התושבים היהודים והערבים כאחד. השחרור הלאומי של הערבים יבוא אך ורק עם השגת חירויות דימוקרטיות ושלטון עצמאי לארץ. אך לא פחות נכון הדבר לגבי היישוב היהודי. אין עתיד ליישוב היהודי

בארץ בתנאים של משטר קולוניאלי. רק משטר של דימוקרטיה ועצמאות בארץ יבטיח לישוב היהודי התפתחות חפשית, שגשוג כלכלי ובטחון. גורל הישוב היהודי קשור, איפוא, בגורל המלחמה האנטי-אימפריאליסטית בארץ ובמלחמה הכללית בעולם, למען שלום ודימוקרטיה. למרות האנטגוניזם הקיים עתה בין הערבים והיהודים, אין להם אינטרסים מנוגדים. האימפריאליזם מנסה ע"י דרגות שונות של ניצול ודיכוי להפריד בין העמים ולמנוע בעד מלחמתם המשותפת נגדו. הפרד ומשול" ממשיך להיות הנשק העיקרי של השלטון הקולוניאלי נגד תושבי הארץ.

לאחר ה-29 ביוני 1946

המאורעות בחדשים האחרונים, החל מהעשרים ושני ביוני, הם שלב חדש בדיכוי האימפריאליסטי בארץ. עד עתה נקט האימפריאליזם בדיכוי אכזרי ביותר וישיר לגבי האוכלוסיה הערבית. עשרות כפרים ערבים נהרסו על ידי הצבא הבריטי. עתה משתמש האימפריאליזם בשיטת דומות לגבי הישוב היהודי. אך כשם שבשעתו המיליטריזציה של הארץ לא היתה מופנית בחשבון אחרון נגד האוכלוסיה הערבית בלבד, אלא נגד כל תושבי הארץ, כך משטר האימים והטירור הנוכחי מצד הממשלה מכוון בחשבון אחרון לגיבוש השלטון הבריטי על גבם וחייהם של כל התושבים בלי הבדל עם.

מומנט חדש נוסף הוא שהממשלה אינה מצליחה לעורר מאורעות דמים בין היהודים והערבים. למרות הפרובוקציות שלה, למרות ההסתה של סוכניה, למרות ועדת החקירה האנגלו-אמריקאית שבאופן הקירחה ובמסקנותיה התכוונה, בין השאר, להגביר את הפירור הלאומי בארץ, ולמרות פעולות ההתגרות הפרובוקטוריות של הפשיסטים היהודים (פיצוץ מלון "המלך דוד" עם מספר גדול של הרוגים ערבים, הזתקפה על הבנקים ביפו ורציחת נוטרים ערביים וכו'). אין מצליחים לעורר התנגשויות בין ההמונים הערבים והיהודים. יותר מזאת: הגנו עדים בשנה האחרונה לשורה של פעולות משותפות בעלות חשיבות ממדרגה ראשונה של פועלים יהודים וערבים. בראש וראשונה יש לציין כאן את השביתה הכללית של עובדי הממשלה (עובדי הדואר, הטלפון, הטלגרף והרדיו, פקידי הממשלה, הרכבות והנמל); שבועיים ימים לחמו יחד עשרות אלפים פועלים יהודים וערבים. האמיר עבדאללה מצד אחד וריאקציונרים יהודים מצד שני ניסו להסית את השובתים אחד בשני על בסיס לאומי, אך ללא הצלחה. לא הועילו הקריאות שהשביתה היא באינטרס של... הליגה הערבית, ולא הועילו הצעקות שהשביתה היא... ציונית. שלשים וחמשה אלף השובתים, ערבים ויהודים עמדו מלוכדים עד הסוף, עד הנצחון. לאחר מכן פרצו שביתות משותפות של פועלים יהודים וערבים בחברות הנפט "סוקוני וואקום" ו"של". שביתות משותפות גדולות כאלו של פועלים ערבים ויהודים הם תופעה חדשה בארץ ומוכיחה על שינויים חשובים שחלו בעקב ההתפתחות בשנות המלחמה, כתוצאה מעבודתם המשותפת של עשרות אלפי פועלים ערבים ויהודים בעבודות הממשלה והצבא. וכמו-כן כתוצאה של השפעת

האידיאלים של מלחמת השחרור האנטי־פשיסטית על חלקים ניכרים של ציבור הפועלים היהודי והערבי. ההופעה המשותפת של המפלגה הקומוניסטית הפלשתינאית וה"ליגה לשחרור לאומי" הערבית בכרוז אל השובתים העלתה על נס את האחדות היהודית־ערבית שהושגה בשביתה.

אין זאת אומרת שהאימפריאליזם אמר נואש. אין זאת אומרת שהריאקציונרים היהודים והערבים אינם ממשיכים במאמציהם למען הגברת המתיחות בין היהודים והערבים. אך הכרת ההמונים, הן של הערבים והן של היהודים בגדה יתרה, ואינם נגררים כיום בנקל אחרי פרובוקציות.

החרם הכלכלי

אך אם לא הצליח המשולש הריאקציוני של האימפריאליזם, המנהיגים הריאקציוניים של הערבים והיהודים להשיג את משאת נפשם במלואה. הרי הצליח באופן חלקי. עלה בידם לארגן בויקוט כלכלי הדדי בין יהודים וערבים. יהודים משמידים ירקות ערביות בשווקי תל־אביב, ירושלים וחיפה. ערבים מעמידים משמרות ליד חנויות יהודיות בגבול יפו תל־אביב ומטילים קנסות על "העבריינים", הקונים סחורות "ציוניות" (קרי: יהודיות). בחנויות הירקות והפירות היהודיות תלויות כתבות רשמיות: "כאן אין מוכרים תוצרת סוריה והלבנון" ונוצר מוסת קורא ברחובות: "אל תקנו תוצרת זרה" (קריא ערבית). אך ב־1946 בכל זאת יותר קשה היא המלאכה של בעלי תורת הגזע מבין היהודים והערבים. המונים נרחבים מבין היהודים והערבים מתנגדים לחרם.

החרם הכלכלי ההדדי של היהודים והערבים ניתמך על ידי הממשלה שאינה נוקפת אצבע נגדו. משלחת מסחרית בריטית שביקרה בסוריה הכריזה בפומבי לפני העתונאים בדמשק: "אם תמשיכו להחרים את התוצרת הציונית — הננו בטוחים, כי תשיגו את מטרתכם הלאומית".

בשטחים אחרים מנסה האימפריאליזם בעזרת סוכניו להפריד בין היהודים והערבים בדרכו המסורתית: להפוך כל בעיה כלכלית או סוציאלית לסכסוך יהודי ערבי. כך, עם התחלת חוסר העבודה, במקום ללחום נגד הממשלה האחראית למצב זה, התחילה פעולת הגירוש של פועלים ערבים מהפרדסים. כך גם בענין התקציב הממשלתי החדש משנת 1946—47, אשר 30% (!) ממנו מוצא למשטרה, בתי סוהר ורק אחוזים פועלים לבריאות וחינוך. אך במקום להילחם נגד התקציב הממשלתי ביסודו, מתנהלת מלחמה בין מנהיגי היהודים והערבים על חלקם של היהודים והערבים בהקצבות האפסיות לחינוך ובריאות.

ברור, אם כן, שלא רק בבעיות הגדולות, היסודיות של הארץ, אלא בכל שטחי ותאיה החיים מורגשת אותה המגמה מצד הממשלה והשוביניסטים היהודים והערבים: להפנות את זעם ההמונים מהניצול והדיכוי הקולוניאלי לעבר מלחמה בין יהודים וערבים. אופיינית היא העובדה, שלאחר 4 ימי עוצר רצופים בתל־אביב, עת התמרמרות ההמונים נגד השלטון הקולוניאלי היתה חריפה ביותר, פרצו פרחים יהודים מוסתים לשוק הכרמל בתל־אביב וגרשו את רוכלי הירקות הערבים. למחרת חזר צבא בריטי לשמור על... השלום.

כל הדברים האלה מאשרים את מה שאמרנו: הפירוד הלאומי הוא בעוכרי היהודים והערבים. הוא אינו מאפשר את הצלחת מלחמתם נגד האויב המשותף. רק חזית דימוקרטית יהודית-ערבית תוכל לנצח את האימפריאליזם ולשחרר את הארץ. זהו הסלע האיתן שאליו ינופצו אף הטנק והאווירון הבריטי. זוהי הדרך הבטוחה ביותר לשחרור לאומי של הערבים והיהודים.

משלים את עצמם אותם היהודים, החושבים בתמימותם כי יצליחו להטות את הסדי האימפריאליזם לצדם ולעשותו ל"פרויקטור". כמו־כן, משלים את עצמם אותם הערבים החושבים כי האימפריאליזם הוא עתה "אתם". האימפריאליזם נשאר אותו האימפריאליזם — אויבם של היהודים והערבים, הן כאשר הרס כפרים ערבים, והן כאשר הוא הרס משקים יהודיים. הטכסיסים שלו אינם משנים את מהותו. כשם שלפני המלחמה לא פעל הוא מתוך דאגה ליהודים, כך אחרי המלחמה הוא אינו פועל מתוך דאגה לערבים. הוא שואף לרכוש ואם לאו — להכריח את המנהיגים היהודים והערבים לעשות אתו שותפות בהקמת הבסיסים הצבאיים שלו בארץ ובניצול ההמונים של שני העמים. לכן ברור, שהפתרון לבעיית פלשתינה אינו בהסכם אנגלו-ערבי או אנגלו-יהודי. הדרך לשחרור היא בהסכם יהודי-ערבי למען שחרור הארץ-המולדת לכל תושביה הערבים והיהודים.

י ס ו ד ו ת

בארץ חיים שני קיבוצים לאומיים. כל תכנית לפתרון בעיית הארץ צריכה לקחת בחשבון את העובדה הזאת ולהבטיח לשני העמים זכויות ואפשרויות שוות להתפתחות לאומית חפשית, הבעיה הלאומית בארץ היא מיוחדת במינה. פלשתינה היא ארץ — דו־לאומית, אולם אין הערבים והיהודים חיים בטריטוריות נפרדות; שתי האוכלוסיות שזורות על פי רוב אחת בשניה. חלק ניכר של היהודים מרוכז בתל־אביב והסביבה. מתוך ישוב יהודי של 539,000 בסוף שנת 1943 היו בתל־אביב והסביבה 238,717 יהודים שהם 44,3% של כל הישוב. בירושלים והסביבה קרוב ל־100,000 יהודים שהם כ־18% מכלל הישוב. בחיפה והסביבה הקרובה כ־70,000 אלף יהודים, שהם כ־12,5% מכלל הישוב. השאר מפוזרים ביתר חלקי הארץ: כ־5,000 באיזור עמק־חפר, כ־10,000 בטבריה, צפת והסביבה, כ־3,000 באיזור נהלל וכו'.

ועוד: אם ניקח את הישוב היהודי לפי הארגון המוניציפלי בשנת 1944, נקבל את התמונה הבאה:

מאורגנים:		המספר האבסולוטי	באחוזים
(א) בסקטור היהודי בכל חלקי הארץ		290.000	51,3%
(ב) בסקטור המערב (מועצות ערביות-יהודיות)		195.000	34,5%
(ג) בלתי מאורגנים בסקטור מוניציפאלי יהודי		80.000	14,2%
סך־הכל		565.000	100,0%

(המספרים לפי "דו"ח הוועד הלאומי להקופת נובמבר 1944 — ינואר 1946").

הערים המעורבות הן: ירושלים, חיפה, טבריה וצפת. אף תל-אביב ויפו מהוות מבחינה גיאוגרפית יחידה אחת וקשורות קשרי כלכלה הדוקים. במלים אחרות, אי-אפשרית הפרדה טריטוריאלית בין שני העמים בארץ.

ומבחינה כלכלית: אי-אפשר להפריד בין הכלכלה היהודית והערבית, ובין אפשרויות ההתפתחות של שתיהן. אי-אפשר לבצע תכנית פיתוח רצינית בלי מי-הירדן, בלי כוח החשמל; אי-אפשרית היא התגוננות כלכלית בלי אחדות מלחמה של הערבים והיהודים נגד המונפולים הבריטיים. למרות החרם קיים מסחר מפותח בצנורות שונים בין היהודים והערבים.

כללו של דבר, הן מבחינה טריטוריאלית והן מבחינה כלכלית אי אפשר להפריד בין היהודים והערבים. מזימות חלוקה עלולות להחניק את ההתפתחות של שני העמים, להגביר את האנטגוניזם הלאומי ולשעבד עוד יותר את היהודים והערבים לאימפריאליזם.

בהתאם לעקרון הלניני של פתרון השאלה הלאומית הקולוניאלית לוחמת המפלגה הקומוניסטית לזכות ההגדרה העצמית של פלשתינה, תוך הבטחת שיוויון הזכויות הלאומי. ההתעלמות מההכרח להילחם לזכות ההגדרה העצמית של הארץ והתביעה להגדרה עצמית לגבי היהודים לחוד והערבים לחוד מסייעת בידי האימפריאליזם והריאקציה המקומית במזימות החלוקה והפירוד הלאומי, במניעת הסולידריות הבינלאומית של הפועלים והמוני-העם היהודים והערבים. אי-אפשר להפריד את השחרור הלאומי של היהודים בארץ מהשחרור הלאומי של הערבים. השחרור מעול האימפריאליזם יתכן רק כשחרור משותף. תוך מלחמה משותפת, תוך הסכם דימוקרטי ערבי-יהודי, ומעל לכל, תוך גידול וחיוק הכוחות הדימוקרטיים הערביים והיהודים ואחדותם.

במשטר הדימוקרטי שיקום בארץ לאחר השחרור מהאימפריאליזם הכרחי להבטיח שלטון-עצמי ליהודים באיזורים הרצופים, אשר בהם הם מהווים רוב; כל זה במסגרת המדינה הדימוקרטית והעצמאית הערבית-יהודית. אופיה הערבי-יהודי של הארץ ימצא את ביטויו בממשלה דימוקרטית, בה יהיו מיוצגים הערבים והיהודים.

בדברנו על אופיה הערבי-יהודי של הארץ אין אנו מתכוונים — כאמור — לחלוקה טריטוריאלית בין שני העמים. אך במידה לא פחותה מזו בלתי ממשית היא תכנית הפריטט. קודם כל דבר זה גורר אחריו הכרעת „הצד השלישי“. שנית זה מונע מראש אחדות יהודית-ערבית ומחלק את התושבים לא לפי האינטרסים הממשיים שלהם, המעמדיים והלאומיים האמיתיים, אלא על בסיס גזעי, מה שמוכרח להביא לפירוד לאומי נוסף. לא הפריטט יבטיח את הזכויות של הישוב היהודי בארץ ואת אפשרויות ההתפתחותו הבלתי-מופרעת. דבר זה יכול להיות מובטח לא ע"י פריטט בין ד"ר היכל, ראש עיריית יפו ורוקח, ראש עיריית תל-אביב. דבר זה יכול להיות מובטח כאשר בתל-אביב יהיו כוחות מתקדמים יהודים חזקים, וביפו — כוחות מתקדמים ערביים חזקים. ובתקופת מעבר, על ידי

ערביות ממשיות של ארגון האומות המאוחדות בהשתתפותה האקטיבית של ברית-המועצות.

רק בפלשתינה דימוקרטית, רק בפלשתינה עצמאית ערבית-יהודית, בה לא ישלטו צ'רצ'יל ובווין, ג'אמל חוסייני ובן-גוריון — יוכלו שני עמי הארץ לפתח באופן חפשי את חייהם הלאומיים, כלכלתם ותרבותם. בית לאומי ליישוב היהודי בארץ יהיה רק עם ביטול השלטון הקולוניאלי, רק בברית עם כוחות הקידמה בעם הערבי ובעולם, רק תוך מלחמה אנטי-אימפריאליסטית.

האפשרי הסכם יהודי-ערבי ?

על שאלה זו עונים אנו בחיוב. יותר מזאת: היל כבר נסיונות להגיע לידי הסכם כזה, אך המדיניות של הברית עם האימפריאליזם מצד הסוכנות היהודית — הכשילה אותה. לפני ועדת החקירה האנגלו-אמריקאית גילה הד"ר מגנס, — כי במשא ומתן ב-1936 בין מנהיגים ערבים ובין הסוכנות, הסכימו הראשונים להגירה יהודית גדולה. ב-1946 היה צריך להגיע מספר היהודים בארץ ל-800 אלף. ז"א. אילו בוצע הסכם זה היו נמצאים עכשיו בארץ 40% יהודים. מדוע נכשל ההסכם הנ"ל? זאת גילה משה שרתוק בפני אותה ועדת החקירה ביום 26.3.46, באמרו: "אילו מנהיגים ערביים נטו להסכים לעליה בשיעור ניכר מאד, אך הם הציגו תנאים שאי אפשר היה לקבלם. מן הנמנע היה שהיהודים יביאו לידי חיסולו המידי של המשטר המנדטורי הבריטי; לא היה זה מתפקידם, והם גם לא ששו ביותר בימים ההם לאפשרות כזאת".

מכאן אנו למדים כמה דברים: א. כי אפשרי הסכם יהודי-ערבי; ב. כי הסכם כזה אפשרי רק אם תכנון יהיה מבוסס על ביטול השלטון הבריטי; ג. כי בתנאים של הסכמת הישוב היהודי למלחמה אנטי-אימפריאליסטית יחד עם העם הערבי השכן — קיימת נכונות להסכם בשאלה הכאובה של ההגירה היהודית. לא שאלת ההגירה מעכבת, איפוא, בעד ההסכם היהודי-הערבי.

מכאן אנו למדים, כמו-כן, שהמטרות הפוליטיות של ההנהגה הציונית, מטרות השתלטות, מטרות של יצירת רוב למדינה עברית מונעים ממנה את האפשרות של הסכמה לביטול שלטון הדיכוי המנדטורי בארץ. יותר מזאת: כל תכניתה להגשמת מדיניותה מבוססת על התקוה לקבלת עזרת האימפריאליזם ועל היותה בת-ברית לשלטון הקולוניאלי. מכאן חלק גדול מהקשיים להסכם יהודי-ערבי.

הסכם בענין ההגירה הוא קודם כל בעיה פוליטית. הסכם יהודי-ערבי בענין ההגירה נתקל בקשיים גם בשל התנגדותה של התנועה הציונית לפתרון בין-לאומי של בעיית יהודי המחנות, לפתיחת שערי כל הארצות לפליטים, תוך השתתפותה של הארץ הזאת. הסיסמא: "רק לארץ-ישראל" — אין לה משמעות של דאגה לפליטים (כי היא מונעת בעד פתרון בינלאומי של בעיית הפליטים ומאריכה לכן, את סבלותיהם) אלא משמעות פוליטית, למטרת מימוש תכנית פוליטית בפלשתינה. ברור לכן שכל הדיבורים על "רצון להסכם" עם הערבים אינם אלא דברי צביעות,

אם מצד אחד מאיימים בהשתלטות ע"י מלחמה לרוב, ומצד שני הומכים בשלטון הקולוניאלי ומתנגדים לביטול המנדט ולהקמת משטר דימוקרטי בארץ. ההנהגה הערבית הנוכחית, המיוצגת על-ידי ג'מאל חוסייני מונעת בעד הסכם יהודי-ערבי באותה המידה כמו ההנהגה הציונית. המנהיגים הערביים הרשמיים אינם רוצים להכיר במצב החדש של קיום ישוב יהודי. הדיבורים הרמים של המנהיגים הערבים הנוכחים בדבר מלחמתם לחופש ועצמאות של הארץ מופרכים מעיקרם על-ידי התנגדותם להסכם יהודי-ערבי. זוהי שירותם למדיניות ה"הפרד ומשול" של האימפריאליזם.

תכנית להסכם יהודי-ערבי

הנכונות או אי-הנכונות להסכם אינה נקבעת לפי ההצהרות, שרובן מכוונות ליצור רושם בחוץ-לארץ. הנכונות נקבעת לפי התכנית המדינית — האם אמנם מבטאת היא את האינטרסים של שני עמי הארץ ומסוגלת ללכדם למלחמה משותפת נגד השלטון האימפריאליסטי.

כל הסכם יהודי-ערבי מוכרח להשטן על יסוד העצמאות של הארץ לפי התכנית כדלקמן:

- א. ביטול המנדט הבריטי; הוצאת הצבא הבריטי יהבאת בעיית הארץ להכרעה בפני ארגון האומות המאוחדות.
 - ב. עצמאות הארץ. הקמת מוסדות דימוקרטיים ארציים, מחוקקים ומוציאים לפועל, אשר חוקתם תבטא את העיקרון של שוויון זכויות אזרחי ולאומי מלא של שני העמים בארץ ואת אופיה הדו-לאומי הערבי-יהודי.
 - ג. המדינה שתקום אינה יכולה להיות ערבית אקסקלוזיבית או יהודית גרידא, היא מוכרחה להיות מדינה פלשת'ינאית, דימוקרטית ועצמאית, ערבית-יהודית.
 - ד. הבטחת זכויות דימוקרטיות מלאות ושוות לכל תושבי הארץ, בלי הבדל גזע, עם, דת ומין. ערובה חוקית לחופש המצפון, הדיבור, הארגון והדפוס. ביטול כל חוקי החרום.
 - ה. הבטחה חוקית של הזכויות והאפשרויות הלאומיות השוות ומניעת כל אפשרות של השתלטות עם אחד על משנהו.
 - ו. ערבויות בינלאומיות מטעם ארגון האומות המאוחדות להגשמת הקונסטיטוציה הדימוקרטית.
- המפתח להשגת הסכם דימוקרטי זה הוא בהגברת הכוחות המתקדמים בקרב היהודים והערבים ואחדותם. כל החלשת הכוחות הריאקציוניים ברחוב הערבי תעודד ותחזק את הכוחות הפרוגרסיביים ברחוב היהודי. ולהיפך, חיווקם של הכוחות הדימוקרטיים היהודים, תחליש את השפעת המנהיגים הריאקציוניים ברחוב הערבי.

זהות האינטרסים של המוני שני העמים

הבעייה של היחסים בין היהודים והערבים אינה של שוויון מספרי או של

פריטט. חלוקת האינטרסים אינה לפי הקו הלאומי, אלא לפי הקו המעמדי. יש יותר אינטרסים משותפים לפועל התעשייה היהודי והערבי, מאשר לפועל היהודי וראש עיריית תל-אביב רוקח, מנהל חברת האשלג, נובומיסקי, או הספסר טרכטנגוט. יש יותר אינטרסים משותפים לפועל החקלאי היהודי והערבי מאשר לפועל הערבי ולד"ר היכל, ראש עיריית יפו, בעל האחוזות ג'מאל חוסייני או הספסר קאראמאן. ולפי שיקול זה יש לנו כבר רוב בארץ, רוב של עמלים יהודים וערבים, אשר האימפריאליזם בעזרת בעלי האחוזות והבורגנות משני העמים רוצה להפריד ביניהם ולהסיתם למלחמה לאומנית-הדדית. אילו ישבו רוקח וד"ר היכל בבית מחוקקים אחד, היו שניהם מצביעים יחד בעד הטלת מסים גבוהים על דלת העם ומסים נמוכים עד כמה שאפשר על בעלי-היכולת. ונסיון עיריית ירושלים יוכיח. ריאקציר גרים יהודים וערבים הצביעו שם יחד בעד מסים בלתי פרוגרסיביים ונגד סיפוק הדרישות האלמנטריות של עובדי העירייה, שנאלצו לאחוז כמה פעמים בנשק השביתה.

אך לא רק האינטרסים המעמדיים של פועלי שני העמים הם משותפים. גם האינטרסים הלאומיים משותפים המה. האינטרסים של המוני העם הם האינטרסים הלאומיים האמתיים של העם. בתנאים של משטר קולוניאלי שני העמים השוכנים בארץ משועבדים המה. השליט היחידי בארץ הוא השלטון האימפריאליסטי, המחלק פירוורים לקויזלינגים יהודים וערבים. משטר דימוקרטי בארץ, המבוסס על שוויון זכויות מלא לשני העמים יביא שחרור לאומי הן ליהודים והן לערבים. אם היום אף העיריות משועבדות הן לשרירות לבו של מושל המחוז הבריטי, הזכאי למחוק או להוסיף כראות עיניו כל סעיף שהוא בתקציב, הרי במשטר חפשי ודימוקרטי יהיה לתושבי הארץ שלטון עצמי מלא. אם כיום מוצא רוב התקציב של המדינה למשטרה, בתי-סוהר ומחנות-ריכוז, והפועלים נאלצים מתוך פרוטותיהם הדלות להחזיק את בתי-הספר ושירותי הבריאות (למשל, קופת-חולים), הרי במשטר דימוקרטי התקציב יוצא לטובת העם. חיינו לא יהיו הפקר לסולדטסקה אימפריאליסטית וכבודנו הלאומי לא יחולל ע"י צבא משתולל.

זאת ועוד: משטר דימוקרטי אין פירושו משטר, בו ישלטו ג'מל חוסייני ורוקח. המשטר הדימוקרטי לא יוקם אלא תוך מלחמה עם החוגים הפרואימפריאליסטיים היהודים והערבים בד בבד עם המלחמה נגד האימפריאליזם עצמו. אי אפשר להלחם בהצלחה נגד האימפריאליזם, מבלי ללחום באותו זמן נגד משענותיו הסוציאליות. שלטון של ג'מאל-חוסייני — היכל — קאראמאן אינו באינטרס של ההמונים הערבים, כמו ששלטון של רוקח — נובומיסקי — טרכטנגוט אינו באינטרס של ההמונים היהודים. נסיון המנצלים היהודים להפחיד את ההמונים בשלטון המנצלים הערביים, ולהפך — אינו אלא תכסיס והטוואה לתמיכת הריאקציה משני העמים בשלטון העריצים הבריטיים, אשר מרווחיהם היא מקבלת חלק בדיכוי-הדעות. המשטר הפוגע ביותר באינטרסים הלאומיים והסוציאליים, הן של ההמונים היהודים והן של ההמונים הערבים הוא משטר הדיכוי הקולוניאלי: משטר השעבוד

הכלכלי וחוסר מוסדות מייצגים; המשטר של עוצר קולקטיבי, מאסרים המוניים, מחנות-ריכוז, גדרית-תיל, יריות בהמונים, רציחות, גזל ושוד.

המלחמה של העמים הקולוניאליים לשחרור צריכה להיות מכוונת נגד כל אימפריאליזם. כל החלפת אימפריאליזם אחד בשני, אימפריאליזם בריטי באימפריאליזם אמריקאי לא תבטל את השעבוד הקולוניאלי, אף על פי שהוא ילבש צורות חדשות.

חזית משותפת של פועלים יהודים וערבים ואגודותיהם המקצועיות צריכה להוות את הבסיס לחזית דימוקרטית יהודית-ערבית אנטי-אימפריאליסטית. חזית כזאת יחד עם עזרת ארגון האומות המאוחדות תבטיח יותר מכל דבר אחר שלום וחופש לעמי ארצנו.

מול נסיונות הריאקציה היהודית לרכוש כבן-ברית את האימפריאליזם, "לצדה" ונגד הערבים; מול נסיונות הריאקציה הערבית לרכוש כבן-ברית את האימפריאליזם "לצדה" ונגד היהודים, לוחמת המפלגה הקומוניסטית לחזית דימוקרטית של ההמונים היהודים והערבים נגד האימפריאליזם ועושי דברו.

1.

בעיות העם היהודי

המאבק בזירה הבינלאומית ובכל ארץ וארץ במשך השנה האחרונה בין הכוחות הדימוקרטיים וכוחות הריאקציה משתקף במידה מכרעת במצבו של העם היהודי בכל אתר ואתר.

הקיבוץ היהודי הגדול והחשוב ביותר באירופה הוא היהדות הסובייטית. לפי הדו"ח שמסר הסופר היהודי-האמריקאי בן-ציון גולדברג לאחר שובו מביקורו בברית המועצות באמצע 1946 נשארו בברית-המועצות לאחר ההשמדה הנאצית 3 מיליון יהודים, מזה מליון באוקראינה, כ-400 אלף ברוסיה הלבנה. במוסקבה גרים כ-400 אלף יהודים.

יהודי ברית-המועצות מקימים את חייהם על חורבות הפאשיזם בברית-אחים עם כל העמים הסובייטיים ובעזרת הממשלה הסובייטית. כיום יש בברית-המועצות 380 קהילות יהודיות מאורגנות. היהדות הסובייטית היא היהדות החפשית ביותר ובעלת ההרכב הסוציאלי הבריא ביותר. המשטר הסובייטי מעניק ליהודים את מלוא האפשרויות להתפתחות לאומית ולפיתוח ממלכתיות יהודית עצמית בבירוביג'אן. נצחון הכוחות הדימוקרטיים בשורת ארצות באירופה לאחר המלחמה הביא לביטול ההפלות הגזעיות והלאומיות. בארצות, כגון יוגוסלביה, בולגריה, צ'כסלובקיה, רומניה וכו' נהנים היהודים משוויון זכויות מלא ויחד עם כל הכוחות הדימוקרטיים

מבני העמים שוחרי החופש, לוחמים לביסוס המשטרים החדשים ולקימום חייהם הם. אף בפולין ההרוסה הוקמו מאות קואופרטיבים יהודים, אלפי יהודים התישבו על הקרקע ובעיקר במחוזות המערביים, התחילו להתפתח חיי תרבות יהודיים (תיאטרון, עתונות וכו'). מתפקידם של כל היהודים בארצות שלא סבלו מההשמדה הנאצית לחושיט כל עזרה אפשרית לקימום חיי יהודי אירופה.

אך עדיין לא נעקרו היסודות הפאשיסטיים והאנטישמיים בכל הארצות. הם התבצרו באופן מיוחד בפולין. שם הם ירדו למחתרת ומבצעים מהמארב מעשירי נגד דימוקרטים פולנים, חיילים סובייטיים ויהודים. הממשלה הפולנית וכל הכוחות הדימוקרטיים בפולין היו מזמן כבר מחסלים את הכנופיות של אנדרס. אך כאן הסתבך הדבר כתוצאה מהעזרה העצומה המוגשת לכנופיות הרוצחים הפאשיסטיים בפולין על ידי ממשלות אנגליה ואמריקה. צבא אנדרס קיים על השבון האוצר הבריטי. מליונים דולארים ופונטים וכמויות עצומות של נשק נשלחים בצינורות אנגלו-סאקסיים למחתרת הפאשיסטית בפולין.

כיצד ללחום נגד שיירי הפאשיזם והאנטישמיות? איך להבטיח את עתידו של העם היהודי? לכך ישנה רק דרך אחת: להכניע עד הסוף את החיה הפאשיסטית ומשתוללת לאחר שקיבלה מכות אנושיות בזמן המלחמה. בצרפת, ובבלגיה, בארצות הבלקאן ובכל רחבי אירופה צועדים רוב היהודים בשורות הכוחות הדימוקרטיים. הם רואים בנצחון הדימוקרטיה את נצחונם הלאומי, את הבטחת עתידם. הם מבינים שמהפאשיזם ומהאנטישמיות אין לברוח. הכרחי להשמידו.

מספר יהודי אירופה

כתוצאה מההשמדה האיומה של 6 מיליון יהודים על ידי הנאצים — נשארו באירופה, מחוץ לברית-המועצות, רק כ-1½ מיליון יהודים. לפי ההערכה של ועדה החקירה האנגלו-אמריקאית היתה החלוקה של היהודים באירופה בשנת 1946 כדלקמן:

אוסטריה	15.000	הונגריה	215.000
בלגיה	33.000	איטליה	46.000
בולגריה	45.000	(מזה 16.000 פליטים)	
צ'כוסלובקיה	65.000	פולין	80.000
צרפת	180.000	(אחרי הריפוטריאציה מ.ס.ס.ר.)	
גרמניה	94.000	גדל המספר בהרבה)	
(מזה 74.000 פליטים)		רומניה	335.000
יוון	10.000	יוגוסלביה	11.000
הולנד	30.000		

נוסף על כך בארצות שלא היו תחת שלטון הנאצים:

בריטניה	350.000	(מזה 50.000 פליטים)	
פורטוגל	4.000		
שבדיה	19.5000	(מזה 12.000 פליטים)	
שביצריה	28.500	(מזה 10.500 פליטים)	

בעיית יהודי המזרחות

בעיה מיוחדת היא בעיית המזרחות. בה בשעה שבמזרח גרמניה עוברים היהודים לחיים נורמליים ופרודוקטיביים, מפקירים האנגלים והאמריקאים מתוך חשבונות פוליטיים את הפליטים במזרחות.

חוגים יהודיים מסויימים, ובראש וראשונה בתוך ההנהגה הציונית מסייעים למדיניות זאת של הפקרת הפליטים היהודים במזרחות על-ידי כך שענין הפליטים הפך אצלם כלי שרת למימוש תכניותיהם הפוליטיות. הם משתדלים לסכל כל אפשרות של חיסול המזרחות, של מעבר הפליטים לחיים נורמליים ופרודוקטיביים באירופה, ואף מתנגדים להגירת יהודי המזרחות, אם זו אינה מכוונת לפלשתינה. התוצאה של מדיניות זאת היא, שלא הופעל כל כוחו המאוחד של העם היהודי למען חיסול המזרחות והצלת הפליטים מחיי גיוון פסי ורוחני. עתה, עם התקרב החורף השני במזרחות, מן ההכרח שכל הקיבוצים היהודים יעלו את הדרישה הנמרצת: יפוקו המזרחות בגרמניה! יש לתת את כל האפשרויות לנציגי הממשלות הדימוקרטיות ולנציגי הקיבוצים היהודים באירופה לבוא במגע עם יהודי המזרחות בגרמניה כדי לאפשר ליהודים הרוצים בכך לחזור לארצות מוצאם, בעלות המשטרים הדימוקרטיים.

יש לאפשר ללא כל דיחוי את ההגירה של שאר יהודי המזרחות במסגרת של הסדר בינלאומי לאמריקה, אנגליה, פלשתינה וארצות אחרות. כאמור למעלה, אפשרי הוא הסכם יהודי-ערבי בענין השתתפותה של פלשתינה בפתרון הבינלאומי של בעיית הפליטים היהודים. אם לא תהייה קשורה בעיה זו בתכניות המדיניות האנטי-דימוקרטיות של נציגי הסוכנות היהודית.

יחד עם כל הכוחות הדימוקרטיים

פתרון הבעייה היהודית אינו בהגירה, אלא בנצחון הכוחות הדימוקרטיים, בעקירת שרשי הפאשיזם והאנטישמיות עד היסוד. הפתרון המלא של השאלה היהודית יבוא רק עם נצחון הסוציאליזם. אך במידה שקיימת בעייה של פליטים יהודים כתוצאה מזוועות מלחמת העולם השנייה, הכרחי הוא לפתרה מיד מבלי לסבכה בענינים מפלגתיים צרים, ומבלי לתת לאימפריאליסטים האנגליים והאמריקאיים להשתמש בבעייה זו כבאחד מאמצעי המלחמה נגד המשטרים הדימוקרטיים במזרח אירופה. יש ללחום נגד האלמנטים הבלתי-אחראיים הזורעים בהלה ופניקה בין יהודי אירופה והמפקירים אותם לחיי נדודים וגיוון. הכרחי לרכז את מלחמתו של העם היהודי מסביב לדרישות הבאות:

- (1) הפסקת העידוד, הניתן לרוצחי היהודים באירופה על-ידי ממשלות אנגליה ואמריקה. ובמיוחד הפסקת העזרה לכנופיות אנדרס בפולין.
- (2) העמדת האנטישמיות בכל הארצות מחוץ-לחוק וראייתה כפשע פלילי.
- (3) הענשת כל פושעי המלחמה בכל חומר הדין.
- (4) עזרה לקימום חייהם של יהודי אירופה.
- (5) פירוק המזרחות בגרמניה והסדר בינלאומי של בעיית ההגירה.

(6) גיוס עזרה בינלאומית נגד ההתקפות של האימפריאליזם הבריטי על היישוב היהודי בפלשתינה.

האינטרס הלאומי של העם היהודי — אשר שליש מבניו הושמדו במלחמה — דורש ממנו לעמוד במלחמה בשלום — מחנה הדימוקרטיה — נגד מציתי המלחמה, הזורעים את רעל הפאשיזם והאנטישמיות ומאיימים בסכנות חדשות על העם היהודי.

מלחמתו של העם היהודי אינה מבודדת. לא מלחמתו של העם היהודי בלבד נמשכת לאחר המלחמה. נמשכת המלחמה של כל העמים שוחרי החופש להשלמת הנצחון על הפאשיזם, לבל תהא לו תקומה. מלחמה זאת קשורה כיום עם מלחמה לשלום בריקיימא ולביסוס הדימוקרטיה בכל ארץ וארץ.

1.

המפלגה הקומוניסטית

ההתפתחות בין ועידה לוועידה

בתקופה שבין שתי הוועידות הלך והתגבש הקו הפוליטי של המפלגה לאור נסיון המציאות ולאור ההתפתחות הפוליטית בעולם ובארץ. כרגיל, הריאקציה היהודית מתקיפה את הקו המדיני של המפלגה כפוליטיקה „פרו־ערבית“. לעומת זאת מתארים הריאקציונרים הערבים את מדיניות הקומוניסטים כ„פרו־יהודית“. אך אנו איננו רואים בכך כל בקורת שלילית. להפך, טענות אלו — מחמאות הן בשבילנו. מדיניות המפלגה הקומוניסטית הפלשתינאית היא באמת פרו־יהודית ופרו־ערבית ואין בכך כל סתירה, כפי שנדמה לריאקציונרים צרי־מוח. כל מדיניות דימוקרטית אנטי־אימפריאליסטית מוכרחה לבטא את האינטרסים הלאומיים של שני העמים בארץ.

ההחלטה של הוועד המרכזי לעבור מעתון שבועי לעתון יומי מבטאת את התרחבות עבודתה של המפלגה וגידול התמיכה בה מצד הפועלים והמוני־העם. הישגינו החשובים בבחירות המוניציפליות (7% מקולות ראשון־לציון ; 12% מקולות נהריה) ובאגודות המקצועיות במשך השנה, לאחר ההישג לפני שנתיים בבחירות לאספת־הנבחרים, מציינים את קו ההתפתחות של המפלגה.

הסיעה הקומוניסטית בהסתדרות

תפקיד רב ממלאת הסיעה הקומוניסטית בהסתדרות, אשר התחילה להתארגן לאחר שבוטל האיסור לפועלים קומוניסטים להשתייך להסתדרות. הסיעה הקומוניסטית

טית בהסתדרות חיוקה והרחיבה את פעולות המפלגה בהסתדרות ובמקומות העבודה. כל חבר במפלגה חייב להיות חבר ההסתדרות ולעזור לעבודתה של הסיעה הקומוניסטית. יש לראות בפעולה במקומות העבודה ובאגודות המקצועיות את מרכז הכובד של פעולת המפלגה. חשיבות רבה ישנה לפעולות הסיעה הקומוניסטית בהסתדרות, הן מבחינת המלחמה המקצועית של מעמד הפועלים והן מבחינת המלחמה הפוליטית האנטי-אימפריאליסטית של המוני-הישוב. הנסיונות הראשונים של המפלגה להשתתף בבחירות לאגודות המקצועיות הוכיחו את גידול השפעתה.

באיגוד החיילים המשוחררים

שטח נוסף, בו פעלה בהצלחה המפלגה במשך השנה הוא בקרב החיילים המשוחררים. אחרי חזרם מהצבא נוכחו אלה בהפרת כל ההבטחות החגיגיות ביותר מצד הממשלה, העיריות והמסדות הלאומיים. מצב השיכון של חיילים רבים הוא בכי רע. חדשים על חדשים מתרוצצים הם מיואשים, ולולא לקחו את הענין לידיהם, היה המצב גרוע פי כמה. מצב העבודה של החיילים המשוחררים אף הוא אינו ורוד כל כך. מורגש חוסר דאגה מספיקה במידה כל שהיא לגבי אלה שהתנדבו למלחמה באשמדאי הנאצי.

בשנה זאת התחיל המגע הבלתי-אמצעי של המפלגה (לאחר תקופת האי-ליגליט) עם כוחות הקידמה בעולם. במשך השנה התבלט כוחה הפוליטי וכוח ראיית הנולד של המפלגה (לגבי מסקנות ועדת-החקירה וכו'). המפלגה עיבדה תכנית פוליטית נכונה ומתקדמת אשר המונים רחבים יותר ויותר מתחילים להתרכז סביבה. אחד האותות לכך, ההתעניינות בעתון והכפלת תפוצתו של "קול-העם", המופיע עתה ב-5 שפות. המפלגות האחרות הנחילו אכזבות אחרי אכזבות להמונים. יום-יום השלו הם את ההמונים להאמין בהבטחת אימפריאליסטים בריטיים, או מדינאים אמריקאיים (טרומן). תכניותיהם עלו בתוהו. בתנאי המבוכה השוררים עתה בישוב ישנן אפשרויות רבות לחיזוק כוחה והשפעתה של המפלגה. לא כל האפשרויות נוצלו עדיין.

בתנאים של הארץ לא יתכן לארגן את המפלגה על פי אותם העקרונות הארגוניים של מפלגות-האחיות הקומוניסטיות במערב-אירופה. אצלנו הארגון מוכרח להיות יותר מגובש. מצד שני, יש לארגן מכסימום פועלים בעלי הכרה במפלגה. בעית ההתרחבות היא אחת התפקידים המרכזיים העומדים עתה לפני המפלגה. דבר זה מחייב את חיזוק החינוך הפוליטי של הקדר וחזוק הארגון הפנימי.

ברית הנוער הקומוניסטית

ברית הנוער הקומוניסטית מתפתחת על אף התנאים הקשים, בהם היא פועלת: בקרב נוער, אשר רובו המכריע קיבל חינוך שוביני בבית-הספר ובתנועות הנוער השונות.

מטרת ברית הנוער הקומוניסטית היא ללחום על האינטרסים של המוני הנוער

בארץ ; להחדרת הכרה דימוקרטית בקרב הנוער ; נגד השוביניזם ובעד אחוות-עמים ; בעד שיתוף פעולה בין הנוער היהודי והערבי ובמיוחד במקומות העבודה המשותפים. ברית הנוער הקומוניסטית לוחמת להגנת האינטרסים היומיומיים של הנוער העובד לתחוקת עבודה להגנתו, לחינוך חובה וחינם עד גיל 14 על השבון הממשלה ; לכלליות "הסתדרות הנוער העובד".

בועידת-היסוד של "הפדרציה העולמית של הנוער הדימוקרטי" בנובמבר 1945 השתתף כציר, נציג של ברית הנוער הקומוניסטית הפלשתינאית.

חיוך הארגון הפנימי, הגברת המשמעת, הגברת החינוך הפוליטי, הרחבת המפלגה, חיוך פעולת הטיעה הקומוניסטית בהסתדרות ופעולות ברית הנוער הקומוניסטית — אלה הם התפקידים העומדים לפני המפלגה בתקופה הקרובה. סעד רב לכל התפקידים האלה תהיה הגשמת ההחלטה ההיסטורית של הועד המרכזי בדבר הפיכתו של "קול-העם" לעתון יומי.

בעיית האחדות האינטרנציונלית של המפלגה

התפקיד המרכזי העומד לפני המפלגה הוא — בעיית גיבושה של המפלגה כבינלאומית בהרכבה. הועידה התשיעית של המפלגה החליטה בענין זה : "הועידה רואה כתפקיד ראשוני של המפלגה לעשות את כל המאמצים למען הביא לשיתוף פעולה הדוק בין המפלגה ובין הכוחות הפרוגרסיביים הערביים ובמיוחד "הליגה לשחרור לאומי", תוך שאיפה לאחדות פוליטית וארגונית במפלגה קומוניסטית אינטרנציונלית אחידה".

בהתאם להחלטה זו התנהלו דיונים מקיפים בין המפלגה ו"הליגה לשחרור לאומי". נעשו כל מיני מאמצים מצד הועד המרכזי כדי להביא לאחדות אינטרנציונלית של המפלגה. אך מצד הנהגת "הליגה לשחרור לאומי" בא סרוב, מתוך נימוק שארגון קומוניסטי אינטרנציונלי ערבי-יהודי יבודד את הקומוניסטים הערבים מהתנועה הלאומית הערבית. הננו רואים עמדה זו כאופורטוניסטית, הנובעת מאי-הבנת ההכרח האבסולוטי באחדות יהודית-ערבית לשם הצלחת המלחמה באימפריאליזם. שני עמים חיים בארץ, והאינטרסים שלהם משותפים : שחרור מהשלטון הקולוניאלי המשעבד. השוב ביותר לגבי הצלחת המלחמה האנטי-אימפריאליסטית בארץ, להביא לידי שיתוף פעולה בין הערבים והיהודים, וקודם כל של הפועלים והכוחות המתקדמים. אבן הפינה לשיתוף יהודי-ערבי מוכרחה להיות מפלגה קומוניסטית אינטרנציונלית אחידה, אשר גם עצם קיומה יפגין את האפשרות של שיתוף-פעולה בין היהודים והערבים בארץ על בסיס האינטרסים הסוציאליים והלאומיים האמיתיים של שני העמים, על בסיס מלחמה משותפת לדימוקרטיה ולעצמאות של הארץ. דוקא בתנאים של פלישת-ינה, אשר בה הצליח האימפריאליזם להכניס פירוד בין הערבים והיהודים, חיוני ביותר הוא שתפעל מפלגה מהפכנית אינטרנציונלית ערבית-יהודית.

על מה אנו לוחמים ?

המפלגה הקומוניסטית הפלשתינאית לוחמת להגנת האינטרסים הלאומיים והסוציאליים של המוני שני העמים בארץ. בתנאים הנוכחיים של ארץ קולוניאלית, משועבדת עד עפר ע"י הטרוריסטים הזרים והמגף הצבאי והמשטרתי של קלגסי האימפריאליזם, הננו רואים את הדרך היחידה לשחרור במלחמה משותפת של ההמונים הערבים והיהודים נגד השלטון הקולוניאלי, בעד חופשם ועצמאותם. הננו קוראים למעמד הפועלים, להמוני העם היהודים והערבים לא ללכת שולל אחרי מנהיגים שדרכם פשטה את הרגל ואשר מדיניות השיתוף שלהם עם האימפריאליזם הביאתנו עד הלום. בברית ערבית-יהודית הדוקה, בקשר עם כל כוחות הקידמה במזרח התיכון ובעולם נילחם:

(1) לביטול המנדט הבריטי, להעברת בעית ארצנו למועצת הבטחון של א"מ, להוצאת כל כוחות הצבא הבריטי, למשטר דימוקרטי ולעצמאות, לשוויון זכויות אזרחי ולאומי מלא של שני העמים בארץ. בטול השלטון האימפריאליסטי יחסל את המקור העיקרי לחוסר בטחון ולאנטגוניזם היהודי-ערבי.

(2) לכינון פלשתינה כמדינה דימוקרטית ועצמאית, ערבית-יהודית, להקמת מוסדות דימוקרטיים ארציים מחוקקים ומוציאים לפועל.

חוקתה של הארץ תבטא את אופיה הדו-לאומי ותהיה מבוססת על העקרון הבלתי-מעורער של שוויון זכויות אזרחי ולאומי. עקרונות אלה צריכים להבטיח אי-השתלטות עם על משנהו ולמנוע כל אפשרות של הפליה לאומית. בכל קושי שיתעורר בתקופה הראשונה — המוסד היחיד המוסמך לטפל בו הוא ארגון האומות המאוחדות.

הן במוסדות המחוקקים והן בממשלה שתיבזר על ידי צריכים להיות מיוצגים שני העמים בארץ. שוויון הזכויות האזרחי והלאומי יובטח ע"י חינוקם ואחדותם של הכוחות הדימוקרטיים היהודיים והערביים; ע"י ערבויות בינלאומיות מצד א"מ, ועל ידי חוקתה של הארץ.

(3) לשלטון עצמי רחב לאזורים בהם הרוב המכריע של האוכלוסיה הם יהודים — במסגרת המדינה הפלשתינאית הדימוקרטית והעצמאית; זכות מלאה לשוב היהודי לפתח באופן חפשי את חייו הלאומיים.

(4) להסכם יהודי-ערבי למלחמה משותפת לשחרורה של הארץ, להקמת משטר דימוקרטי ועצמאי; הסכם יהודי-ערבי בשאלת ההגירה; השתתפותה של פלשתינה במסגרת הסדר בינלאומי לפתרון בעית העקורים היהודים. הסכם זה יתכן כחלק מהסכם יהודי-ערבי למלחמה אנטי-אימפריאליסטית משותפת.

(5) לבטול מידי של חוקי החרום הברבריים, המפקירים כל תושב בארץ

לשירות לבו של כל שוטר וחייל בריטי. הרשאי לאסור כל אדם ללא משפט וללא האשמה. שחרור המוני העצורים ממהנות-ההסגר; תשלום פצויים בעד הנזק שנגרם לרכוש פרטי וצבורי בזמן פעולות הדכוי של הצבא הבריטי. העמדתם למשפט והענשתם של כל אלה האחראיים לרצח ושווד של תושבים שלווים.

(6) להבטחת הזכויות הדימוקרטיות של התושבים; הבטחה הוקית ומעשית של זכות ה-habeas Corpus של חופש המצפון, הדבור, הדפוס, העתונות והארגון; בטול הצנזורה על העתונות, הדואר והטלפון.

(7) לדימוקרטיזציה של העיריות והמועצות המקומיות; בטול הוטר של מושלי המחוזות והנציב העליון על תקציב הרשויות המקומיות; בטול הצנז הכספי וצנז הרכוש בבחירות לרשויות המקומיות; בטול שיטת המנויים של ראשי עיריות ומועצות; הבטחת זכות הבחירה לנשים; הכללת השכונות על-יד הערים והמושבות לאזור השפוט והבחירות שלהן; הרחבת סמכויותיהן של העיריות. ובתוך העיריות: בעד שיטת מסים פרוגרסיביים, בעד דאגה מיוחדת לשכונות

העוני ודלת-העם, לשפור התנאים הסניטריים, לשירותי בריאות ולבתי-ספר; לשיכון ועבודה לחיילים המשוחררים.

(8) להבטחת פרוח כלכלי חפשי של הארץ. עדוד פתוח התעשייה על ידי הבטחת חומר גלמי, מכונות חדישות, העלאת רמת החיים של הפועלים, ומעל לכל ע"י שיתוף הפעולה הכלכלי של היהודים והערבים נגד אויבם המשותף: המונופולים הבריטיים; מלחמה נגד מדיניות היבוא והיצוא, המכס והאקציו של הממשלה שהיא באינטרסים של הטרוסטים הזרים נגד האינטרסים של המוני הצרכנים והתעשייה בארץ; מלחמה נגד החרם הכלכלי ההדדי בין היהודים והערבים ובעד שיתוף פעולה כלכלי ביניהם, ובין פלשתינה והארצות השכנות. ניצול אוצרות הארץ לטובת תושביה ולא לטובת קונצסיונרים זרים; מלחמה נמרצת להורדת מחירי המצרכים החיוניים; בטול שיטת מסי העקיפין, הפיכת המסים הישירים לפרוגרסיביים; שינוי יסודי בתקציב המדינה ע"י בטול ההוצאה הפושעת של 30% מהתקציב הרגיל לצרכי דיכוי (משטרה ובתי-סוהר); הטלת מסי גבוהים על חברות ההון המונופוליסטיות הגדלת המסים על רכוש קרקעי גדול והקטנתם עד למינימום לאכריס הזעירים ולאריסים; בטול מס ההכנסה על מרווחי 25—50 לירות לחודש; בעד הטלת עול השרותים הסוציאליים ושירותי הבריאות והחינוך על הממשלה והעיריות; בעד חוק של למוד חובה וחנם עד גיל 14.

(9) להבטחת עבודה לכל דורש ע"י הממשלה והעיריות, ע"י תכנית פיתוח כלכלית, ע"י עבודות צבוריות קונסטרוקטיביות (הקמת בתי-ספר ובתי-חולים, סלילת כבישים, בתי-מגורים לחיילים משוחררים וכו'); דאגה מיוחדת להבטחת עבודה לחיילים המשוחררים; סיוע למחוסרי העבודה; נגד מדיניות "כבוש העבודה" של ההנהגה הציונית בפרדסים, בעבודות הממשלה, בחברות הבינלאומיות ובעיריות. בעד זכות שווה לעבודה לכל פועל; בעד שכר שווה בעד עבודה שווה בלי הבדל

עם, גיל ומין; בעד השוואת השכר של הפועל הערבי לזה של היהודי; בעד תחוקת עבודה מתקדמת להגנת הפועל; בעד תחוקת הגנה לנוער העובד ולאשה העובדת; בעד תחוקה סוציאלית מתקדמת.

(10) לביצוע ריפורמה אגררית ולשיפור מידי של מצב האכרים הזעירים והאריסים; חלוקת אדמות הממשלה למחוסרי-קרקע כהתחלה לריפורמה אגררית; מורטוריום של חובות הפלח העני והאריס; מתן אשראי ממשלתי זול למשק הפלח; אספקת מכונות חקלאיות וזרעים, והקמת רשת השקאה; חוק להגנת הפלח הזעיר והאריס מנישול ע"י בעלי האחוזות וחברות קרקעיות ומהניצול המחפיר ע"י נושכי הנשך; תחוקה אגררית מתקדמת, אשר תגן על האריס והאכר הזעיר.

(11) להקלת נטל המסים על בעלי המלאכה; אספקת אשראי זול, חמרי גלם וזלים ומכשירי עבודה; עדוד הקואופרציה; הקטנת המסים על החנוונים הקטנים; הגנה עליהם מניצול הסיטונאים.

(12) להגנה על האינטרסים של האינטלגנציה העובדת והפקידות הנמוכה; בעד העלאת שכר עבודתם ושיפור הנאי העבודה הסוציאליים.

לשם הצלחת מלחמתם של תושבי הארץ הערבים והיהודים למימוש תכנית זו שהיא באינטרסים החיוניים שלהם, הכרחי להדגיש 3 עיקרים:

(א) הצורך החיוני במלחמה לדימוקרטיזציה של הארץ ולעצמאות, ז. א. במלחמה אנטי-אימפריאליסטית עקבית.

(ב) הצורך החיוני בשיתוף פעולה של היהודים והערבים במלחמה זו, ובמיוחד של הפועלים היהודים והערבים.

(ג) קשירת מלחמת השחרור של תושבי הארץ עם המלחמה הכללית של הכוחות הדימוקרטיים בעולם לשלום ולחופש על ידי פנייה לארגון האומות המאוחדות, בכדי לגייס את תמיכתה של ברית המועצות ושל המדינות הדימוקרטיות, למאבק האנטי-אימפריאליסטי של תושבי הארץ.

תכנית הפעולה של המפלגה הקומוניסטית היא תכנית שחרור לאומי של ההמונים היהודים והערבים בארץ. היא תכנית דימוקרטית.

תכניתנו מגשרת בין ארצנו ובין כוחות השחרור בעולם. לעומת זאת התכניות הריאקציוניות של ההנהגות של היהודים והערבים, הן אנטי-לאומיות ורותמות את הערבים והיהודים למרכבתו השחורה של האימפריאליזם, למחנה החותר תחת השלום. הישוב היהודי בארץ, המהווה חלק חשוב של העם היהודי רב הסבל ובעל המסורת המהפכנית של מלחמה לחופש יוכל בלי כל ספק לעלות על דרך המלך של מלחמה אנטי-אימפריאליסטית לחופש, יחד עם העם הערבי השכן. זוהי דרך החיים בשבילו, זוהי דרך לשחרור לאומי וסוציאלי, זוהי דרך הקידמה.

העם הערבי, אשר רוב בניו עמלים הם, ואשר מדוכאים ע"י האימפריאליזם ושותפיו מבני עמי; העם הערבי, בעל המסורת רבת השנים של מלחמה לשחרור לאומי ימצא את דרך המלך של שיתוף פעולה אנטי-אימפריאליסטי עם הישוב היהודי. זוהי דרכו לשחרור לאומי וסוציאלי.

הגיע הזמן למלחמת תנופה של הכוחות הדימוקרטיים היהודים והערבים. הקץ למדיניות ה"הפרד ומשול"! הקץ למדיניות הברית עם האימפריאליזם! אנו פונים לכל יהודי וערבי ברדעת: במפורד ניפול! במאוחד ננצח!

